

KEMENTERIAN SUMBER ASLI DAN
KELESTARIAN ALAM
JABATAN ALAM SEKITAR

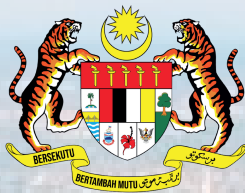

LAPORAN TAHUNAN

ANNUAL REPORT

20 25

JABATAN ALAM SEKITAR NEGERI SARAWAK
DEPARTMENT OF ENVIRONMENT SARAWAK

KEMENTERIAN SUMBER ASLI DAN
KELESTARIAN ALAM

JABATAN ALAM SEKITAR NEGERI SARAWAK

DEPARTMENT OF ENVIRONMENT SARAWAK

LAPORAN TAHUNAN

2025

ANNUAL REPORT

ALAM SEKITAR TANGGUNGJAWAB BERSAMA
www.doe.gov.my

JABATAN ALAM SEKITAR NEGERI SARAWAK

Department Of Environment Sarawak

Penerbitan ini boleh diterbitkan semula keseluruhan atau sebahagiannya, bagi tujuan pendidikan atau tujuan-tujuan yang tidak memberi keuntungan tanpa persetujuan daripada pemilik hakcipta, dengan syarat penghargaan diberi kepada sumber berkenaan dan senaskah terbitan yang menggunakan terbitan ini sebagai sumber dikemukakan kepada Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak. Terbitan ini tidak boleh diterbitkan untuk jualan atau untuk apa-apa tujuan perniagaan tanpa terlebih dahulu mendapat kebenaran bertulis daripada Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak.

The publication may be reproduced in whole or in part and in any form for educational or non-profit purpose without special permission from the copyright holder, provided acknowledgement of the source is made and a copy is sent to Department of Environment Sarawak. No use of this publication may be made for resale or any other commercial purpose whatsoever without prior permission in writing from the Department of Environment Sarawak.

Hakcipta 2025 JAS

Copyright 2025 DOE

ISSN 3083-9769

Disunting oleh:

Unit Pengawasan, Kesedaran Alam Sekitar dan Stor Teknikal
Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak

ISI KANDUNGAN

BAB 1 PENDAHULUAN

Perutusan Pengarah	01
Pengenalan	02
Dasar Alam Sekitar Negara	02
Visi, Misi Dan Strategi	04
Objektif	05
Fungsi	05
Strategi	06
Piagam Pelanggan	06

BAB 2 PENTADBIRAN DAN KEWANGAN

Carta Organisasi	08
Struktur Organisasi	15
Pengurusan Sumber Manusia	15
Pengurusan Kenderaan	16
Kewangan dan Akaun	17
Latihan	19
Anugerah Perkhidmatan Cemerlang	20

BAB 3 OPERASI

Premis Yang Bukan Ditetapkan (PYBDT)	21
Kilang Getah Asli Mentah (KGAM)	26
Kilang Kelapa Sawit (KKS)	27
Pengurusan Buangan Terjadual	30
Sistem Maklumat Geografi (GIS)	32
Kawalan Pencemaran Dari Kenderaan Bermotor	34
Operasi Mencegah Pembakaran Terbuka (OMPT)	43
Aduan Pencemaran Alam Sekitar	47
Tindakan Mahkamah	53

BAB 4 PEMBANGUNAN

Laporan Penilaian Kesan Kepada Alam Sekeliling (EIA)	54
Input Pembangunan	55
Pemberitahuan Bertulis dan Perisytiharan Bertulis	57
Penguatkuasaan Pematuhan Syarat-Syarat Kelulusan EIA	63
Laporan Audit Alam Sekitar	63
Persidangan Orang Yang Berwibawa	67
Seksyen Sistem Maklumat	69
Program Pengawasan Kualiti Alam Sekeliling	77
Kualiti Air Sungai	79
Kualiti Air Marin	82
Kualiti Air Bawah Tanah	89
Kualiti Udara	92

BAB 5 PENDIDIKAN DAN PROMOSI KESEDARAN ALAM SEKITAR

Ceramah Alam Sekitar	95
Pameran Alam Sekitar	100
Penyebaran Maklumat Alam Sekitar	103
Program Kempen Pengumpulan Buangan Elektrik dan Elektronik (BEE) Isi Rumah	102
Sambutan Hari Bumi	109
Sambutan Hari Alam Sekitar Sedunia	113
Program Kesedaran Perlindungan Lapisan Ozon	115
Sambutan Hari Alam Sekitar Negara Peringkat Negeri Sarawak	120

BAB 1

PENDAHULUAN

Perutusan Pengarah

Salam Sejahtera,

Syukur kepada Tuhan kerana dengan izin-Nya, Laporan Tahunan Jabatan Alam Sekitar (JAS) Negeri Sarawak bagi Tahun 2025 telah berjaya diterbitkan. Penerbitan laporan ini merupakan manifestasi kepada akauntabiliti dan komitmen berterusan jabatan dalam menyebarkan landskap pengurusan serta kualiti alam sekitar, khususnya di bumi Sarawak yang bertuah ini.

Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak adalah agensi yang menggalas amanah besar dalam mengawal dan mencegah pencemaran melalui penguatkuasaan undang-undang yang berkesan. Berpaksakan mandat di bawah Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 dan peraturan-peraturan di bawahnya, kami sentiasa memastikan setiap agenda pembangunan diraikan seiring dengan prinsip kelestarian demi kesejahteraan generasi masa hadapan. Sepanjang tahun 2025, pelbagai program dan aktiviti berorientasikan alam sekitar telah direncanakan secara agresif. Usaha ini dilaksanakan secara inklusif dengan melibatsamakan segenap lapisan masyarakat. Langkah proaktif ini penting bagi menyuntik kesedaran yang holistik tentang betapa kritikal dan pentingnya agenda pemeliharaan dan pemuliharaan khazanah alam kita.

Akhir kata, saya ingin menzahirkan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada semua pihak dan seluruh warga kerja Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak atas kerjasama, sokongan padu, serta komitmen tidak berbelah bahagi yang telah diberikan. Semoga sinergi murni ini terus utuh demi memelihara alam sekitar yang sihat, bersih, dan lestari, sekali gus memacu kualiti kehidupan yang lebih bermakna.

Sekian, terima kasih

“Alam Sekitar, Tanggungjawab Bersama”

A stylized handwritten signature in black ink, consisting of a large loop and a trailing line.

JOHN ANAK RAMPAI

Pengarah

Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak

PENGENALAN

Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak telah ditubuhkan pada tahun 1981 dan dipertanggungjawabkan dengan peranan dan tugas berkaitan pemeliharaan dan pemuliharaan alam sekitar ke arah pembangunan lestari. Bagi memantapkan lagi pengurusan alam sekitar, maka pejabat JAS Cawangan Bintulu dan JAS Cawangan Miri telah ditubuhkan pada 2 Januari 2001 serta JAS Cawangan Sibu pada 18 Ogos 2003. Berdasarkan struktur pentadbiran, Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak diketuai oleh seorang Pengarah, C14 dan dibantu oleh Ketua Penolong Pengarah Kanan, C13 (Bahagian Operasi) dan Ketua Penolong Pengarah, C12 (Bahagian Pembangunan) serta tiga Ketua Cawangan, C10 (Sibu dan Bintulu dan Miri).

DASAR ALAM SEKITAR NEGARA

Pengurusan alam sekitar di Malaysia mula berkuatkuasa berikutan pewartaan Akta Kualiti Alam Sekeliling, 1974 (Akta 127) pada 14 Mac 1974 dan disusuli dengan penubuhan agensi Bahagian Alam Sekitar pada tahun 1975 dan seterusnya pembentukan Jabatan Alam Sekitar pada tahun 1983. Dasar Alam Sekitar Negara (DASN) telah diwujudkan pada tahun 2002 dengan menggabungkan tiga (3) elemen utama iaitu pembangunan lestari, meningkatkan kualiti hidup dan alam sekitar serta kemajuan ekonomi, sosial dan kebudayaan. Dasar Alam Sekitar Negara (DASN) bertujuan untuk meneruskan kemajuan ekonomi, sosial dan budaya serta peningkatan kualiti hidup rakyat Malaysia menerusi kesejahteraan alam sekitar dan pembangunan lestari. Dasar Alam Sekitar Negara (DASN) berlandaskan kepada lapan (8) prinsip yang mengharmonikan matlamat pembangunan ekonomi dengan kepentingan alam sekitar iaitu:-

1. Pengawasan Alam Sekitar

- Menghormati dan berprihatin terhadap alam sekitar mengikut standard moral dan etika yang tertinggi.

2. Pemuliharaan Ketahanan dan Kepelbagaian Alam

- Memulihara ekosistem semulajadi untuk memastikan keutuhan kepelbagaian biologi dan sistem-sistem sokongan hidup.

3. Peningkatan Berterusan Kualiti Alam Sekitar

- Memastikan peningkatan berterusan dalam produktiviti dan kualiti alam sekitar ketika mengejar objektif pertumbuhan ekonomi dan pembangunan manusia.

4. Penggunaan Lestari Sumber-Sumber Asli

- Menguruskan penggunaan sumber asli untuk mengekalkan asas sumber dan keutuhan alam sekitar.

5. Membuat Keputusan Bersepadu

- Mengintegrasikan dimensi alam sekitar ke dalam perancangan dan pelaksanaan dasar, objektif dan mandat semua sektor.

6. Peranan Sektor Swasta

- Memperkukuhkan peranan sektor swasta dalam perlindungan dan pengurusan alam sekitar.

7. Komitmen dan Kebertanggungjawaban

- Memastikan semua pembuat keputusan di sektor awam dan swasta, pengguna-pengguna sumber, pertubuhan bukan kerajaan dan orang awam mempunyai komitmen tertinggi terhadap perlindungan dan kebertanggungjawaban ke atas alam sekitar ketika membentuk, merancang dan melaksanakan aktiviti masing-masing.

8. Penyertaan Aktif Dalam Masyarakat Antarabangsa

- Menyertai secara aktif dan berkesan dalam usaha serantau dan sejagat ke arah pemuliharaan dan pembaikan alam sekitar.

VISI, MISI DAN STRATEGI

Memastikan
Pembangunan Lestari
di dalam Proses
Memajukan Negara

Pemuliharaan Alam
Sekitar untuk
Kesejahteraan Rakyat

- Integrasi Faktor Alam Sekitar Dalam Perancangan Pembangunan
 - Pencegahan dan Kawalan Pencemaran
 - Promosi Pendidikan dan Kesedaran Alam Sekitar
- Kerjasama dan Hubungan Dua Hala, Serantau dan Antarabangsa
 - Penyertaan Awam Dalam Pengurusan Alam Sekitar
 - Kerjasama Antara Agensi dan Persekutuan Negeri
- Pembangunan Lestari Melalui Pemuliharaan Sumber Semulajadi

OBJEKTIF

Dalam usaha mempertingkatkan pengurusan alam sekitar dengan berkesan di Negeri Sarawak, Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak telah menetapkan beberapa objektif Jabatan untuk dicapai iaitu:-

- Mempertingkatkan pemuliharaan dan memperbaiki keadaan kualiti alam sekitar sedia ada yang meliputi segmen udara, air dan tanah;
- Memberikan fokus pengurusan dan kawalan pencemaran bermula dari puncanya;
- Mencegah pencemaran dengan memastikan pemaju mengambil kira semua faktor alam sekitar dalam perancangan dan pelaksanaan dasar, program dan pelan projek-projek pembangunan; dan
- Mempertingkatkan hubungan dan kerjasama dengan agensi Kerajaan Negeri dan Persekutuan dalam usaha memulihara, mengawal dan mencegah kemerosotan kualiti alam sekitar di Negeri Sarawak.

FUNGSI

Untuk mencapai objektif-objektif tersebut, Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak telah menumpukan kepada fungsi-fungsi yang tersenarai di bawah:-

- Mempertingkatkan penguatkuasaan Akta Kualiti Alam Sekeliling, 1974 dan peraturan-peraturan di bawahnya;
- Memproses Laporan Penilaian Kesan Kepada Alam Sekeliling (EIA);
- Meneruskan program-program pengawasan kualiti alam sekitar yang meliputi segmen udara, air sungai, air bawah tanah dan air laut serta perairan pantai;
- Menerapkan input-input alam sekitar dalam penilaian kesesuaian tapak dan permohonan pemberitahuan bertulis bagi pemasangan alat pembakaran bahan api dan alat-alat kawalan pencemaran; dan
- Melaksanakan program-program pendidikan dan promosi kesedaran alam sekitar.

STRATEGI

Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak telah membuat beberapa pendekatan pengurusan alam sekitar dalam usaha untuk memulihara dan memperbaiki kualiti alam sekitar dan di antaranya ialah:-

- Melaksanakan program kawalan dan pencegahan pencemaran;
- Memberikan penekanan terhadap program pendidikan dan promosi kesedaran alam sekitar kepada orang awam dan golongan pelajar;
- Mengadakan kerjasama erat dengan agensi-agensi Persekutuan dan Negeri bagi pengurusan alam sekitar selain terlibat secara aktif di dalam Jawatankuasa Penyelarasan Perindustrian Negeri Sarawak;
- Mempertingkatkan keupayaan untuk mengenal pasti punca-punca pencemaran dan membangunkan pangkalan data yang lebih komprehensif dan sistematik; dan
- Menjalankan aktiviti pemantauan pencemaran alam sekitar melalui pelbagai kaedah termasuk rondaan darat, sistem pemantauan atas talian (OER/eswis) dan data satelit bagi mengenalpasti lokasi titik panas pembakaran terbuka.

PIAGAM PELANGGAN

Dalam menyampaikan perkhidmatan yang berkualiti, cepat, cekap dan menepati kehendak pelanggan, Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak juga telah menetapkan piagam pelanggan seperti berikut:-

Kelulusan Perancangan:

EIA Jadual Pertama (Prosedur Lengkap)		25 Hari Bekerja
EIA Jadual Kedua (Lengkap)(JAS Ibu Pejabat)		60 Hari Bekerja
Input Pembangunan (Kilang Baru)		15 Hari Bekerja

Penguatkuasaan:

Aktiviti Penguatkuasaan Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974	Berterusan, Pematuhan Maksima, Tegas, Adil
---	--

Kes Tindakan Mahkamah Difailkan Dari Tarikh Kesalahan/Siasatan	6 Bulan
--	---------

Pengaduan Awam:

Penyaluran dan Aduan Terima Kes ke Pejabat JAS Negeri/Cawangan Agensi lain	SERTA MERTA
Maklumbalas Status Aduan Kepada Pengadu	Kurang 2 Minggu
Penyelesaian Kes Aduan Pencemaran	3 Hingga Hari 30
Penyaluran Kes Aduan Tumpahan Minyak dan Pelupusan Haram Buangan Terjadual ke Pejabat JAS Negeri/Cawangan/Pusat Penyelarasan Operasi Marin	SERTA MERTA

Perhubungan Awam:

Layanan Secara Hormat dan Bersopan	SERTA MERTA / 5 Minit
Temujanji atau Perubahan	Mengikut Masa
Maklumbalas Permohonan Bertulis Data/Maklumat Kualiti Alam Sekeliling (Permohonan ke JAS Ibu Pejabat)	10 Hari Bekerja

Pengurusan Kewangan:

Pungutan Hasil dan Pengeluaran Resit	SERTA MERTA
Bayaran Bil	14 Hari Bekerja

BAB 2

PENTADBIRAN DAN KEWANGAN

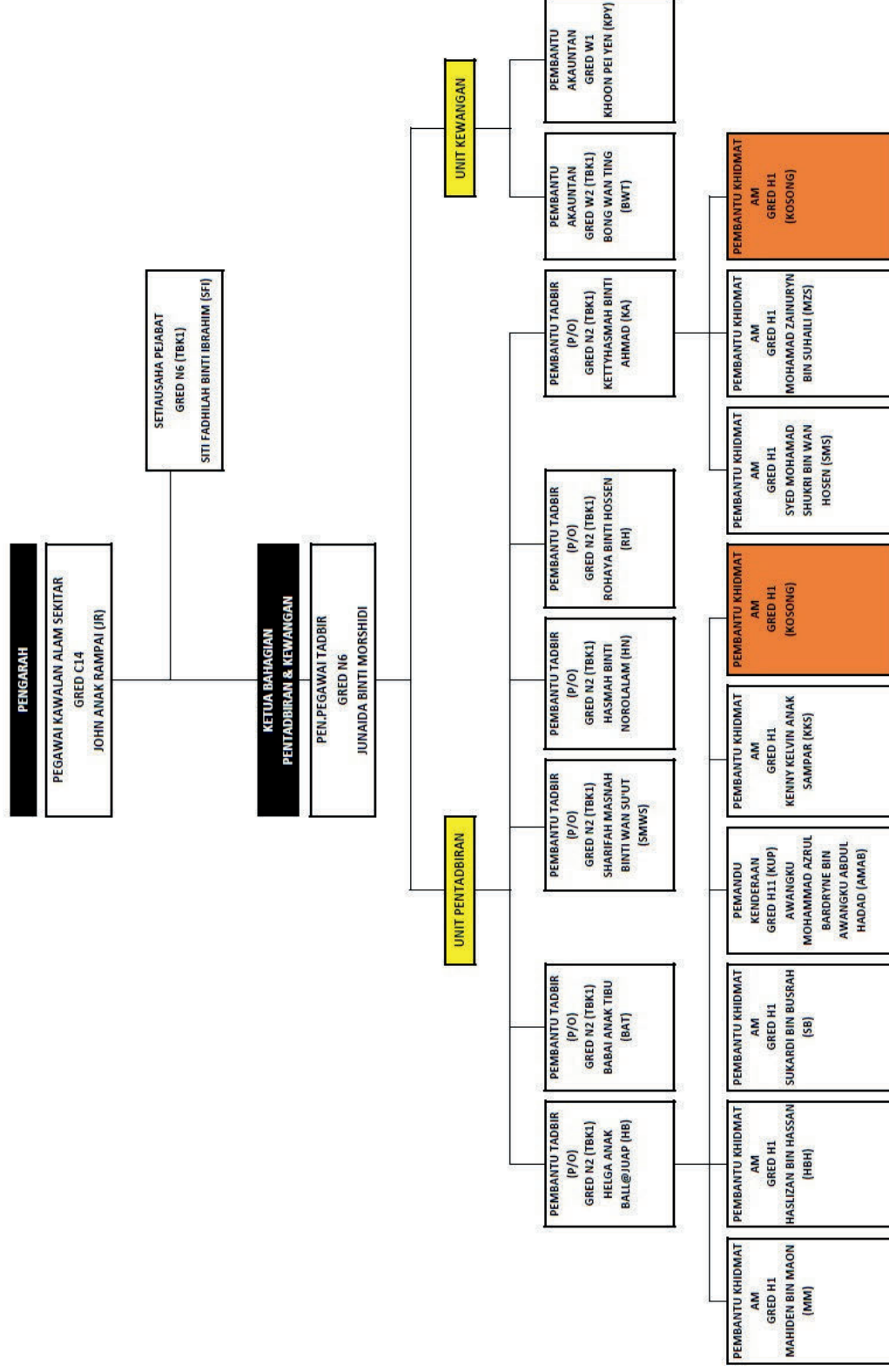
CARTA ORGANISASI

Operasi Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak melibatkan:-

- i. JAS Kuching
 - Bahagian Pentadbiran dan Kewangan
 - Bahagian Operasi
 - Bahagian Pembangunan
- ii. JAS Cawangan Sibu
- iii. JAS Cawangan Bintulu
- iv. JAS Cawangan Miri

CARTA ORGANISASI JAS SARAWAK : BAHAGIAN PENTADBIRAN & KEWANGAN (2025)

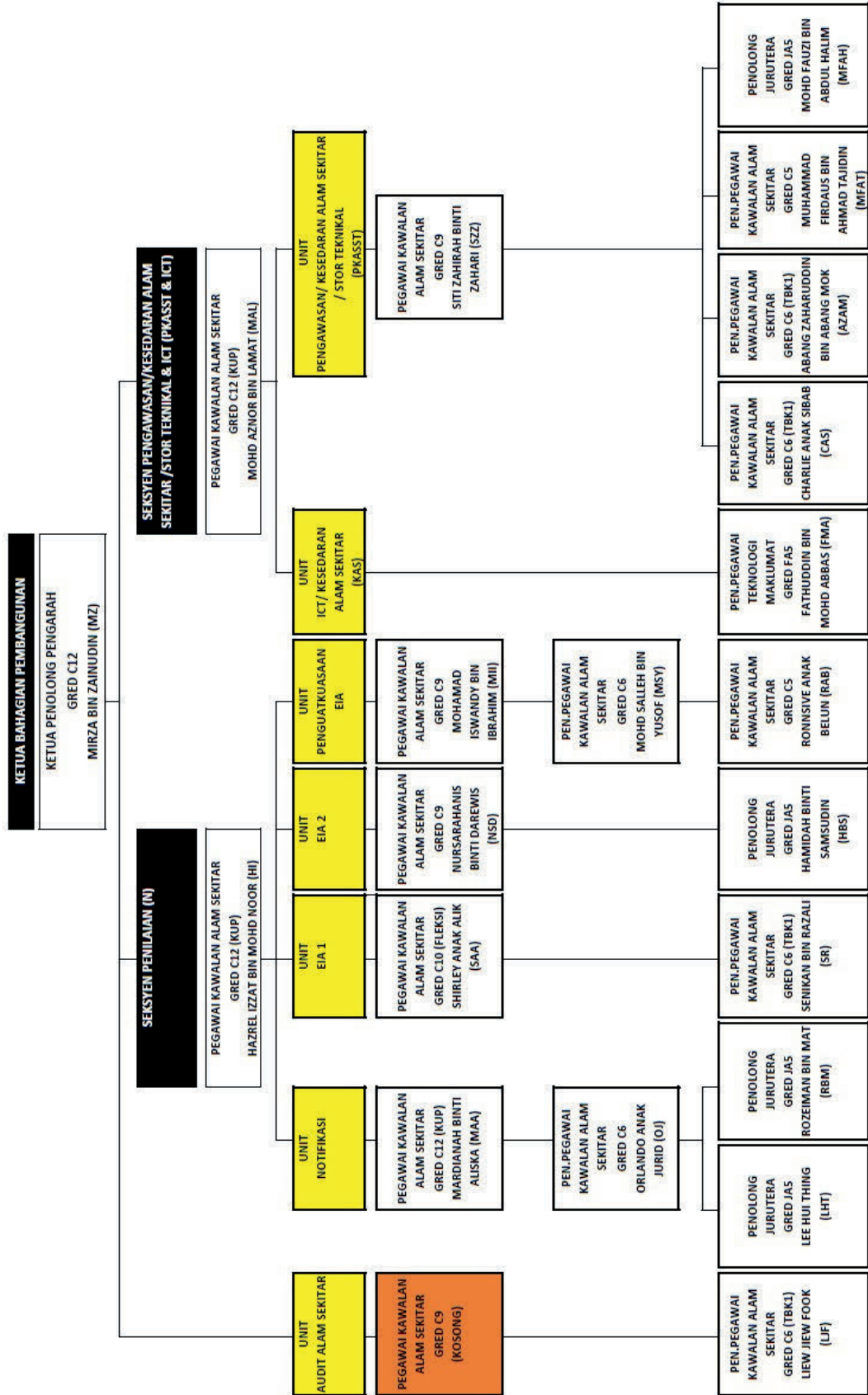
KETUA BAHAGIAN OPERASI

KETUA PENOLONG PENGARAH
GRD CL3 (FLEKSI)

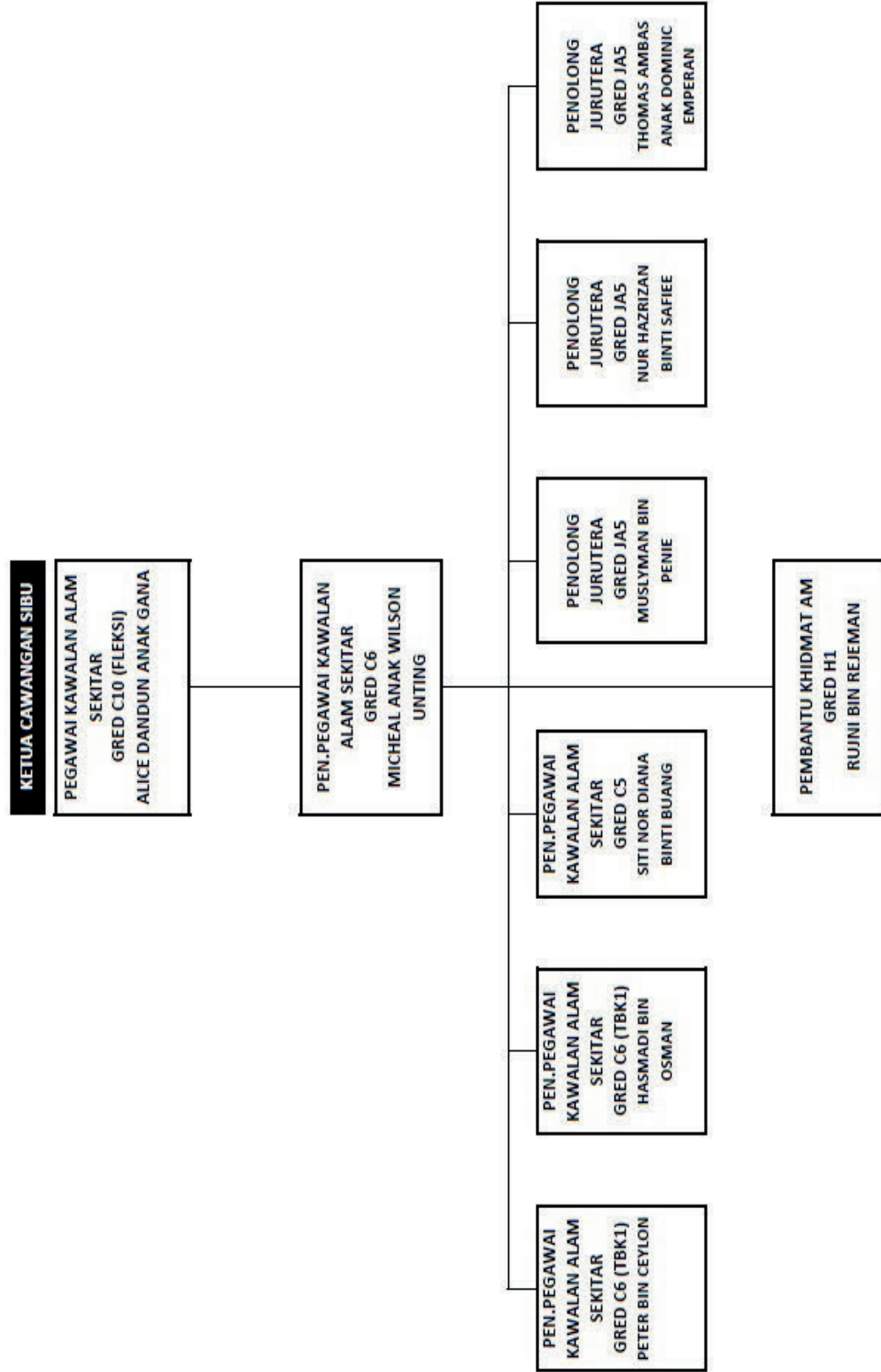
MOHAMAD ZAIHAN BIN LEK (MZL)

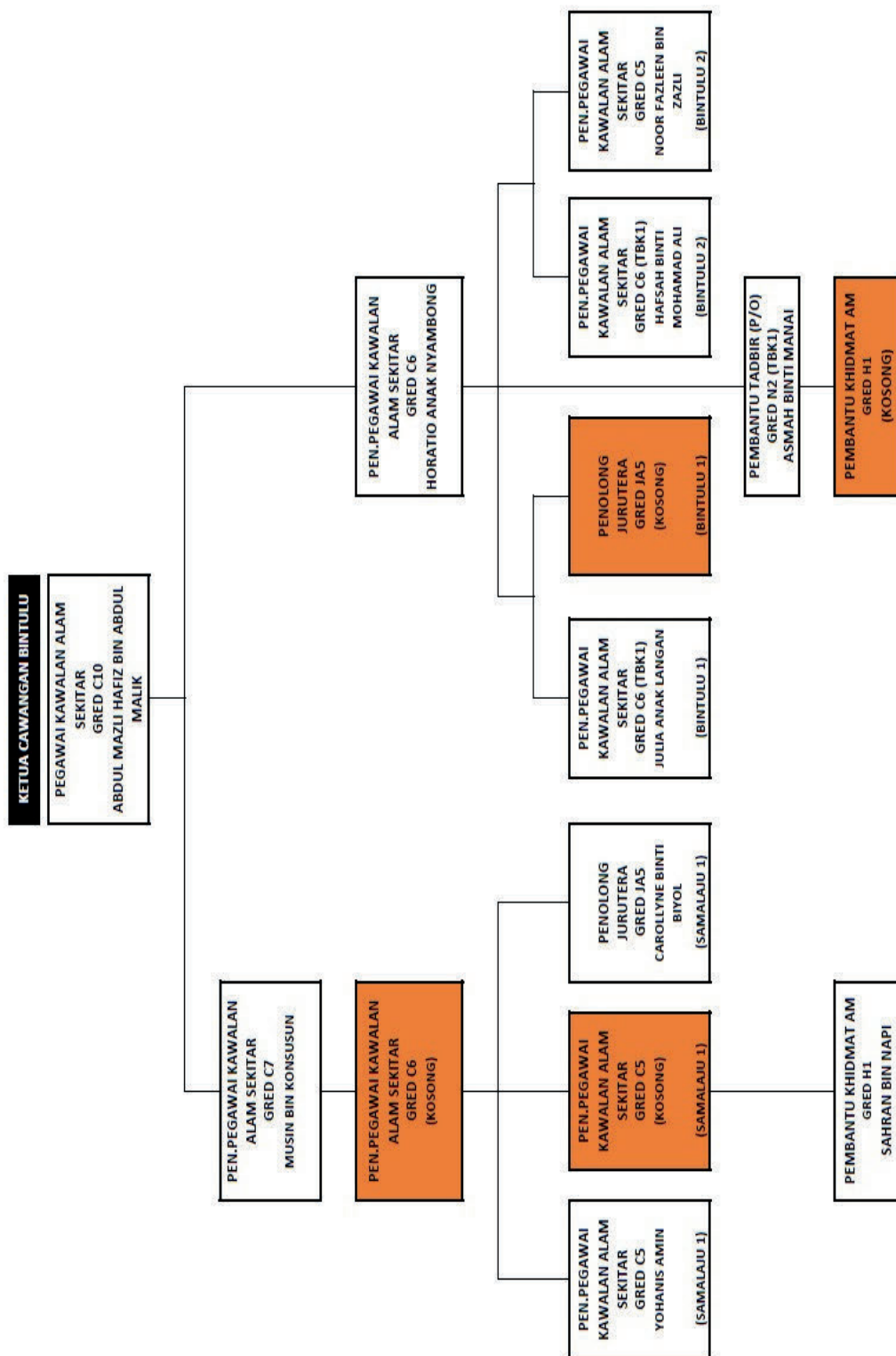
CARTA ORGANISASI JAS SARAWAK : BAHAGIAN PEMBANGUNAN (2025)

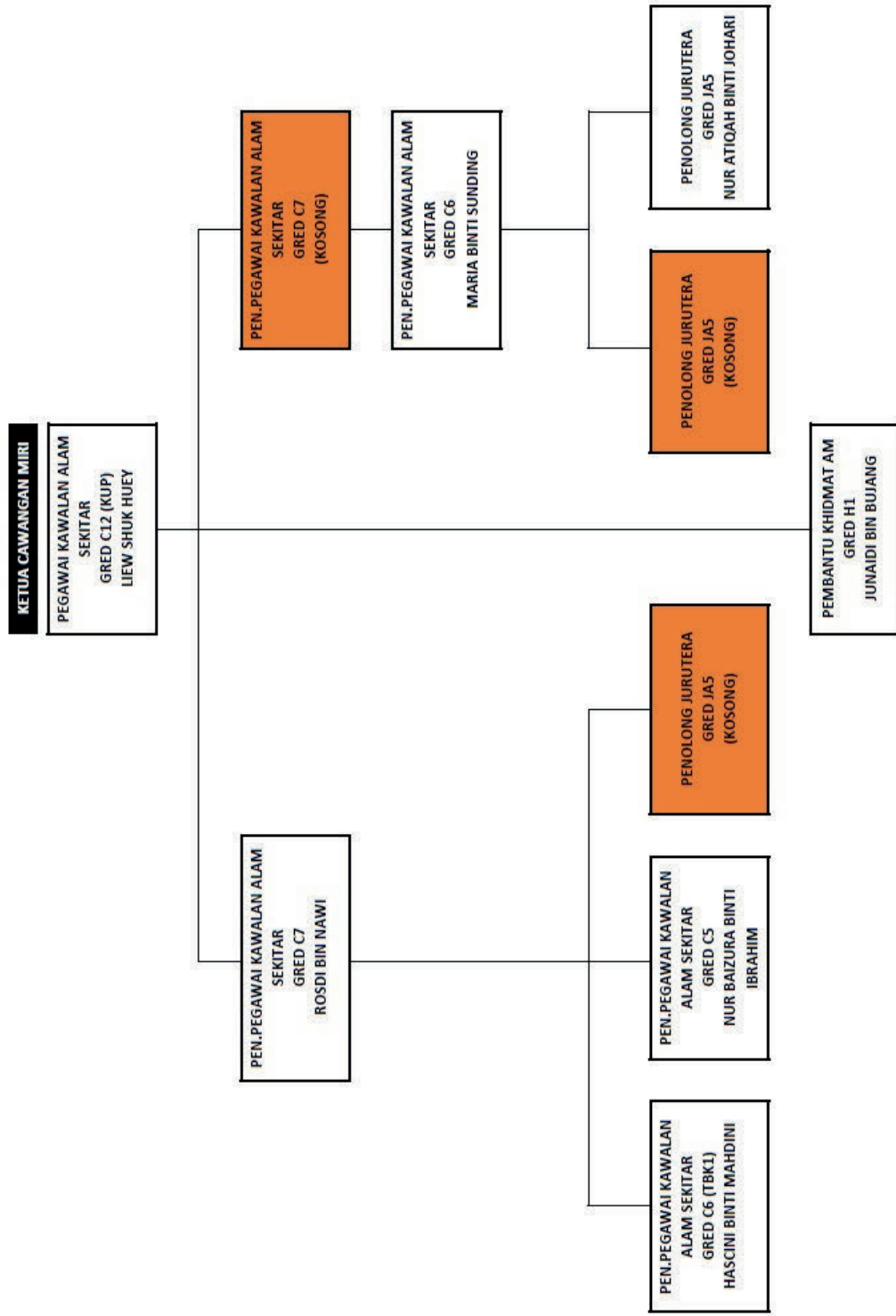
CARTA ORGANISASI JAS SARAWAK : JAS CAWANGAN SIBU (2025)

CARTA ORGANISASI JAS SARAWAK : JAS CAWANGAN BINTULU (2025)

CARTA ORGANISASI JAS SARAWAK : JAS CAWANGAN MIRI (2025)

STRUKTUR ORGANISASI

Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak diterajui oleh seorang Pengarah Gred C14. Struktur JAS Negeri Sarawak diketuai oleh pegawai dari pelbagai gred yang terdiri daripada Bahagian Pentadbiran dan Kewangan, Bahagian Operasi dan Bahagian Pembangunan serta Pejabat JAS Cawangan Sibu, Pejabat JAS Cawangan Bintulu dan Pejabat JAS Cawangan Miri masing-masing diketuai Ketua Cawangan Gred C10 . Jumlah perjawatan yang diluluskan di JAS Negeri Sarawak adalah sebanyak 108 jawatan dengan pengisian seramai 95 orang sehingga 31 Disember 2025.

PENGURUSAN SUMBER MANUSIA

Jadual 2.1: Tenaga kerja mengikut kumpulan JAS Negeri Sarawak tahun 2025
(sehingga 31 Disember 2025)

<i>Tenaga Kerja Mengikut Kumpulan</i>		
<i>Kumpulan Perkhidmatan</i>	<i>Isi</i>	<i>Kosong</i>
Pengurusan & Profesional	22	1
Pelaksana 1	63	9
Pelaksana 2	10	3
Jumlah :	95 orang	13 orang

PENGURUSAN KENDERAAN

Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak dilengkapi dengan dua puluh lima (25) buah kenderaan jabatan yang terdiri daripada pelbagai jenis. Daripada jumlah tersebut, sebanyak 13 buah digunakan di JAS Pejabat Kuching, 4 buah di JAS Cawangan Sibu, 4 buah di JAS Cawangan Bintulu dan 4 buah di JAS Cawangan Miri. Perincian jenis kenderaan dan lokasi penempatan adalah seperti ditunjukkan dalam jadual di bawah.

Jadual 2.2: Kenderaan di JAS Negeri Sarawak mengikut lokasi penempatan

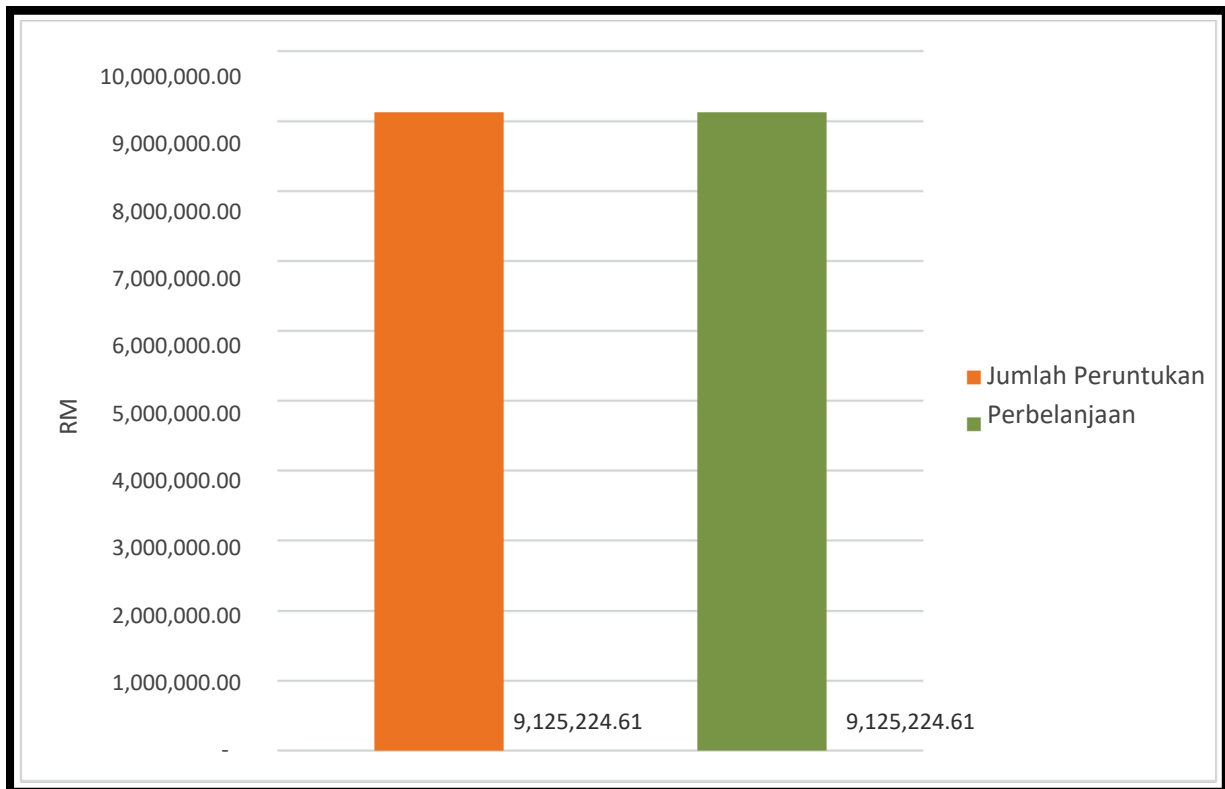
<i>Bil</i>	<i>Jenis Kenderaan</i>	<i>Penempatan</i>
1	Toyota Fortuner	JAS Kuching
2	Toyota Fortuner	JAS Kuching
3	Toyota Hilux	JAS Kuching
4	Toyota Hilux	JAS Kuching
5	Toyota Hilux	JAS Kuching
6	Toyota Hilux	JAS Kuching
7	Toyota Avanza	JAS Kuching
8	Toyota Hiace	JAS Kuching
9	Nissan X-Trail	JAS Kuching
10	Nissan X-Trail	JAS Kuching
11	Isuzu D-Max	JAS Kuching
12	Proton X70	JAS Kuching
13	Proton Persona	JAS Kuching
14	Nissan X-Trail	JAS Cawangan Sibu
15	Toyota Fortuner	JAS Cawangan Sibu
16	Isuzu D-Max	JAS Cawangan Sibu
17	Toyota Hilux	JAS Cawangan Sibu
18	Toyota Hilux	JAS Cawangan Bintulu
19	Toyota Hilux	JAS Cawangan Bintulu

20	Nissan X-Trail	JAS Cawangan Bintulu
21	Honda City	JAS Cawangan Bintulu
22	Toyota Fortuner	JAS Cawangan Miri
23	Toyota Hilux	JAS Cawangan Miri
24	Isuzu D-Max	JAS Cawangan Miri
25	Perodua Aruz X	JAS Cawangan Miri

KEWANGAN DAN AKAUN

Perbelanjaan

Pada tahun 2025, JAS Negeri Sarawak termasuk JAS Cawangan Sibul, Bintulu dan Miri telah menerima peruntukan untuk mengurus, termasuk peruntukan tambahan sebanyak RM 9,125,224.61. Jumlah sebenar peruntukan yang dibelanjakan adalah RM 9,125,224.61 (100 %). Rajah di bawah menunjukkan prestasi perbelanjaan JAS Negeri Sarawak pada tahun 2025.

Rajah 2.1: Perbelanjaan mengurus JAS Negeri Sarawak tahun 2025

Kutipan Hasil

Pada tahun 2025, JAS Negeri Sarawak secara keseluruhannya telah menerima hasil / kutipan sebanyak **RM 274,185.78** untuk bayaran Pelbagai Bayaran Hukuman, Lesen Pencemaran Alam Sekitar, Bayaran Tahun Lepas dan Jualan Harta Benda Kerajaan.

Jadual 2.3: Hasil / kutipan JAS Negeri Sarawak tahun 2025

Hasil / Kutipan JAS Negeri Sarawak Tahun 2025: RM 274,185.78	
Kod Hasil - Catatan	Jumlah (RM)
B0111101 – Gaji Pokok	1,004.44
B0112101 – ITKA	11.13
B0112102 – ITP	29.03
B0112199 – Elaun Tetap Yang Lain	45.54
B0114101 – Kerja Lebih Masa	3.70
B0221104 – Elaun Perjalanan, Teksi	0.30
B0223102 – Lesen Pencemaran Alam Sekitar	200.00
H0171408 – Lesen Pencemaran Alam Sekitar	174,601.44
H0176106 – Pelbagai Bayaran Hukuman	110.00
H0176199 - Pelbagai Bayaran Hukuman	96,550.00
H0181101 - Bayaran Tahun Lepas	1,414.80
H0273301 - Jualan Harta Benda Kerajaan	101.40
L1311903 – Liabilities (PERKESO)	114.00
Jumlah Besar (RM)	274,185.78

LATIHAN

Sepanjang tahun 2025, seramai 89 orang kakitangan JAS Negeri Sarawak (jumlah yang diambil kira) telah berjaya menghadiri kursus selama 5 hari atau lebih. Jumlah pegawai JAS yang berjaya mencapai sasaran 5 hari berkursus adalah seperti ditunjukkan dalam jadual di bawah.

Jadual 2.4: Jumlah kakitangan JAS Negeri Sarawak yang mencapai sasaran 5 hari berkursus bagi tahun 2025

Bil	Gred Kumpulan	Jumlah Kakitangan Diambil Kira	Kursus Jangka Pendek		
			> 4 hari	< 4 hari	Belum Berkursus
1	Pengurusan & Profesional (Gred 9 - 14)	22	21	Tiada	1*
2	Pelaksana 1 (Gred 1 - 7)	63	58	4**	1***
3	Pelaksana 2 (Gred H1 – H4)	10	10	Tiada	Tiada
Jumlah:		95 orang	89 orang	4 orang	2
*Pegawai yang belum berkursus merupakan pegawai Cuti Belajar Bergaji Penuh (CBBP) mulai 14 Oktober 2024 hingga 13 Ogos 2026 **Pegawai yang tidak melengkapkan 5 hari berkursus merupakan pegawai lantikan bulan Oktober 2025 *** Pegawai yang belum berkursus merupakan pegawai lantikan bulan Disember 2025					

ANUGERAH PERKHIDMATAN CEMERLANG

Jabatan Alam Sekitar (JAS) Malaysia telah memperakukan seramai lapan (8) orang pegawai dari Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak sebagai penerima Anugerah Perkhidmatan Cemerlang (APC) bagi tahun 2025. Senarai penerima APC bagi tahun 2025 dari Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak adalah seperti dalam jadual dibawah.

Jadual 2.5: Senarai penerima APC dari JAS Negeri Sarawak bagi tahun 2025

<i>Bil</i>	<i>Nama Pegawai</i>	<i>Jawatan</i>	<i>Gred</i>
1	Liew Shuk Huey	Pegawai Kawalan Alam Sekitar	C12 (KUP)
2	Zakaria Bin Ismail	Pegawai Kawalan Alam Sekitar	C9
3	Mohamad Iswandy Bin Ibrahim	Pegawai Kawalan Alam Sekitar	C9
4	Kalana Bin Drahman	Penolong Pegawai Kawalan Alam Sekitar	C7
5	Rosdi Bin Naw	Penolong Pegawai Kawalan Alam Sekitar	C7
6	Hafsah Mohamad Ali	Penolong Pegawai Kawalan Alam Sekitar	C6 (TBK)
7	Siti Fadhilah Binti Ibrahim	Setiausaha Pejabat	N6 (TBK)
8.	Khoo Pei Yen	Pembantu Akauntan	W1

BAB 3

OPERASI

PREMIS YANG BUKAN DITETAPKAN (PYBDT)

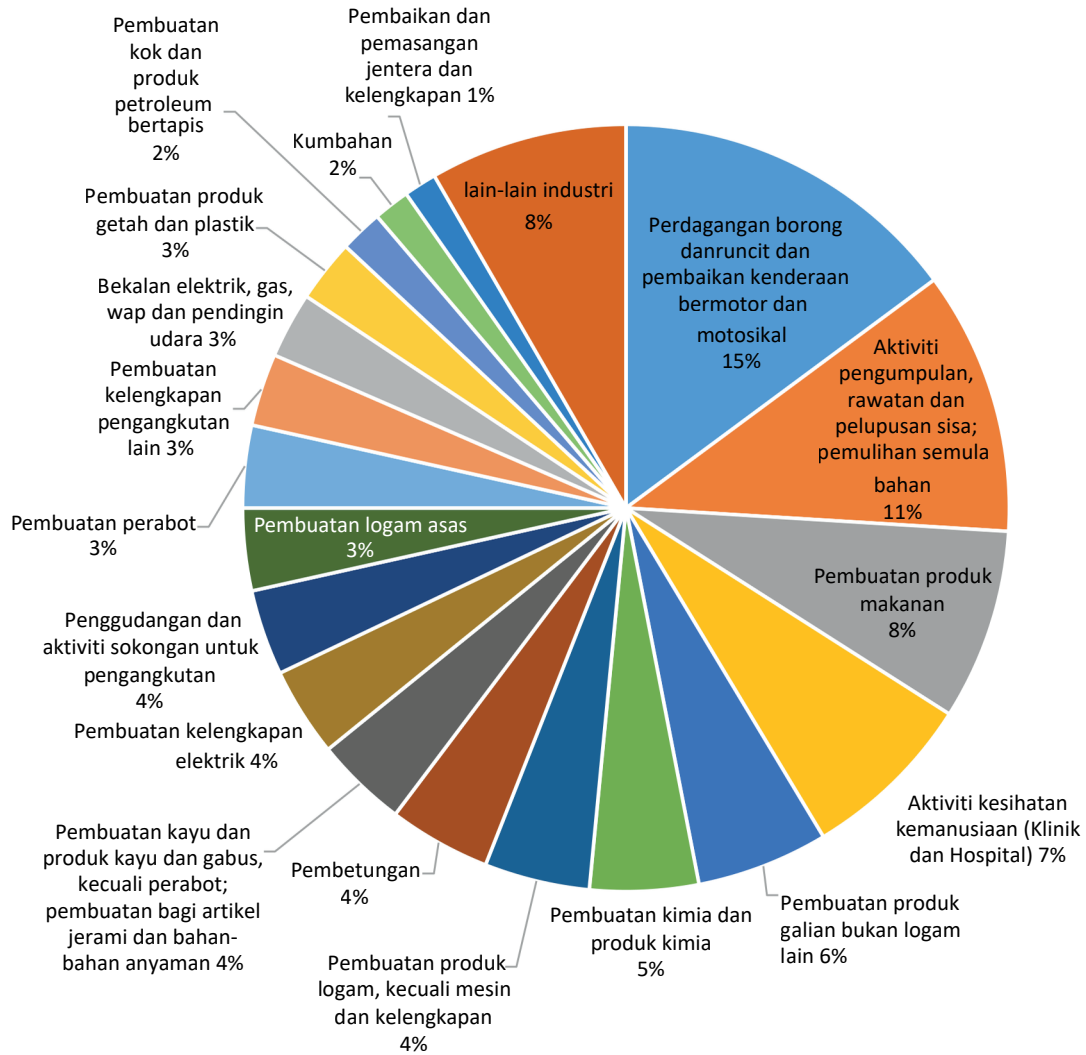
Pada tahun 2025, Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak telah menjalankan sejumlah 718 pemeriksaan ke atas premis yang bukan ditetapkan (PYBDT) dari pelbagai jenis industri. Pemeriksaan ini merangkumi 695 pemeriksaan di lapangan secara **command and control** (CAC) dan juga 23 pemeriksaan secara desktop (**desktop enforcement**). Berdasarkan rekod, industri perdagangan borong dan runcit dan pembaikan kenderaan bermotor dan motosikal mencatatkan bilangan pemeriksaan yang tertinggi iaitu sebanyak 107 pemeriksaan, diikuti aktiviti pengumpulan, rawatan dan pelupusan sisa; pemulihan semula bahan sebanyak 80 pemeriksaan dan yang ketiga tertinggi adalah pembuatan produk makanan iaitu sebanyak 58 pemeriksaan. Perincian bilangan pemeriksaan mengikut jenis industri dan peratusan pemeriksaan ditunjukkan dalam jadual dan rajah di bawah.

Jadual 3.1: Bilangan pemeriksaan PYBDT mengikut jenis industri tahun 2025

Bil	Jenis Industri	Jumlah Pemeriksaan
1	Perdagangan borong dan runcit dan pembaikan kenderaan bermotor dan motosikal	107
2	Aktiviti pengumpulan, rawatan dan pelupusan sisa; pemulihan semula bahan	80
3	Pembuatan produk makanan	58
4	Aktiviti kesihatan kemanusiaan (Klinik dan Hospital)	53
5	Pembuatan produk galian bukan logam lain	40
6	Pembuatan kimia dan produk kimia	33
7	Pembuatan produk logam, kecuali mesin dan kelengkapan	32
8	Pembetulan	31
9	Pembuatan kayu dan produk kayu dan gabus, kecuali perabot; pembuatan bagi artikel jerami dan bahan-bahan anyaman	28
10	Pembuatan kelengkapan elektrik	27
11	Penggudangan dan aktiviti sokongan untuk pengangkutan	26
12	Pembuatan logam asas	25
13	Pembuatan perabot	25
14	Pembuatan kelengkapan pengangkutan lain	22
15	Bekalan elektrik, gas, wap dan pendingin udara	20

16	Pembuatan produk getah dan plastik	19
17	Pembuatan kok dan produk petroleum bertapis	13
18	Kumbahan	11
19	Pembaikan dan pemasangan jentera dan kelengkapan	10
20	Penakungan, perawatan dan bekalan air	9
21	Perlombongan dan pengkuarian lain	8
22	Perdagangan borong kecuali kenderaan bermotor dan motosikal	7
23	Aktiviti arkitek dan kejuruteraan; ujian teknikal dan analisis	5
24	Pembuatan minuman	5
25	Pembuatan lain	4
26	Aktiviti perkhidmatan bangunan dan landskap	3
27	Telekomunikasi	2
28	Kejuruteraan awam	2
29	Pembuatan kenderaan bermotor, treler dan semi treler	2
30	Percetakan dan penerbitan semula media rakaman	2
31	Pembuatan kertas dan produk kertas	2
32	Aktiviti perkhidmatan persendirian lain	1
33	Pentadbiran awam dan pertahanan; keselamatan sosial wajib	1
34	Pembuatan jentera dan peralatan t.t.t.l.	1
35	Pengangkutan darat dan pengangkutan melalui saliran paip	1
36	Agensi pengembaraan, operator pelancongan, khidmat penempahan dan aktiviti berkaitan	1
37	Perkhidmatan profesional, saintifik dan teknikal lain	1
38	Aktiviti pembinaan pertukangan khas	1
39	Penyelenggaraan dan pembaikan kenderaan bermotor	1
40	Pengeluaran tanaman dan ternakan, pemburuan dan aktiviti perkhidmatan berkaitan	1
	Jumlah	718

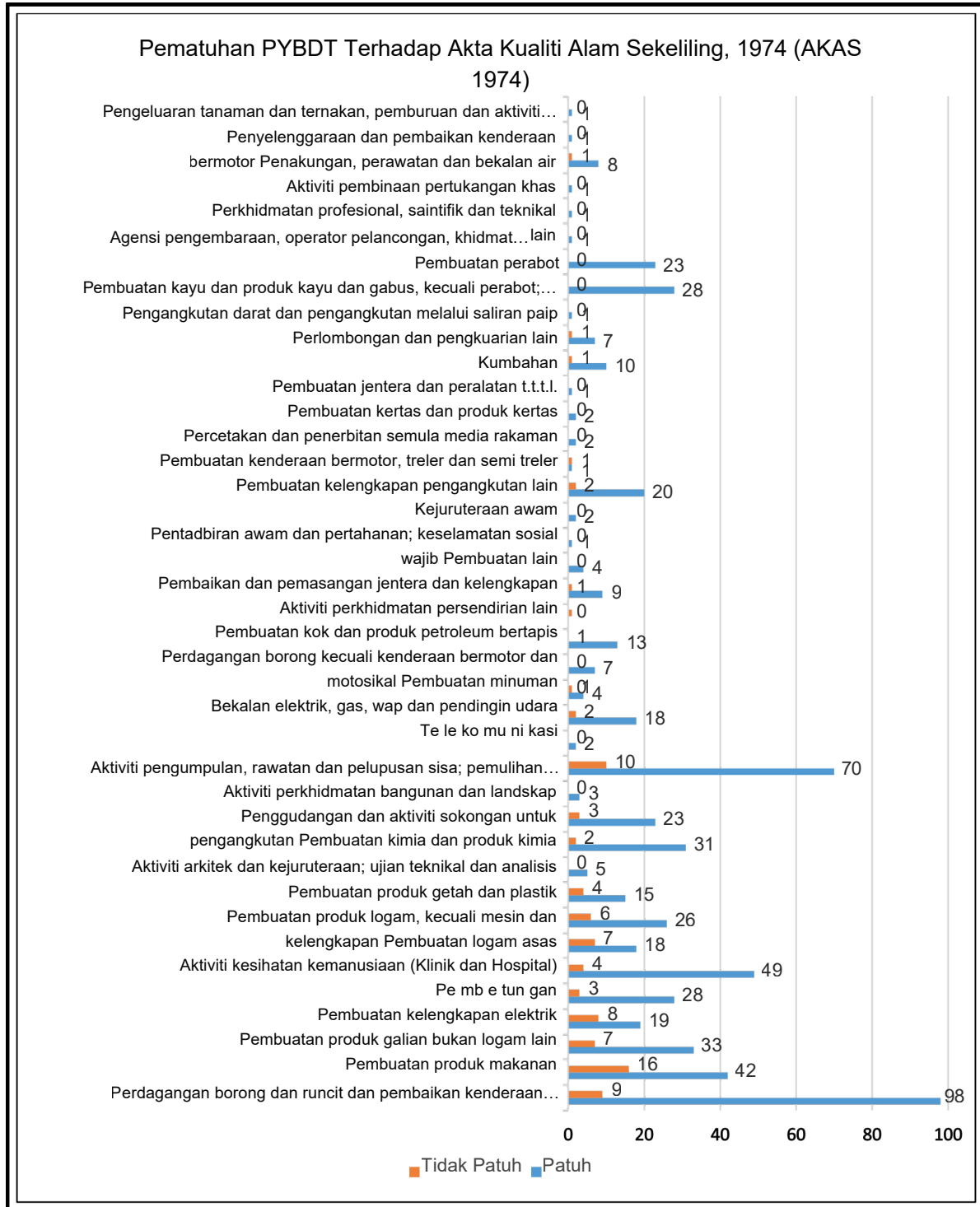
Peraturan Pemeriksaan PYBDT Mengikut Jenis Industri Tahun 2025

Rajah 3.1: Peraturan pemeriksaan PYBDT mengikut jenis industri tahun 2025

Pematuhan PYBDT Terhadap Akta Kualiti Alam Sekeliling, 1974 (AKAS 1974)

Rajah di bawah menunjukkan status pematuhan premis yang bukan ditetapkan (PYBDT) yang diperiksa terhadap AKAS 1974 bagi tahun 2025.

Rajah 3.2: Pematuhan PYBDT yang diperiksa terhadap AKAS 1974 pada tahun 2025

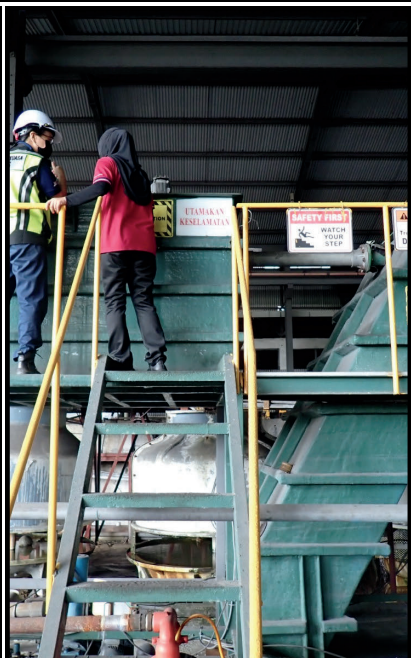
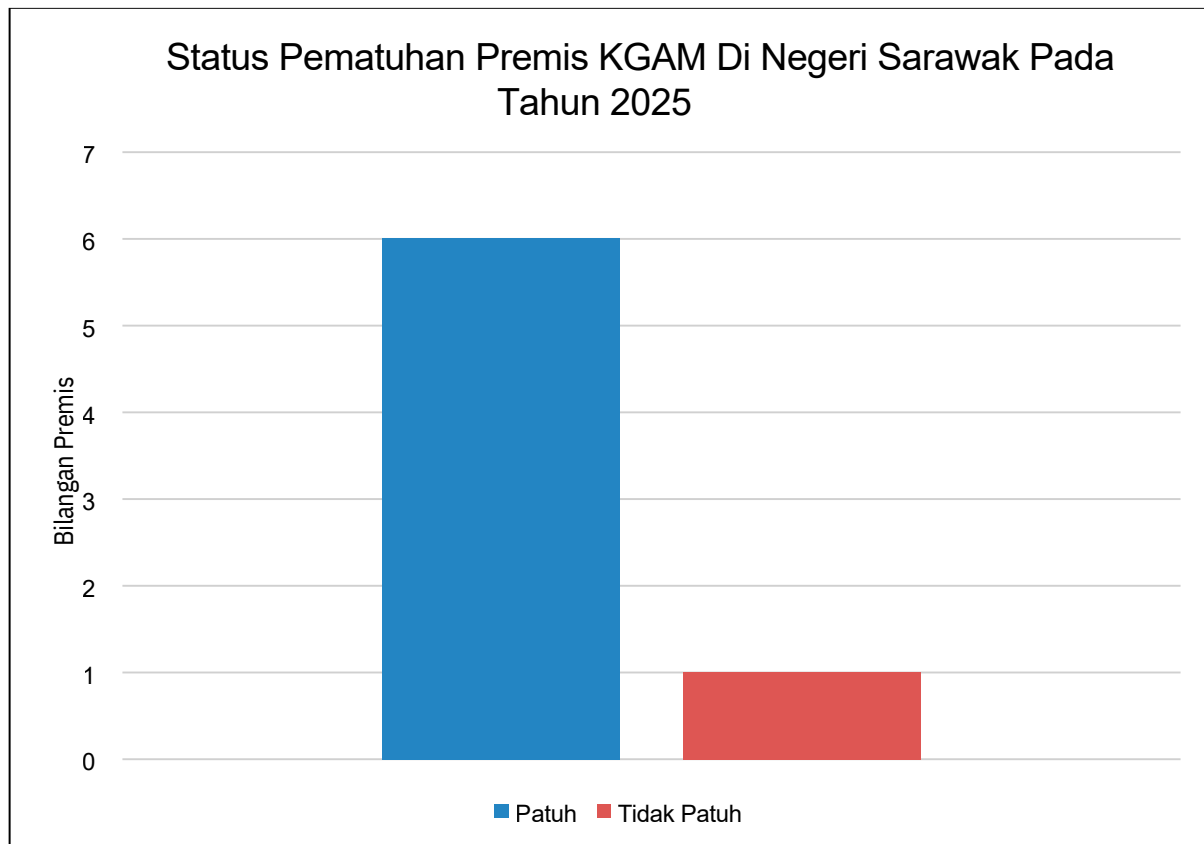

Foto 3.1 : Lawatan Pemeriksaan ke Premis Perindustrian

KILANG GETAH ASLI MENTAH (KGAM)

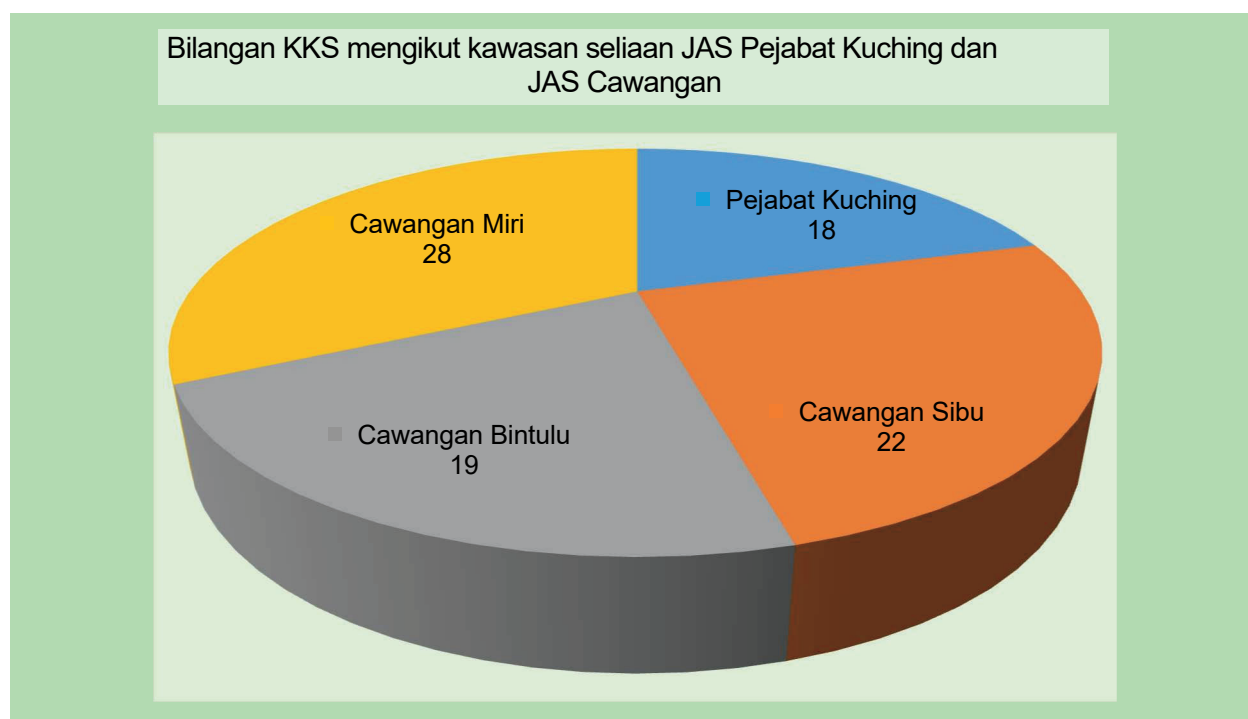
Pada tahun 2025, sebanyak tiga (3) KGAM telah dilesenkan di bawah Seksyen 18(1), Akta Kualiti Alam Sekeliling, 1974 bagi tempoh pelesenan dari 1 April 2025 hingga 31 Mac 2026. Kesemua KGAM ini adalah di bawah seliaan pejabat JAS Kuching di mana dua (2) kilang berada di Bahagian Kuching dan satu (1) di Bahagian Betong. Premis KGAM di Sarawak mengamalkan konsep zero discharge di mana tiada pelepasan efluen dari ketiga-tiga premis ini.

Rajah 3.3: Status pematuhan premis KGAM di Negeri Sarawak tahun 2025

KILANG KELAPA SAWIT (KKS)

Pada tahun 2025, sebanyak 87 buah KKS telah dilesenkan di bawah Seksyen 18(1), Akta Kualiti Alam Sekeliling, 1974 bagi tempoh pelesenan dari 1 Julai 2025 hingga 30 Jun 2026. Rajah di bawah menunjukkan pecahan bilangan premis KKS mengikut seliaan Pejabat JAS Kuching dan Pejabat JAS Cawangan.

Rajah 3.4: Bilangan KKS mengikut kawasan seliaan JAS Pejabat Kuching dan JAS Cawangan

Pada tahun 2025 juga, tiga puluh lima (35) permohonan berkaitan Kebenaran Bertulis (KB) di bawah Seksyen 19, Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 dan 18 permohonan untuk aktiviti penyingkiran enapcemar dari kolam-kolam pengolahan efluen (desludging) telah diterima dari premis KKS pada tahun 2025. Kaedah pelupusan efluen yang diamalkan oleh KKS di Negeri Sarawak adalah sama ada secara melupuskan ke alur air (*water course*) atau ke atas tanah (*land disposal*).

Pecahan kaedah pelupusan efluen KKS di seluruh Negeri Sarawak adalah seperti ditunjukkan di jadual dan rajah di bawah.

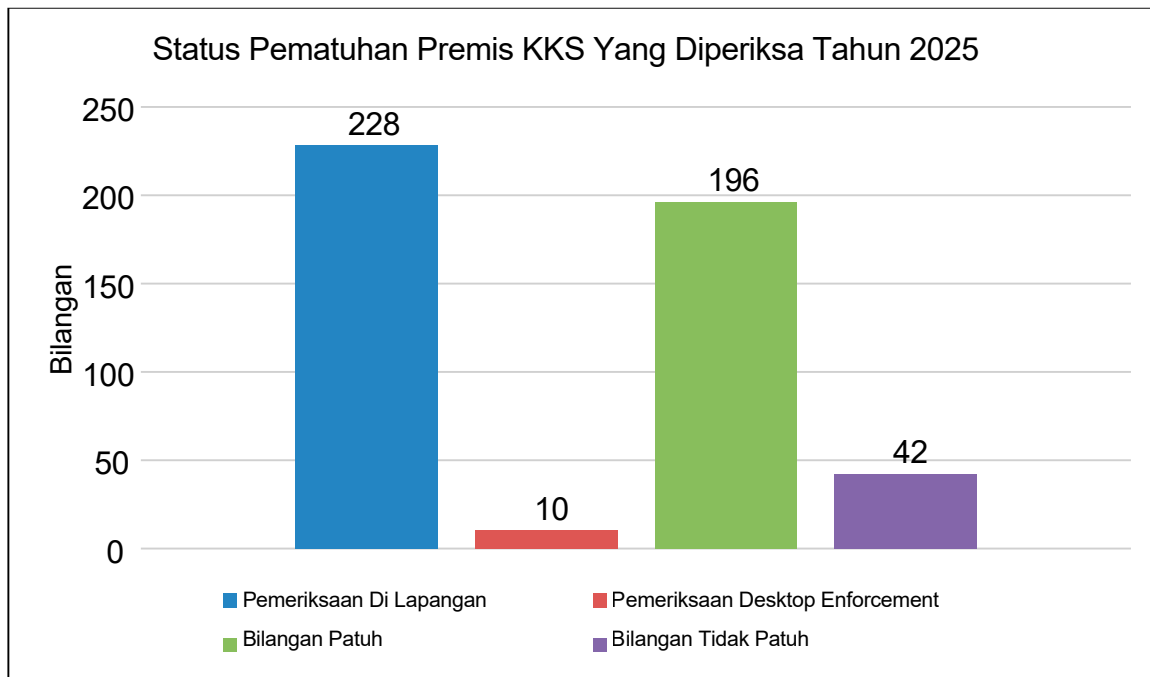
Jadual 3.2: Pecahan kaedah pelupusan efluen KKS di Negeri Sarawak

BIL.	KAEDAH PELUPUSAN EFLUEN	BILANGAN
1	Alur Air Atas	85
2	Tanah	2
	JUMLAH	87

Rajah 3.5: Kaedah pelupusan efluen KKS di Negeri Sarawak tahun 2025

Bagi tahun 2025, sejumlah 238 pemeriksaan ke atas syarat-syarat lesen telah dijalankan ke atas premis KKS yang sedia ada beroperasi di seluruh Sarawak. Pemeriksaan ini merangkumi 228 pemeriksaan penguatkuasaan di lapangan secara *command and control* dan juga 10 pemeriksaan secara *desktop enforcement*. Status pematuhan premis KKS yang diperiksa adalah seperti dalam rajah di bawah.

Rajah 3.6: Status pematuhan premis KKS yang diperiksa tahun 2025

Lesen Pelanggaran (LP) Di Bawah Seksyen 22(1), Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974

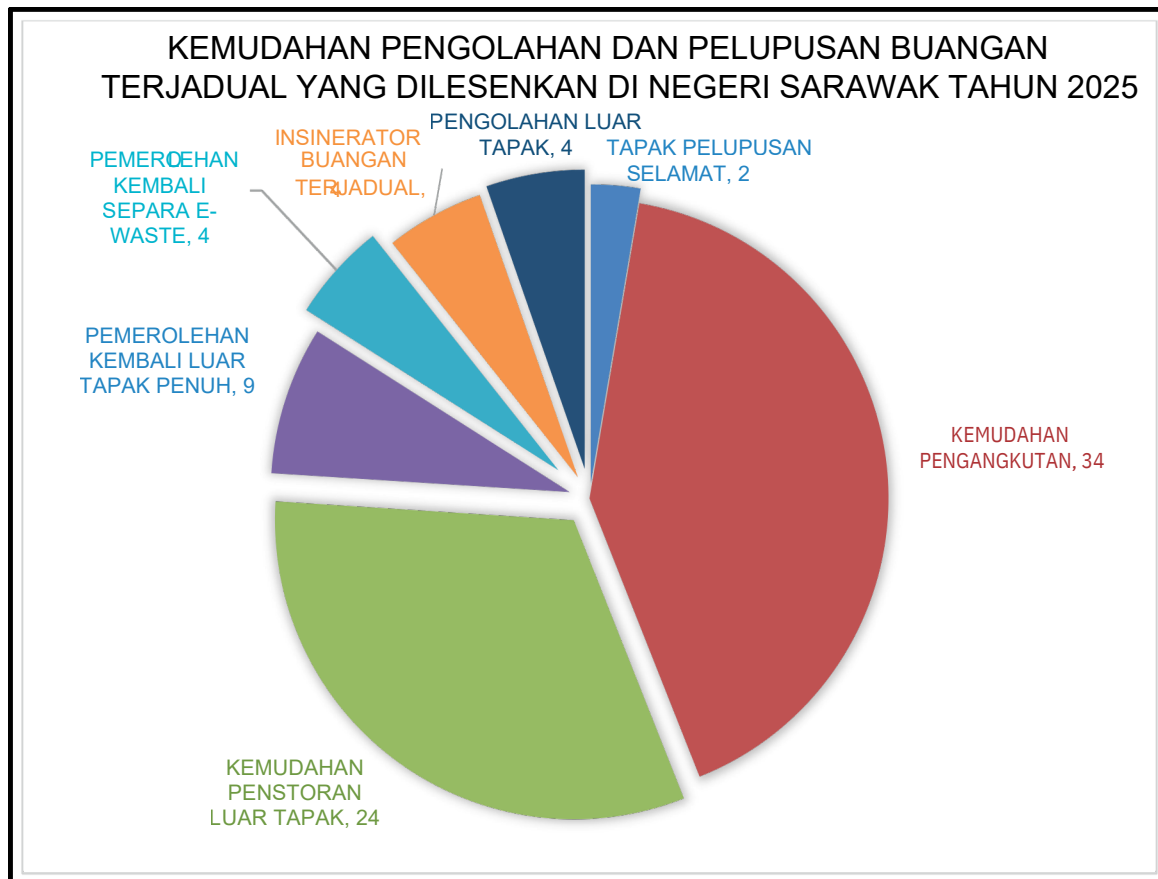
Pada tahun 2025, sebanyak 41 permohonan LP di bawah Seksyen 22(1), AKAS 1974 telah diterima daripada premis KKS. Permohonan LP yang dipohon adalah bagi pengoperasian insinerator tandan kosong kelapa sawit dan dandang untuk melanggar had-had parameter bagi pelepasan bendasing udara yang boleh diterima di bawah Peraturan 25, PUB 2014. Semua permohonan LP telah disertakan bersama dengan pelan pelaksanaan pemasangan sistem kawalan pencemaran udara (SKPU) bagi unit insinerator dan dandang yang bertujuan bagi mencapai had pelepasan udara sepertimana di dalam PUB 2014.

Kelulusan LP dipertimbangkan secara *case by case basis*. Premis KKS telah diberi tempoh pelanjutan lesen pelanggaran bagi unit insinerator sehingga 31 Disember 2025 untuk mematuhi had pelepasan pencemar udara di dalam PUB 2014, manakala bagi pengoperasian dandang tempoh pelanjutan diberi berdasarkan jadual pelaksanaan pembaikan sistem kawalan pencemaran udara dan kriteria-kriteria pertimbangan LP.

PENGURUSAN BUANGAN TERJADUAL (BT)

Premis Yang Ditetapkan Buangan Terjadual (PYDT-BT)

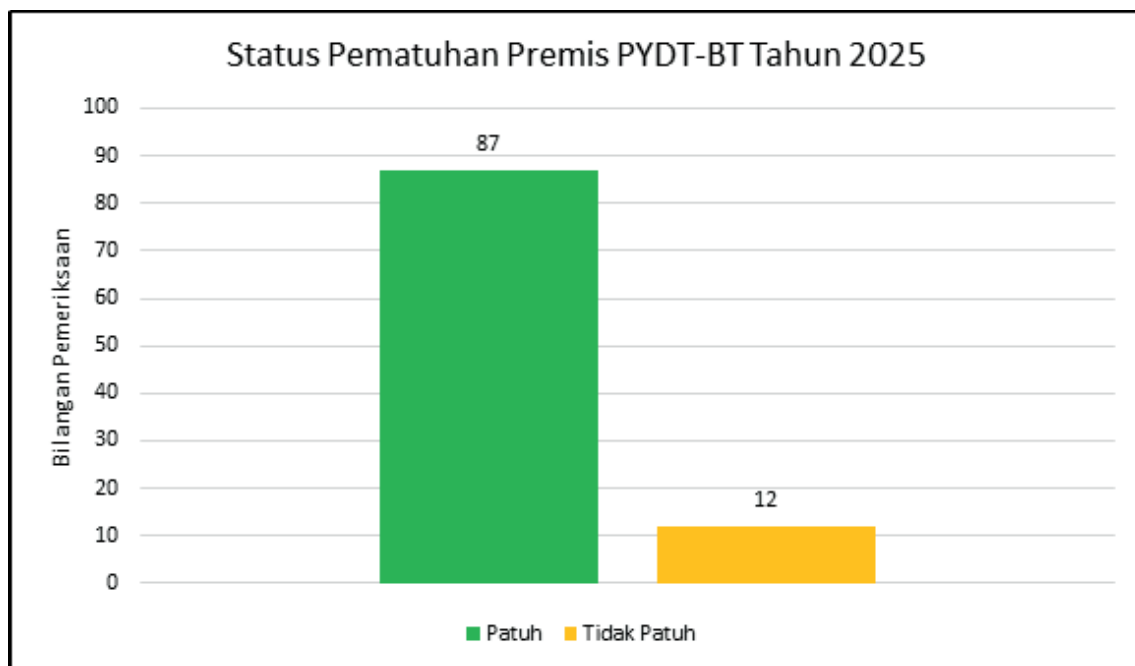
Pada tahun 2025, terdapat 81 lesen atau 41 premis bagi kemudahan yang dilesenkan di seluruh Negeri Sarawak. Rajah di bawah menunjukkan jenis kemudahan pengolahan dan pelupusan buangan terjadual yang dilesenkan di Negeri Sarawak pada tahun 2025.

Rajah 3.7: Kemudahan pengolahan dan pelupusan buangan terjadual yang dilesenkan di Negeri Sarawak pada tahun 2025

Pada tahun 2025, sebanyak 10 permohonan berkaitan Kebenaran Bertulis (KB) di bawah Seksyen 19, Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 dan 33 permohonan pindaan pemandu dan kenderaan pengangkut buangan terjadual telah diterima daripada premis PYDT BT. Manakala 10 permohonan lain berkaitan pelesenan buangan terjadual juga telah diterima dan diproses mengikut prosedur yang ditetapkan.

Bagi tahun 2025, sebanyak 99 pemeriksaan ke atas syarat-syarat lesen premis PYDTBT telah dijalankan di seluruh Negeri Sarawak. Rajah di bawah menunjukkan status pematuhan premis PYDT-BT yang diperiksa tahun 2025.

Rajah 3.8: Status pematuhan premis PYDT-BT tahun 2025

Pelaporan Berkenaan GIS

Mesyuarat Jawatankuasa Pelaksanaan GIS JAS Negeri Sarawak Bil. 1/2025 telah dijalankan pada 13 Mac 2025 untuk membincangkan pelaksanaan sasaran yang ditetapkan dan isu-isu berkaitan dengan penggunaan GIS.

JAS Negeri Sarawak telah mencapai sasaran tahun 2025 yang ditetapkan dengan penerbitan tajuk di Sistem Aplikasi Geospasial Jabatan Alam Sekitar seperti berikut:

PERKARA	SASARAN	PENCAPAIAN	TAJUK	EDITOR	TARIKH TERBIT DALAM MYGEOSPAS
DASHBOARD	1	1	Aduan Jabatan Alam Sekitar Cawangan Miri Tahun 2024	JAS Miri	31 Oktober 2025
STORY MAP	1	1	Pemantauan Stesen Air Bawah Tanah di Kuala Lawas, Sarawak	JAS Miri	31 Oktober 2025

Sistem Aplikasi Geospasial Jabatan Alam Sekitar

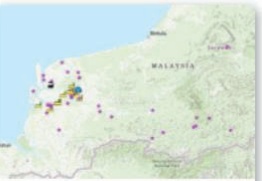
Laman Utama Mengenai Kami Produk & Perkhidmatan Story Map Imej Raster Galeri

PEMERIKSAAN PENGUATKUASAAN KILAN...
Pemeriksaan pematuhan kepada Jadual Pemuatan syarat lesen di bawah Seksyen...

KEBAKARAN TAPAK PELUPUSAN SAMPAH...
Kronologi insiden kebakaran yang telah berlaku pada 3 September 2023 dan berakhir...

PUNCA INDUSTRI DI LEMBANGAN BATANG...
dashboard punca Lembangan Batang Rajang

ADUAN JAS MIRI TAHUN 2024

PEMANTAUAN STESEN AIR BAWAH TANAH DI KUALA LAWAS, SARAWAK
Pemantauan Stesen Air Bawah Tanah (ABT) Kuala Lawas dijalankan sebanyak 4 kali setahun untuk tahun 2025.

JUMLAH ADUAN

95

Last update: a few seconds ago

1 of 50

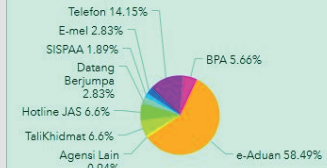
ADUAN_JAS_MIRI_2024: 1

Bil. 1
No. Fail JAS
Tajuk Aduan PENCEMARAN UDARA
Nama Punca DI KAWASAN PERUMAHAN
PBT Majlis Bandaraya Miri
Negeri Sarawak
Daerah Miri
Kawasan P219 - Miri
Parlimen
Longitude 114.02
Latitude 4.47
MSIC Seksyen -
Tarikh Kemaskini 8/1/2025, 11:37 PM
Tarikh Aduan 30/12/2024 0:00
Tarikh 8/1/2025, 8:00 AM
Maklumbalas

Last update: a few seconds ago

Saluran Aduan

Last update: a few seconds ago

Bilangan Mengikut Jenis Aduan

Last update: a few seconds ago

Sistem Aplikasi Geospasial Jabatan Alam Sekitar

Laman Utama

Mengenai Kami

Produk & Perkhidmatan

Story Map

Imej Raster

Galeri

PEMANTAUAN STESEN AIR BAWAH TANAH DI KUALA LAWAS, SARAWAK

Pemantauan Stesen Air Bawah Tanah (ABT) Kuala Lawas dijalankan sebanyak 4 kali setahun untuk tahun 2025.

KAWALAN PENCEMARAN DARI KENDERAAN BERMOTOR

Pelepasan asap kenderaan bermotor merupakan salah satu punca utama pencemaran udara terutamanya di pusat-pusat bandar. Pelepasan asap hitam dan gas-gas karbon monoksida (CO), hidrokarbon (HC), oksida-oksida nitrogen (NO_x) dan partikulat dari kenderaan berenjin diesel dan petrol dikawal di bawah Peraturan- Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Diesel) 1996 dan Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Petrol) 1996. Program bersepadu operasi statik Jabatan Alam Sekitar (JAS) bersama beberapa agensi kerajaan yang lain seperti pihak Polis Diraja Malaysia (PDRM), Jabatan Pengangkutan Jalan (JPJ) dan Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK) telah dijalankan di seluruh Negeri Sarawak sepanjang tahun 2025. Operasi bersepadu dengan agensi berkaitan terutamanya PDRM dan JPJ juga melibatkan penguatkuasaan Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Bunyi Bising Kenderaan Bermotor) 1987 bagi mengawal pelepasan bunyi bising daripada kenderaan bermotor. Tindakan perundangan seperti kompaun dan Notis Arahan telah diambil terhadap kenderaan-kenderaan bermotor yang didapati bersalah dan gagal mematuhi peraturan-peraturan yang dinyatakan di atas.

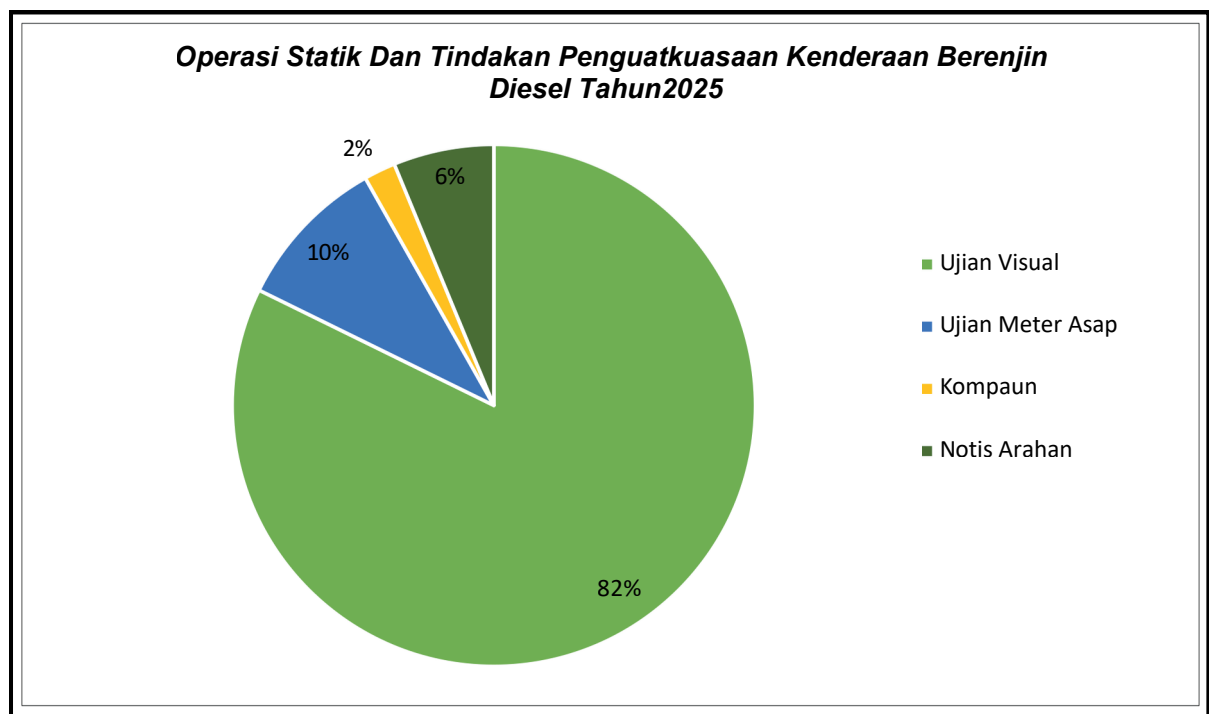
Kawalan Pelepasan Dari Kenderaan Berenjin Diesel

Kawalan pelepasan dari kenderaan berenjin diesel dilaksanakan mengikut Peraturan- Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Diesel) 1996 melalui aktiviti-aktiviti berikut:-

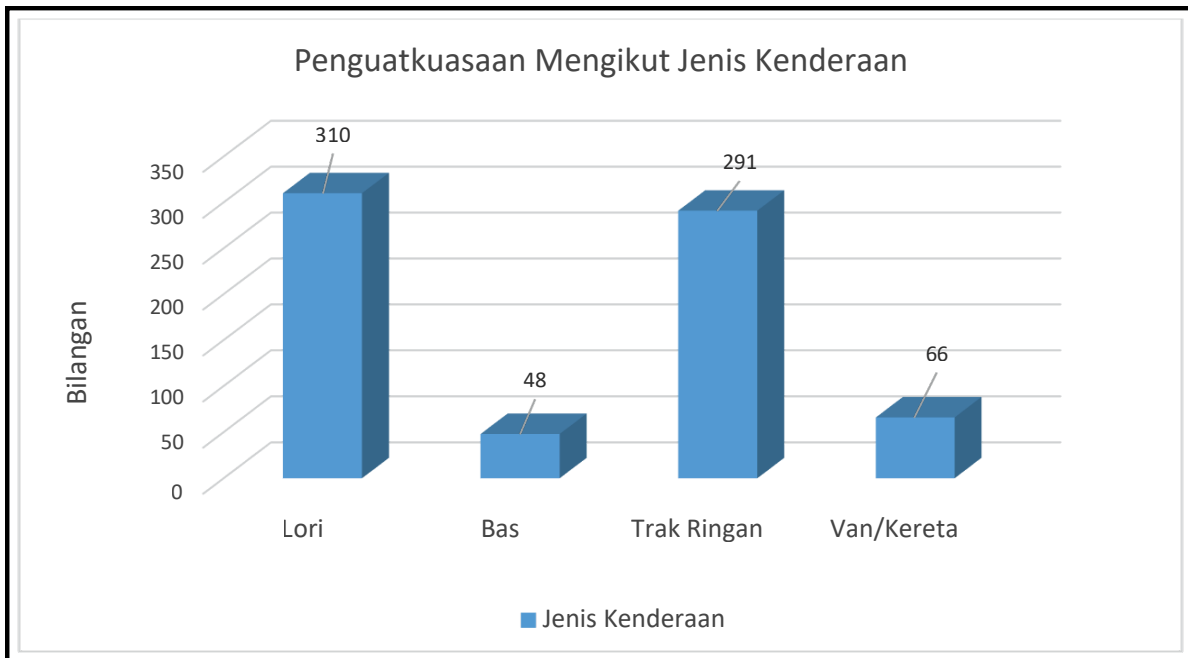
- Operasi Statik;
- Operasi Ops Catat / Kamera Video;
- Pemeriksaan terhadap Pengendali Berkumpulan (*Fleet Operator*);
- Pemeriksaan terhadap Kemudahan Yang Diluluskan (KYDL); dan
- Penguatkuasaan terhadap Peraturan 16, Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Diesel) 1996.

Operasi Statik Kenderaan Berenjin Diesel

Sepanjang tahun 2025, JAS Negeri Sarawak telah menjalankan sebanyak 16 operasi penguatkuasaan secara statik di beberapa lokasi di Sarawak termasuk di Bahagian Sri Aman, Sibu, Bintulu dan Miri. Hasil daripada operasi tersebut, sejumlah 715 buah kenderaan berenjin diesel telah diperiksa secara visual di mana daripada jumlah tersebut, 83 buah kenderaan telah diuji dengan menggunakan meter asap. Sebanyak 17 buah kenderaan telah ditawarkan kompaun atas kesalahan gagal mematuhi had pelepasan asap hitam yang telah ditetapkan di bawah Peraturan - Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Diesel) 1996 dan sebanyak 25 Notis Arahan di bawah Seksyen 48A, AKAS 1974 telah dikeluarkan kepada pemilik kenderaan supaya hadir ujian semula asap hitam di mana-mana Kemudahan Yang Diluluskan (KYDL). Peratus pematuhan secara keseluruhannya adalah 94.13%.

Rajah 3.9 : Operasi statik dan tindakan penguatkuasaan kenderaan berenjin diesel tahun 2025

Rajah 3.10 : Penguatkuasaan mengikut jenis kenderaan

Foto 3.2 : Operasi penguatkuasaan Ops Statik kenderaan diesel

Operasi Ops Catat / Kamera Video

Kenderaan bermotor yang dikesan melepaskan asap hitam terlalu gelap atau asap berlebihan (bagi enjin petrol dan motosikal) yang jelas dari kenderaan bermotor semasa Ops Catat / kamera video akan diberikan Notis Arahan di bawah Seksyen 31(1)(d) AKAS 1974 supaya menjalankan ujian pelepasan asap atau gas di mana- mana cawangan pusat pengujian PUSPAKOM. Sepanjang tahun 2025, sebanyak 225 Ops Catat / kamera video telah dijalankan di seluruh Sarawak termasuk kawasan seliaan JAS Cawangan Sibul, Bintulu dan Miri.

Foto 3.3 : Operasi catat / kamera video kenderaan berenjin diesel

Pengendali Berkumpulan (*Fleet Operator*) Dan Kemudahan Yang Diluluskan (KYDL)

Pengauditan ke atas premis KYDL dan penguatkuasaan terhadap Pengendali Berkumpulan (*Fleet Operator*) telah dilaksanakan bagi memantau pematuan premis dan pemilik kenderaan terlibat terhadap Peraturan 17 dan Peraturan 18, Peraturan- Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Diesel) 1996. KYDL merupakan suatu kemudahan atau tempat yang diluluskan oleh Ketua Pengarah yang dilengkapi dengan meter asap atau meter gas atau meter paras bunyi dan orang yang berwajib untuk menjalankan pengujian pelepasan asap atau pelepasan gas atau paras bunyi daripada kenderaan bermotor. Sementara itu Pengendali Berkumpulan (*Fleet Operator*) pula merupakan syarikat atau orang perseorangan yang mempunyai kenderaan berenjin diesel sebanyak 10 unit atau lebih sebagai langkah untuk mengawal pencemaran dari kenderaan berenjin diesel di peringkat punca. Sebanyak 30 siasatan penguatkuasaan ke atas KYDL dan 37 siasatan ke atas Pengendali Berkumpulan (*Fleet Operator*) telah dijalankan bagi tahun 2025. Rajah di bawah menunjukkan bilangan siasatan atau program penguatkuasaan bagi KYDL dan Pengendali Berkumpulan (*Fleet Operator*) yang dijalankan pada tahun 2025.

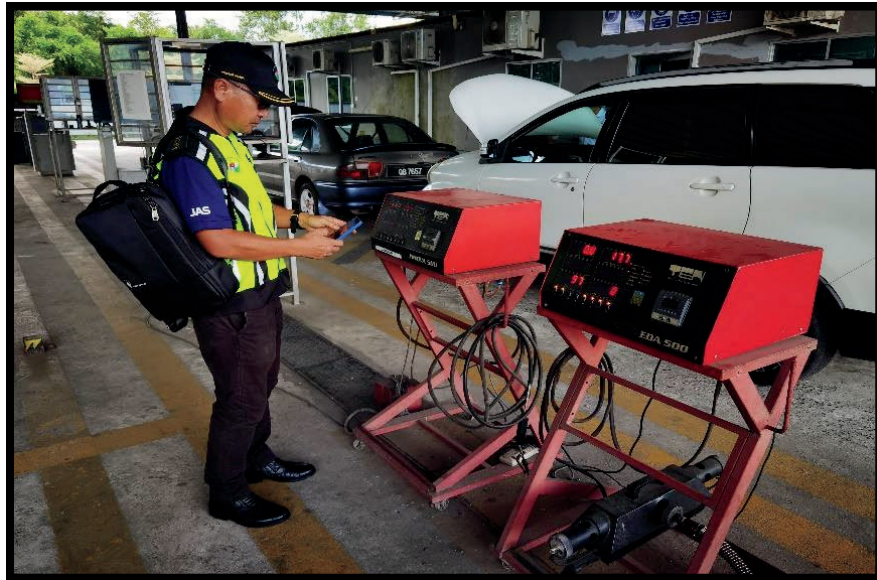

Foto 3.4 : Operasi penguatkuasaan ke atas Kemudahan Yang Diluluskan (KYDL)

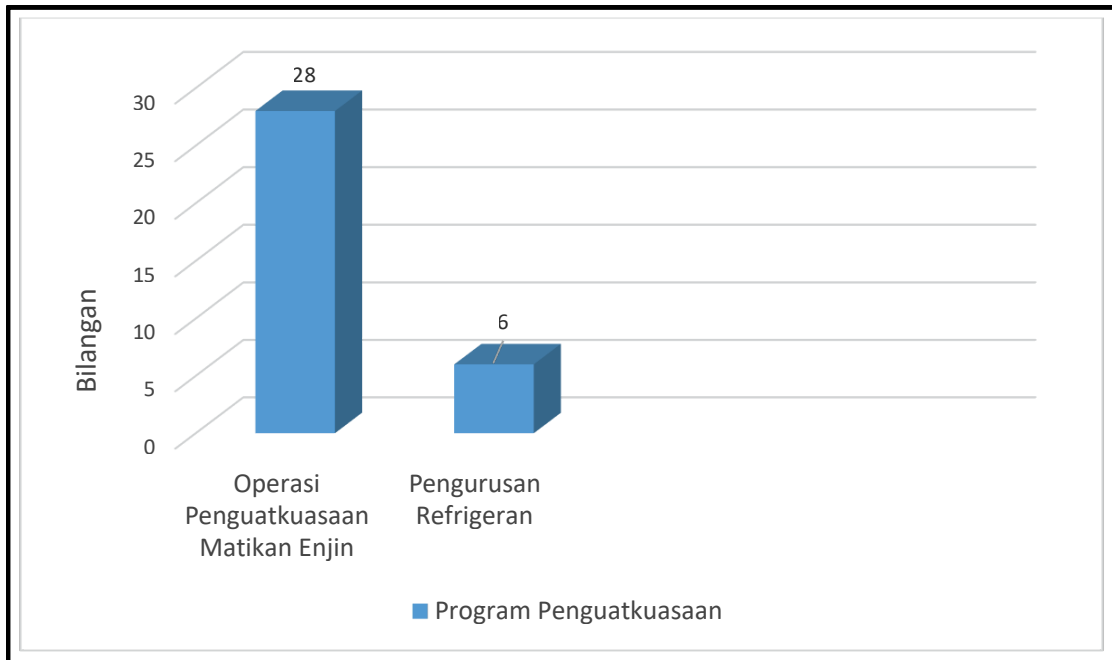

Foto 3.5 : Operasi penguatkuasaan ke atas Pengendali Berkumpulan (***Fleet Operator***)

Operasi Penguatkuasaan Matikan Enjin Dan Pengurusan Refrigeran

Operasi Penguatkuasaan Matikan Enjin merupakan operasi pemantauan terhadap mana-mana kenderaan bermotor yang membiarkan enjin kenderaan mereka dihidupkan melebihi tiga (3) minit semasa kenderaan mereka tidak bergerak sama ada di dalam kawasan tertutup atau kawasan letak kereta separa tertutup atau mana-mana perhentian. Operasi ini bagi menguatkuasakan peruntukan di bawah Peraturan 16, Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Diesel) 1996, Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Petrol) 1996 dan Peraturan 11 Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Pelepasan Daripada Motosikal) 2004.

Selain itu, penguatkuasaan ke atas premis atau individu yang mengendalikan refrigeran juga telah dilaksanakan berdasarkan kepada peruntukan di bawah Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Pengurusan Refrigeran) 2020. Antara contoh pengendali refrigeran adalah premis atau individu yang terlibat dalam sesuatu aktiviti berkaitan dengan sistem penyejukan dan penyaman udara. Premis atau individu tersebut hendaklah memiliki Sijil Pentauliahan yang dikeluarkan oleh JAS dan memastikan tiada penggunaan sebarang bahan refrigeran yang terlarang di dalam premis mereka. Sepanjang tahun 2025, sebanyak 28 stesen bas dan 6 premis refrigeran telah dilawat untuk siasatan pematuhan. Rajah di bawah menunjukkan bilangan program penguatkuasaan bagi operasi penguatkuasaan matikan enjin dan pengurusan refrigeran yang dijalankan pada tahun 2025.

Rajah 3.11: Program operasi penguatkuasaan matikan enjin dan pengurusan refrigeran pada tahun 2025

Foto 3.6 : Operasi penguatkuasaan ke atas pengurusan refrigeran di premis bengkel

Kawalan Pelepasan Gas Daripada Kenderaan Petrol

Operasi penguatkuasaan kawalan pelepasan gas daripada kenderaan petrol merupakan operasi pemantauan terhadap kenderaan bermotor berenjin petrol bagi pelepasan gas karbon monoksida (CO) dan hidrokarbon (HC) di bawah Peraturan - Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Petrol) 1996. Pada tahun 2025, kempen kesedaran telah dijalankan bagi memberi kesedaran kepentingan penjagaan dan penyelenggaraan yang berkala kepada kenderaan supaya tidak menyebabkan pencemaran gas karbon monoksida dan hidrokarbon kepada alam sekeliling. Disamping itu, pengguna - pengguna kenderaan petrol juga telah diperkenalkan dengan peraturan berkaitan yang sedang dilaksanakan oleh Jabatan Alam Sekitar ketika ini.

Kawalan Pelepasan Bunyi Bising Daripada Motosikal

Penguatkuasaan bunyi bising kenderaan motor dikuatkuasakan di bawah Peraturan- Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Bunyi Bising Kenderaan Motor) 1987. Aktiviti penguatkuasaan pelepasan bunyi bising yang dijalankan oleh Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak lebih tertumpu kepada penguatkuasaan Peraturan 4, Peraturan- Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Bunyi Bising Kenderaan Motor) 1987 iaitu yang melibatkan bunyi bising daripada motosikal. Penguatkuasaan dijalankan dengan kerjasama Polis DiRaja Malaysia (PDRM) dan Jabatan Pengangkutan Jalan (JPJ). Sepanjang tahun 2025, sebanyak 12 operasi penguatkuasaan telah dijalankan secara bersepadu bersama Polis DiRaja Malaysia (PDRM) dan Jabatan Pengangkutan Jalan (JPJ). Sebanyak 47 buah motosikal telah ditahan untuk pemeriksaan saringan dan sebanyak 44 buah motosikal telah diuji dengan menggunakan peralatan meter bunyi bising dan 7 buah telah dikeluarkan kompaun

Foto 3.7 : Penguatkuasaan kawalan pelepasan bunyi bising daripada motosikal

Kawalan Pelepasan Gas Daripada Motosikal

Operasi penguatkuasaan kawalan pelepasan gas daripada motorsikal merupakan operasi pemantauan terhadap pelepasan gas karbon monoksida (CO) di bawah Peraturan 10, Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kawalan Pelepasan Daripada Motosikal) 2003. Pada tahun 2025, kempen kesedaran dan penyelenggaraan yang berkala telah dijalankan bagi memberi kesedaran kepentingan penjagaan kepada kenderaan motorsikal supaya tidak menyebabkan pencemaran gas karbon monoksida kepada alam sekeliling.

OPERASI MENCEGAH PEMBAKARAN TERBUKA (OMPT)

Sebagai langkah berjaga-jaga untuk mencegah berlakunya kejadian jerebu akibat daripada aktiviti pembakaran terbuka, penguatkuasaan terhadap aktiviti pembakaran terbuka di Negeri Sarawak telah diteruskan dalam tahun 2025. Antara langkah- langkah penguatkuasaan yang telah dilaksanakan adalah:

- Program Operasi Mencegah Pembakaran Terbuka (OMPT) dengan menjalankan pemantauan dan penguatkuasaan melalui daratan dan udara (*drone*);
- Memantau kawasan-kawasan mudah terbakar terutama kawasan tanah gambut dan tapak pelupusan sampah;
- Memantau kualiti udara setempat melalui bacaan Indeks Pencemaran Udara (IPU) dan menyalurkan maklumat yang diperlukan oleh agensi-agensi lain berkenaan isu pembakaran terbuka;
- Mengedarkan risalah larangan pembakaran terbuka semasa penguatkuasaan dan mana-mana program kesedaran alam sekitar; dan
- Mengambil tindakan perundangan terhadap pihak yang melakukan kesalahan pembakaran terbuka.

Pada tahun 2025, sejumlah 361 kes pembakaran terbuka telah dikesan melalui satelit, pemantauan daratan dan aduan orang ramai. Jadual di bawah menunjukkan bilangan kes pembakaran terbuka mengikut bulan sepanjang tahun 2025 yang direkodkan oleh JAS Negeri Sarawak serta bilangan kes yang dikesan mengikut pecahan jenis pembakaran.

Foto 3.8 : Rondaan OMPT dan edaran risalah larangan pembakaran terbuka

Jadual 3.3 : Bilangan kes pembakaran terbuka mengikut bulan bagi tahun 2025

BULAN	JENIS AKTIVITI								JUMLAH
	Ladang	Kebun Kecil*	Belukar	Hutan	Tapak Pembinaan/ Industri	Tapak Pelupusan**	Tapak Kutipan Sisa	Lain - Lain	
Januari	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Februari	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mac	0	1	0	0	4	0	0	0	5
April	2	1	5	2	1	0	0	2	13
Mei	4	4	5	1	3	0	1	12	30
Jun	5	6	19	4	1	0	0	2	37
Julai	10	30	102	12	2	1	0	20	177
Ogos	0	2	13	6	1	1	0	1	24
September	2	8	19	9	0	0	1	0	39
Oktober	9	1	5	0	2	0	1	2	20
November	1	6	2	0	1	0	0	0	10
Disember	0	0	0	0	1	0	0	5	6
JUMLAH	33	59	170	34	16	2	3	44	361

* Termasuk pertanian pindah, pertanian sara diri, sawah padi, padi bukit dan seumpamanya ** Tapak pelupusan haram dan tempat pengumpulan sampah

Melalui penguatkuasaan serta pemantauan berterusan Operasi Mencegah Pembakaran Terbuka (OMPT), didapati terdapat peningkatan kes-kes pembakaran terbuka di seluruh Negeri Sarawak pada tahun 2025 berbanding tahun 2024 yang telah mencatatkan sebanyak 361 kes pembakaran terbuka.

Jadual 3.4 : Bilangan kes pembakaran terbuka mengikut jenis aktiviti bagi tahun 2025

Jenis Aktiviti	Bilangan
Ladang	33
Kebun Kecil*	59
Belukar	170
Hutan	34
Tapak Pembinaan	16
Tapak Pelupusan**	2

<i>Jenis Aktiviti</i>	<i>Bilangan</i>
Tapak Kutipan	3
Sisa Lain-lain	44
Jumlah	361

**Pertanian pindah, pertanian sara diri, sawah padi, padi bukit dan seumpamanya*

*** Tapak pelupusan haram dan tempat pengumpulan sampah*

Foto 3.9 : Pemantauan melalui udara pada tahun 2025

Jadual 3.5 : Bilangan tindakan yang diambil ke atas kes pembakaran terbuka bagi tahun 2025

<i>Tindakan Bagi Kes Pembakaran Terbuka</i>	<i>Bilangan</i>
Kompaun	0
Tindakan Mahkamah	0
Rujuk Kepada PBT / Agensi	60
Lain Dalam Siasatan Lanjut	0
Pemantauan	301

ADUAN PENCEMARAN ALAM SEKITAR

Sepanjang tahun 2025, sebanyak 438 aduan pencemaran alam sekitar telah diterima dengan peratusan terbesar sebanyak 81.74% daripadanya adalah berkaitan dengan pencemaran udara. Kesemua aduan telah disiasat dan diambil tindakan mengikut peruntukan di bawah Akta Kualiti Alam Sekeliling, 1974. Pecahan aduan adalah seperti dalam jadual di bawah. Melalui pemantauan berterusan di kawasan industri, komersial, dan perumahan pada tahun 2025, terdapat pertambahan kes aduan pencemaran udara sehingga 7.54% berbanding tahun 2024.

Jadual 3.6 : Pecahan peratusan dan bilangan aduan mengikut jenis bagi tahun 2025

<i>Jenis Aduan</i>	<i>Bilangan Aduan Diterima</i>	<i>Peratusan (%)</i>
Air	26	5.94
Udara	358	81.74
Bunyi Bising	21	4.79
Buangan Terjadual	16	3.65
Tumpahan Minyak	3	0.68
Gegaran	1	0.23
Tanah	1	0.23
Lain-lain	12	2.74
<i>Jumlah</i>	<i>438</i>	<i>100</i>

Foto 3.10 : Gambar Siasatan Aduan

PROGRAM UJI CUBA PROSEDUR TETAP OPERASI (HANDS-ON PTO) PENGURUSAN TANAH GAMBUT DAN PROGRAM KOMUNITI PENINGKATAN KESEDARAN BERKAITAN LARANGAN PEMBAKARAN TERBUKA BAGI NEGERI SARAWAK

JAS Negeri Sarawak telah mengadakan program Komuniti Peningkatan Kesedaran Berkaitan Larangan Pembakaran Terbuka Bagi Negeri Sarawak pada 4 Oktober 2025 dan Majlis Perasmian Penutup Program Komuniti, Program Uji Cuba Prosedur Tetap Operasi (Hands-On PTO) Pengurusan Tanah Gambut serta Mesyuarat Penyelarasan Pelaksanaan Program Pencegahan Kebakaran dan Pengurusan Tanah Gambut Mudah Terbakar Bil.2/2025 pada 8 Oktober 2025. Jumlah peserta serta wakil agensi yang menghadiri program tersebut adalah seramai 489 peserta.

Antara aktiviti yang telah dijalankan semasa program Komuniti Peningkatan Kesedaran Berkaitan Larangan Pembakaran Terbuka Bagi Negeri Sarawak pada 4 Oktober 2025 yang telah diadakan di Kampung Sebako 2, Lundu, Sarawak adalah:

- Sebako Enviro Hike
- Pertandingan Gubahan Bunga dari Barangan Terpakai
- Program Menanam Pokok
- Pertandingan Mewarna (Kanak-Kanak)

Program tersebut telah dijayakan dengan penglibatan dari komuniti dan penduduk di Kampung Sebako 1 dan Kampung Sebako 2.

Pada 8 Oktober 2025, Majlis Perasmian Penutup Program Komuniti, Program Uji Cuba Prosedur Tetap Operasi (Hands-On PTO) Pengurusan Tanah Gambut serta Mesyuarat Penyelarasan Pelaksanaan Program Pencegahan Kebakaran dan Pengurusan Tanah Gambut Mudah Terbakar Bil.2/2025 telah diadakan di CENTEXS Kampus Lundu dan telah dirasmikan oleh YB Encik Billy Anak Sujang, Ahli Dewan Undangan Negeri (DUN) Sarawak N.1 Opar.

Selepas majlis perasmian penutup program, Tuan Pengarah JAS Sarawak, Tuan John Rampai telah mempengerusikan Mesyuarat Penyelarasan Program Pencegahan dan Pemantauan Kebakaran Tanah Gambut dan Kawasan Berisiko Kebakaran Peringkat Negeri Sarawak Bil. 2/2025 yang diadakan di Bilik Kuliah, CENTEXS Kampus Lundu.

Foto 3.11 : Program Pencegahan dan Pemantauan Kebakaran Tanah Gambut dan Kawasan Berisiko Kebakaran Peringkat Negeri Sarawak Bil. 2/2025 yang diadakan di Bilik Kuliah, CENTEXS Kampus Lundu.

Foto 3.12 : Gambar Program Komuniti Peningkatan Kesedaran Berkaitan Larangan Pembakaran Terbuka Bagi Negeri Sarawak pada 4 Oktober 2025

Foto 3.13 : Gambar Majlis Perasmian Penutup Program Komuniti, Program Uji Cuba Prosedur Tetap Operasi (Hands-On PTO) Pengurusan Tanah Gambut serta Mesyuarat Penyelarasan Pelaksanaan Program Pencegahan Kebakaran dan Pengurusan Tanah Gambut Mudah Terbakar Bil.2/2025 pada 8 Oktober 2025

TINJAUAN OPERASI DAN RONDAAN PENGUATKUASAAN MARIN BERSAMA AGENSI PENGUATKUASAAN MARITIM MALAYSIA (APMM) DI PERAIRAN KUCHING

JAS Sarawak telah mengadakan satu Tinjauan Operasi dan Rondaan Penguatkuasaan Marin bersama Agensi Penguatkuasaan Maritim Malaysia (APMM) di perairan Kuching pada 19 & 20 November 2025. Operasi ini bertujuan untuk membuat pemantauan di kawasan laut bagi memastikan tiada sebarang pencemaran daripada aktiviti-aktiviti perkapalan terutamanya buangan atau tumpahan minyak selain mengesan punca-punca pencemaran yang tidak diketahui.

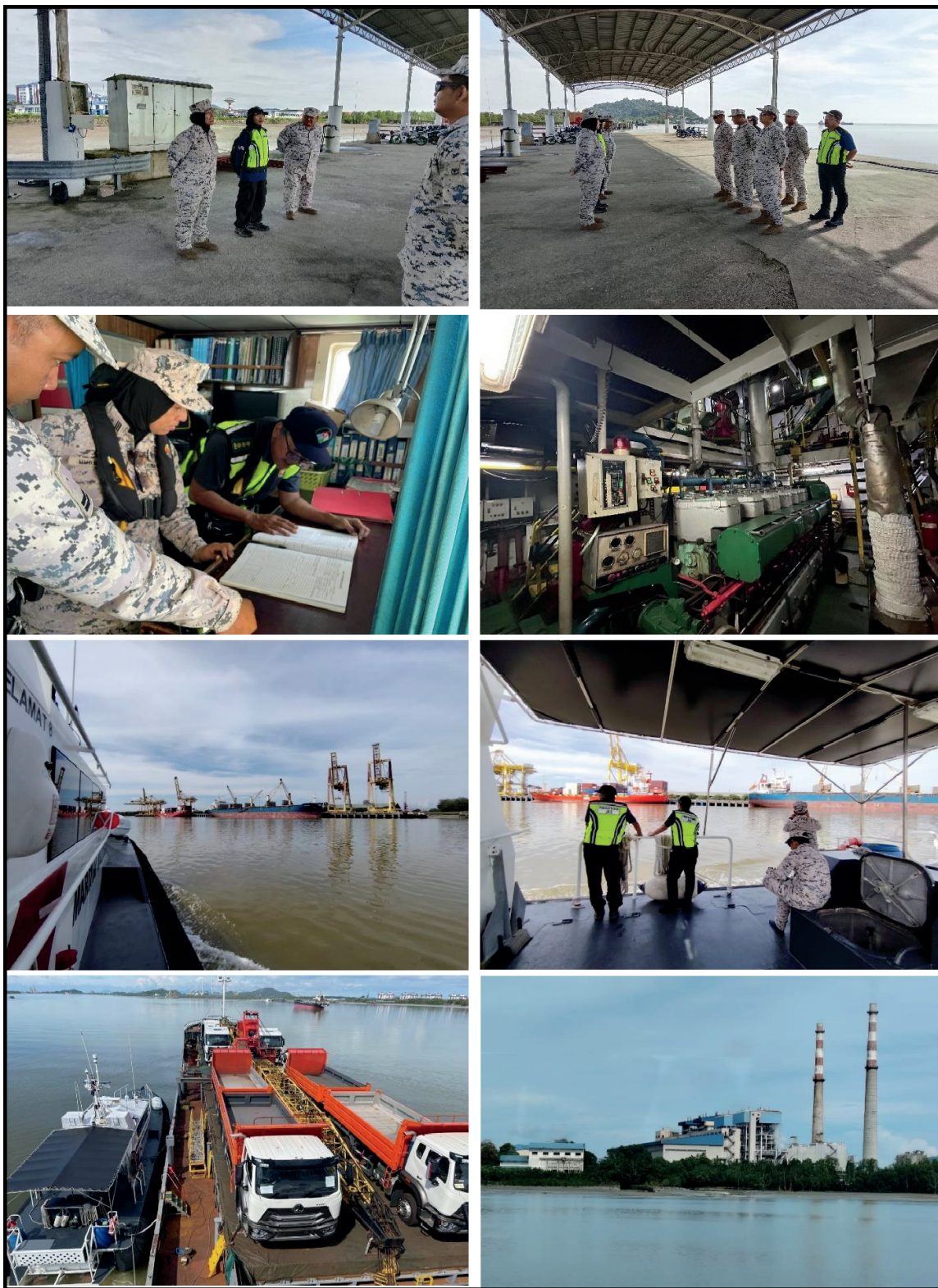
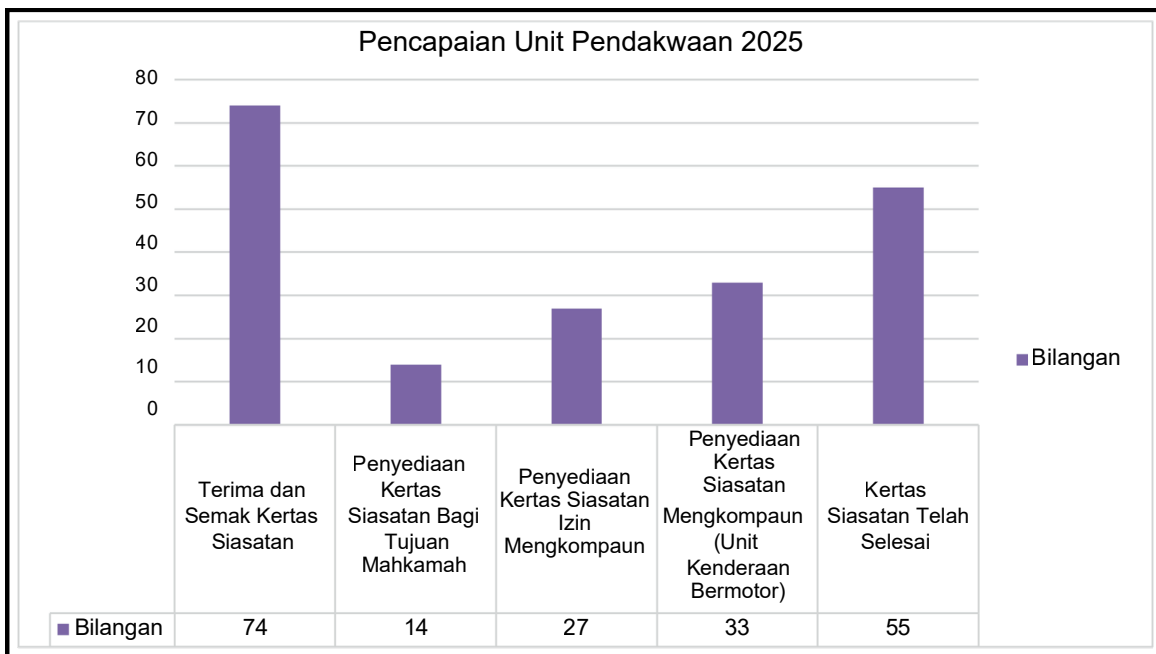

Foto 3.14 : Gambar Tinjauan Operasi dan Rondaan bersama Agensi Penguatkuasaan Maritim Malaysia (APMM) diPerairan Kuching

Tindakan Mahkamah

Pada tahun 2025, sebanyak 74 kertas siasatan melibatkan kesalahan di bawah Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 telah disediakan oleh Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak. Berdasarkan rajah di bawah, sebanyak 14 kertas siasatan disediakan bagi tujuan tindakan mahkamah, 27 kertas siasatan disediakan bagi tujuan izin mengkompaun bagi industri, 33 kertas siasatan disediakan bagi tujuan izin mengkompaun kenderaan bermotor. Antara kesalahan-kesalahan yang dilakukan adalah pelepasan efluen melebihi had yang ditetapkan dari Kilang Kelapa Sawit di bawah Seksyen 16, Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974, pelepasan efluen ke perairan daratan melebihi standard ditetapkan di bawah Peraturan 11, Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Premis Yang Ditetapkan) (Minyak Kelapa Sawit), 1977, Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Efluen Perindustrian) 2009, Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Buangan Terjadual) 2005 dan Peraturan 11(1), PPKAS (Kawalan Pelepasan Daripada Enjin Diesel). Jumlah denda yang telah dikutip sepanjang tahun 2025 adalah sebanyak RM157,900.

Rajah 3.12 : Pencapaian Unit Pendakwaan bagi Tahun 2025

BAB 4

PEMBANGUNAN

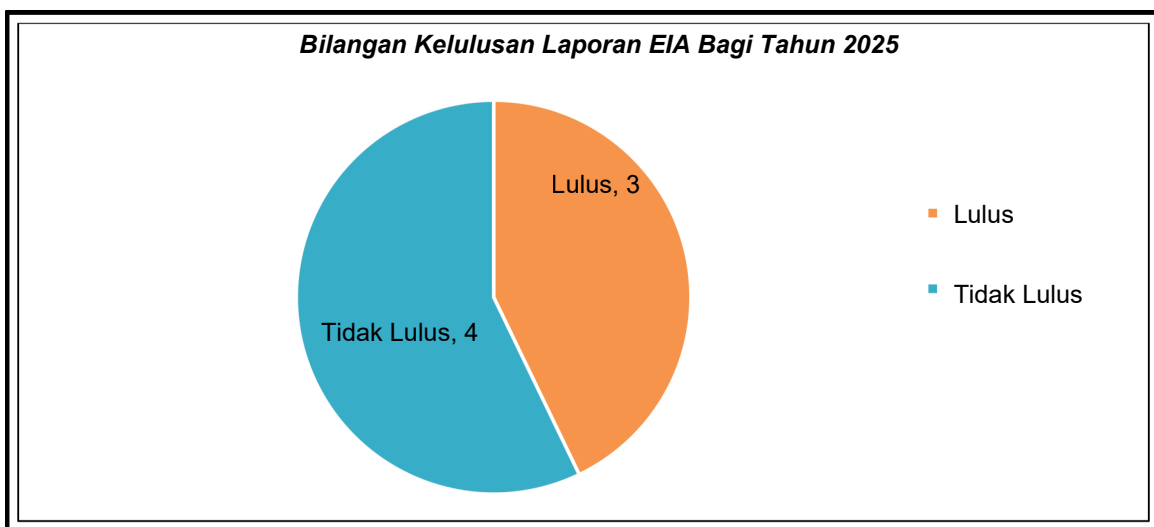
LAPORAN PENILAIAN KESAN KEPADA ALAM SEKELILING (EIA)

JAS Negeri Sarawak telah menerima dan memproses sebanyak 7 Laporan Penilaian Kesan Kepada Alam Sekeliling (EIA) pada tahun 2025 mengikut garis panduan ditetapkan serta standard MS ISO 9001:2015. Daripada jumlah tersebut, sebanyak 3 Laporan EIA diluluskan manakala 4 Laporan EIA tidak diluluskan kerana tidak mematuhi garis panduan yang telah ditetapkan di dalam ***Environmental Impact Assessment Guideline in Malaysia*** (EGIM) 2016.

Jadual 4.1 di bawah menunjukkan bilangan Laporan EIA yang diproses pada tahun 2025 berdasarkan aktiviti di bawah Perintah Kualiti Alam Sekeliling (Aktiviti yang Ditetapkan) (Penilaian Kesan Kepada Alam Sekeliling) 2015 yang telah dikuatkuasakan bermula 28 Ogos 2015.

Jadual 4.1: Senarai Laporan EIA mengikut jenis industri bagi tahun 2025

<i>Bil</i>	<i>Jenis Aktiviti / Industri</i>	<i>Bilangan Laporan Diproses</i>
1.	Aktiviti 9 : Petroleum	2
2.	Aktiviti 14 : Pengolahan dan pelupusan buangan terjadual	5
<i>Jumlah</i>		<i>7</i>

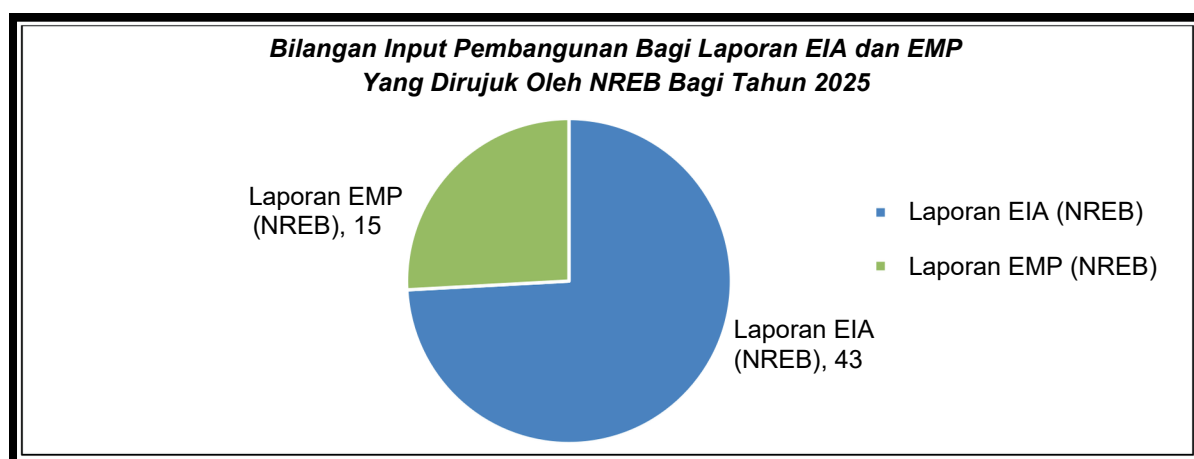
Rajah 4.1: Bilangan kelulusan Laporan EIA bagi tahun 2025

INPUT PEMBANGUNAN

Selain daripada memproses permohonan Laporan EIA yang dikemukakan oleh penggerak projek / jururunding EIA yang berdaftar, JAS Negeri Sarawak juga menerima dan memproses permohonan input pembangunan yang dikemukakan oleh pihak luar termasuklah daripada agensi-agensi kerajaan.

Pada tahun 2025, sebanyak 149 permohonan input pembangunan telah diterima dan diproses oleh JAS Negeri Sarawak. Kebanyakan permohonan yang dikemukakan adalah untuk mengenalpasti keperluan-keperluan cadangan projek berkenaan terhadap Perintah Kualiti Alam Sekeliling (Aktiviti yang Ditetapkan) (Penilaian Kesan Kepada Alam Sekeliling) 2015 dan Akta Kualiti Alam Sekeliling, 1974.

Di samping itu, JAS Negeri Sarawak juga telah menerima sebanyak 58 permohonan input pembangunan berkaitan laporan-laporan ***Environmental Impact Assessment*** (EIA) dan ***Environmental Management Plan*** (EMP) yang dirujuk oleh pihak Lembaga Sumber Asli dan Alam Sekitar (NREB) Sarawak. Jadual dan rajah di bawah menunjukkan bilangan input pembangunan bagi laporan EIA dan EMP yang dirujuk oleh NREB dan juga bilangan permohonan input pembangunan bagi projek pembangunan mengikut Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan bahagian di Negeri Sarawak bagi tahun 2025.

Rajah 4.2: Bilangan input pembangunan bagi laporan EIA dan EMP yang dirujuk oleh NREB tahun 2025

Jadual 4.2: Bilangan input pembangunan bagi projek pembangunan mengikut PBT
tahun 2025

<i>Bil</i>	<i>Bahagian</i>	<i>Pihak Berkuasa Tempatan (PBT)</i>	<i>Bilangan Permohonan</i>
1.	Kuching	Dewan Bandaraya Kuching Utara	36
2.		Majlis Bandaraya Kuching Selatan	8
3.		Majlis Perbandaran Padawan	10
4.		Majlis Daerah Lundu	1
5.	Samarahan	Majlis Perbandaran Kota Samarahan	14
6.		Majlis Daerah Simunjan	1
7.	Sri Aman	Majlis Daerah Sri Aman	6
8.		Majlis Daerah Lubok Antu	1
9.	Serian	Majlis Daerah Serian	2
10.	Sarikei	Majlis Daerah Sarikei	3
11.	Kapit	Majlis Daerah Kapit	2
12.	Mukah	Majlis Daerah Mukah	3
13.		Majlis Daerah Dalat	1
14.	Betong	Majlis Daerah Saratok	2
15.		Majlis Daerah Betong	1
16.	Sibu	Majlis Perbandaran Sibu	21
17.	Bintulu	Lembaga Kemajuan Bintulu (BDA)	20
18.	Miri	Majlis Bandaraya Miri	11
19.		Majlis Daerah Marudi	1
20.		Majlis Daerah Subis	4
21.	Limbang	Majlis Daerah Limbang	1
Jumlah			149

Foto 4.1: Lawatan tapak untuk memastikan kesesuaian tapak bagi sesuatu cadangan projek

Foto 4.2: Lawatan tapak untuk pemprosesan permohonan

PEMBERITAHUAN BERTULIS & PERISYTIHARAN BERTULIS

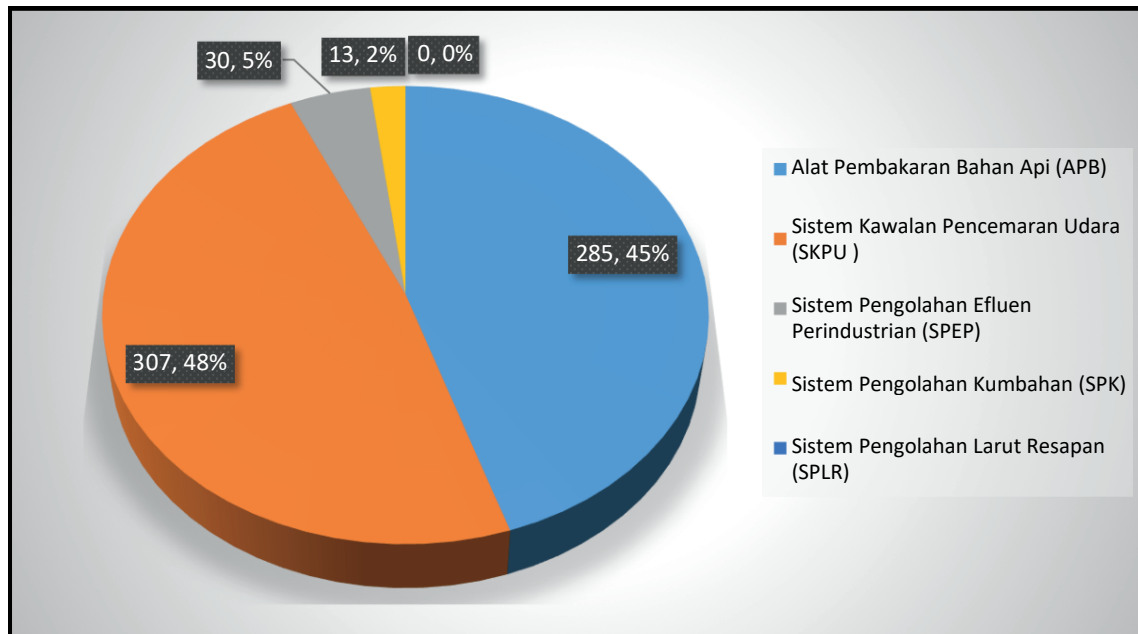
Pemberitahuan Bertulis/ Notifikasi

Pada tahun 2025, Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak telah menerima sebanyak 861 pemberitahuan bertulis bagi mematuhi Peraturan 5, di bawah Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Udara Bersih) 2014, Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974. Peraturan tersebut mewajibkan pemunya atau penduduk sesuatu premis untuk mengemukakan pemberitahuan bertulis kepada Ketua Pengarah terlebih dahulu sebelum menjalankan sebarang aktiviti yang melibatkan punca pengeluaran pencemar udara. Aktiviti-aktiviti ini merangkumi tindakan melaksanakan apa-apa perubahan dalam pengendalian premis atau menjalankan apa-apa kerja yang berpotensi mewujudkan suatu punca pengeluaran yang baharu. Selain itu, pemberitahuan ini juga merangkumi pembinaan bangunan atau premis baharu di atas mana-mana tanah yang direka bentuk bagi tujuan yang mewujudkan punca pengeluaran baharu. Pihak industri juga tertakluk kepada keperluan pemberitahuan bertulis apabila mereka membuat perubahan pada loji, mesin, atau peralatan yang menyebabkan perubahan dalam kuantiti atau kualiti pengeluaran daripada punca sedia ada, mahupun apabila menjalankan apa-apa ubah suai kepada sistem kawalan pencemaran udara yang sedia ada.

Daripada 635 pemberitahuan bertulis yang diterima, sejumlah 285 dokumen adalah bagi alat pembakaran bahanapi manakala sebanyak 307 merupakan pemberitahuan bertulis bagi sistem kawalan pencemaran udara.

Selain daripada alat pembakaran bahanapi dan sistem kawalan pencemaran udara, Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak juga telah menerima sejumlah 30 pemberitahuan bertulis bagi mematuhi Peraturan 4, di bawah Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Seliling (Efluen Perindustrian) 2009, Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 iaitu bagi membina sistem pengolahan efluen atau menaiktaraf sistem pengolahan efluen yang sedia ada.

Pada masa yang sama, sejumlah 13 pemberitahuan bertulis bagi pembinaan dan menaiktaraf sistem pengolahan kumbahan di premis-premis juga diterima di bawah Peraturan 4, di bawah Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Seliling (Kumbahan) 2009, Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974.

Rajah 4.3 : Bilangan Pemberitahuan Bertulis / Notifikasi yang diterima bagi Tahun 2025 di bawah Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974

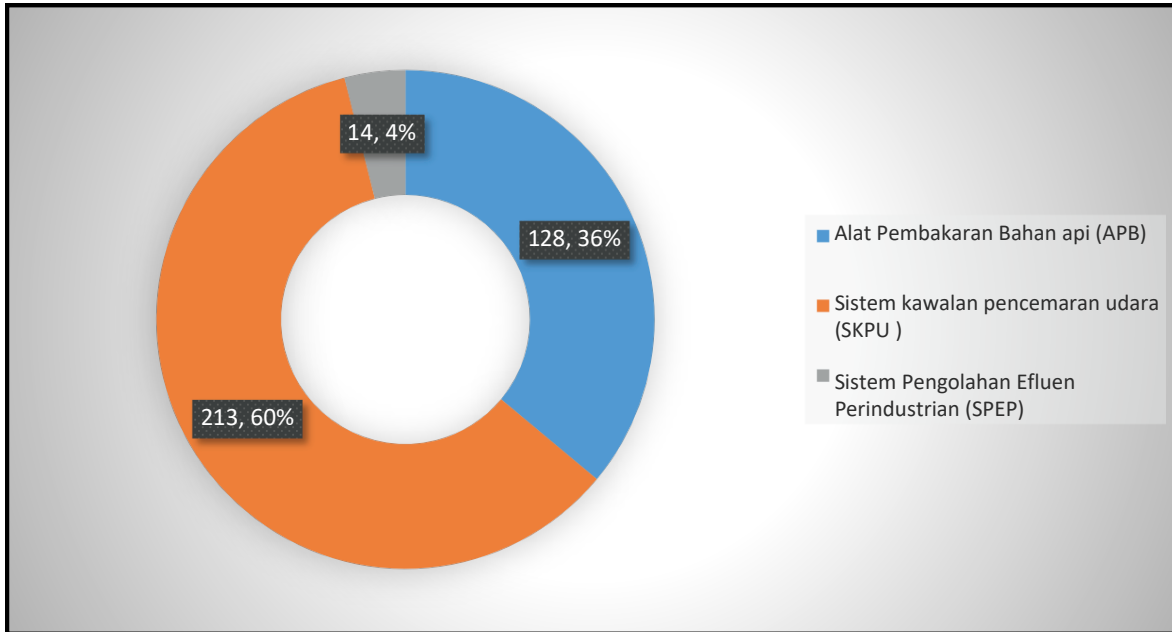
Perisytiharan Bertulis

Bagi perisytiharan bertulis, pada tahun 2025, Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak juga telah menerima sebanyak 341 perisytiharan bertulis bagi mematuhi Peraturan 7, Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Udara Bersih) 2014, Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974. Daripada jumlah keseluruhan yang diterima ini, sejumlah 128 merupakan perisytiharan bertulis bagi alat pembakaran bahanapi manakala sejumlah 213 perisytiharan bertulis yang diterima merupakan bagi sistem kawalan pencemaran udara. Perisytiharan bertulis perlu dikemukakan tidak lewat daripada tiga puluh (30) hari dari tarikh permulaan operasi sistem yang telah dipasang.

Jadual 4.3 : Bilangan Perisytiharan Bertulis yang diterima bagi Tahun 2025 di bawah PPKAS (Udara Bersih)

Perkara	Bilangan
Alat Pembakaran Bahanapi	128
Sistem Kawalan pencemaran Udara	213

Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak juga telah menerima sebanyak 14 akuan bertulis bagi sistem pengolahan efluen di bawah Peraturan 5, Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Efluen Perindustrian) 2009, Akta Kualiti Alam Sekeliling, 1974. Akuan bertulis bagi sistem pengolahan efluen perlu dikemukakan tidak lewat daripada tiga puluh (30) hari dari tarikh permulaan operasi.

Rajah 4.4 : Bilangan Perisytiharan Bertulis / Akuan yang diterima bagi Tahun 2025 di bawah PPKAS (Udara Bersih) 2014 dan PPKAS (Efluen Perindustrian) 2009.

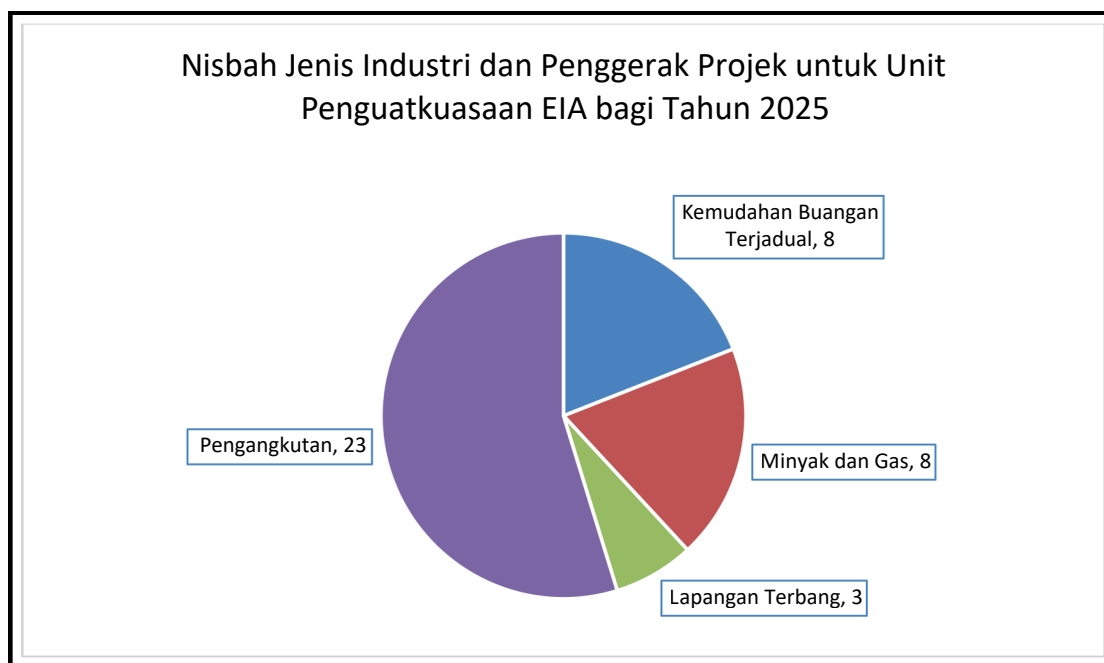
Foto 4.3 : Gambar- Gambar Lawatan Tapak Verifikasi

Foto 4.4 : Gambar- Gambar Lawatan Tapak verifikasi

PENGUATKUASAAN PEMATUHAN SYARAT-SYARAT KELULUSAN LAPORAN EIA UNTUK UNIT PENGUATKUASAAN EIA BAGI TAHUN 2025

Sepanjang tahun 2025, sebanyak 125 pemeriksaan penguatkuasaan EIA telah dijalankan secara fizikal terhadap penggerak projek bagi penguatkuasaan kepada Syarat-Syarat Kelulusan Laporan EIA. Siasatan secara *Desktop Enforcement* pula Frekuensi pelaksanaan program Penguatkuasaan EIA adalah berdasarkan kepada jenis industri, kerja-kerja tanah yang terlibat, langkah-langkah BMPs yang dikemukakan, pematuhan kepada AKAS 1974 dan pindaannya serta lain-lain peraturan yang terdapat dibawahnya. Pemeriksaan Unit Penguatkuasaan EIA pada tahun ini melibatkan 22 projek pembangunan yang mana laporan EIA telah diluluskan di bawah Jadual Pertama dan Jadual Kedua, Perintah Kualiti Alam Sekeliling (Aktiviti Yang Ditetapkan)(Penilaian Kesan Kepada Alam Sekeliling) 2015. Program Penguatkuasaan ini juga meliputi projek-projek yang terletak di luar Bahagian Kuching seperti di Betong, Bintulu, Miri, Limbang dan Lawas. Perincian pemeriksaan ialah seperti di rajah 4.5 di bawah.

Rajah 4.5 : Bilangan lawatan penguatkuasaan EIA mengikut jenis industri tahun 2025

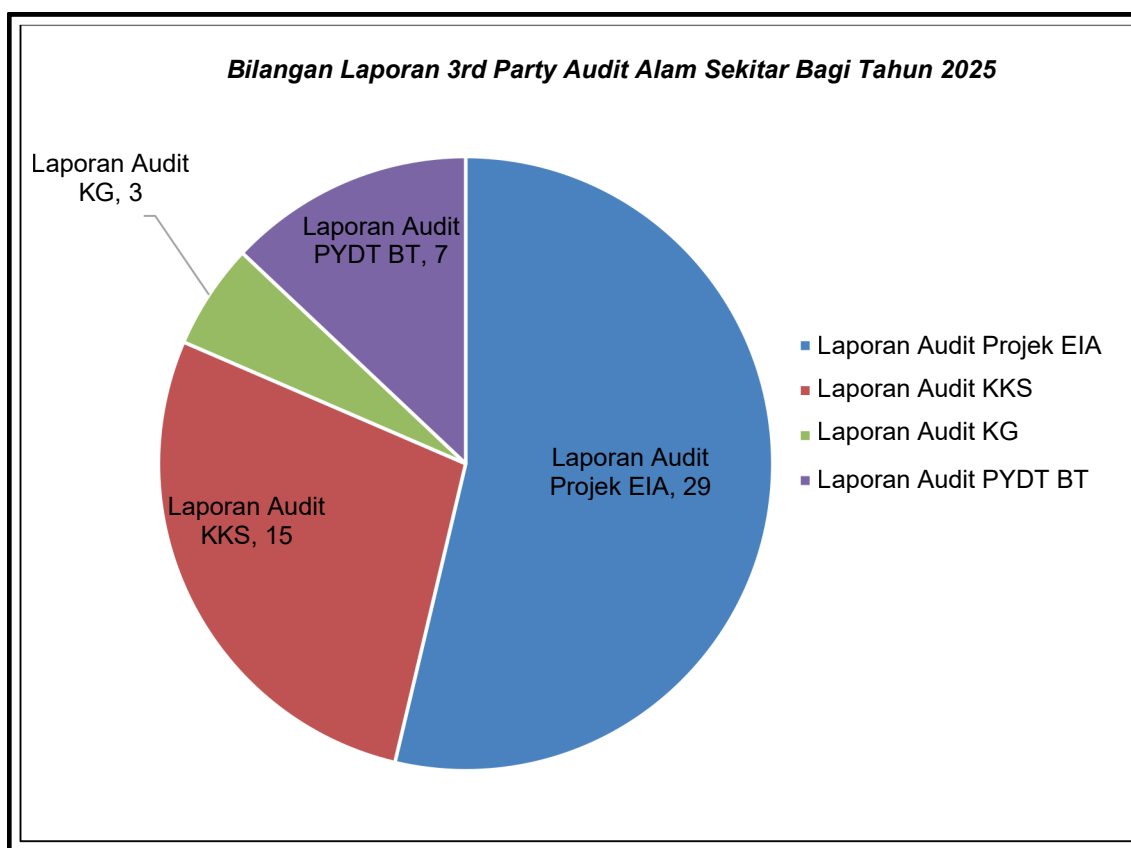
Rajah 4.6 : Tindakan susulan lawatan penguatkuasaan EIA tahun 2025

Rajah 4.6 menunjukkan tindakan-tindakan susulan yang telah diambil oleh pasukan penguatkuasaan EIA sepanjang tahun 2025. Tindakan ini diambil terhadap penggerak projek ataupun pemilik premis sekiranya terdapat sebarang ketidakpatuhan terhadap syarat-syarat kelulusan laporan EIA. Sebanyak 3 penggerak projek belum memulakan sebarang kerja tanah atau pembinaan semasa pemeriksaan di lokasi dijalankan. Diantaranya adalah disebabkan belum mendapat kelulusan daripada Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) ataupun agensi-agensi lain yang berkaitan secara langsung. Secara keseluruhannya, semua tindakan melalui teguran di dalam *Field Citation* dan Notis Arahan sepanjang tahun 2025 telah diambil tindakan pembetulan dan telah mendapat maklumbalas daripada penggerak-penggerak projek yang terlibat. Semua penggerak projek memberikan kerjasama sepanjang pemeriksaan penguatkuasaan dijalankan.

LAPORAN AUDIT ALAM SEKITAR

Pada tahun 2025, JAS Negeri Sarawak telah menerima dan menyemak sebanyak 54 laporan audit alam sekitar oleh pihak ketiga (*3rd party audit*). Format laporan audit alam sekitar yang dikemukakan adalah mengikut garis panduan yang ditetapkan iaitu *Environmental Audit Guidance Manual Edition 1/2011*.

Daripada 54 laporan audit alam sekitar yang diterima, 29 laporan adalah daripada projek tertakluk dengan kelulusan laporan Penilaian Kesan Kepada Alam Sekeliling (EIA), 15 laporan daripada premis Kilang Kelapa Sawit (KKS), 3 laporan daripada premis Kilang Getah (KG) dan 7 laporan daripada Premis Yang Ditetapkan Buangan Terjadual (PYDT BT). Rajah di bawah menunjukkan pecahan laporan audit alam sekitar pihak ketiga mengikut kategori bagi tahun 2025.

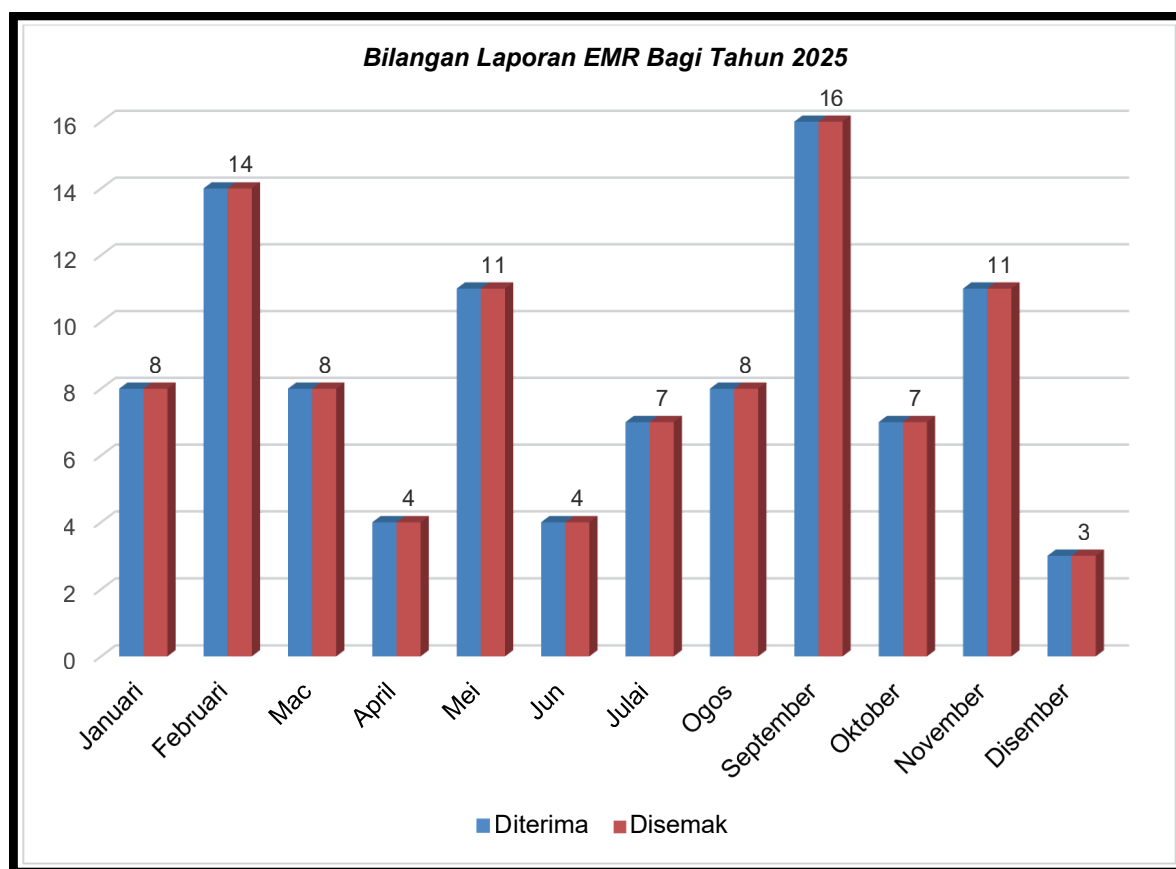
Rajah 4.7 : Laporan audit alam sekitar oleh pihak ketiga (*3rd party audit*) bagi tahun 2025

LAPORAN PENGAWASAN ALAM SEKITAR (EMR)

JAS Negeri Sarawak juga menerima dan menyemak Laporan Pengawasan Alam Sekitar (*Environmental Monitoring Report*) (EMR) bagi premis-premis yang beroperasi pada setiap tahun. Pada tahun 2025, sejumlah 101 EMR telah diterima dan disemak oleh JAS Negeri Sarawak.

Pengawasan alam sekitar ini dijalankan oleh jururunding alam sekitar yang dilantik oleh penggerak projek dan premis. Laporan pengawasan alam sekitar (EMR) dijalankan berdasarkan syarat-syarat kelulusan laporan EIA atau pun syarat-syarat lesen yang telah ditetapkan. Laporan ini disemak berdasarkan Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 (AKAS 1974) atau peraturan-peraturan dan perintah dibawahnya di samping atau panduan atau standard yang berkaitan.

Rajah dibawah menunjukkan bilangan Laporan Pengawasan Alam Sekitar (EMR) yang telah diterima dan disemak pada tahun 2025.

Rajah 4.8: Bilangan EMR yang telah diterima dan disemak oleh Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak tahun 2025

PERSIDANGAN ORANG YANG BERWIBAWA (OYB)

Bagi tahun 2025, sebanyak tiga (3) kali persidangan orang yang berwibawa telah diadakan di Bahagian Kuching, Bahagian Sibu dan Bahagian Miri. Tujuan persidangan ini adalah untuk berkongsi pengalaman dan pengetahuan berkaitan elemen-elemen pengawasan prestasi (*performance monitoring*) melibatkan sistem kawalan pencemaran udara, sistem pengolahan efluen, pengurusan buangan terjadual dan sistem pengolahan kumbahan di samping memfokuskan kepada *Emergency Response Plan* (ERP) melibatkan premis/projek yang tertakluk dengan kelulusan laporan EIA di Negeri Sarawak.

Foto 4.5 : Persidangan orang yang berwibawa di Bahagian Kuching

Foto 4.6 : Persidangan orang yang berwibawa di Bahagian Sibu dan Miri

TEKNOLOGI MAKLUMAT

Penyelenggaraan Peralatan ICT Mengikut Aduan

Unit ICT JAS Negeri Sarawak telah melaksanakan kerja-kerja penyelenggaraan berdasarkan aduan dari kakitangan JAS Negeri Sarawak. Maklumbalas terhadap aduan adalah tertakluk dengan panduan yang dinyatakan di dalam MS ISO 9001:2015. Rajah 4.9 di bawah menunjukkan jumlah bilangan penyelenggaraan yang telah dilakukan bagi tahun 2025 di mana jumlah keseluruhan penyelenggaraan adalah sebanyak 103 aduan dan semuanya melibatkan penyelenggaraan dalaman. Kesemua aduan telah diselesaikan berdasarkan kehendak MS ISO 9001:2015.

Rajah 4.9: Aduan penyelenggaraan peralatan ICT bagi tahun 2025

Penyelenggaraan Berkala Peralatan ICT

Bagi memastikan peralatan ICT di JAS Negeri Sarawak dapat digunakan secara optimum, Unit ICT telah pun menjalankan penyelenggaraan berkala terhadap peralatan ICT seperti *server*, komputer peribadi, komputer riba, dan pencetak. Penyelenggaraan ini melibatkan JAS Negeri Sarawak sahaja manakala pejabat JAS Cawangan Sibu, Bintulu dan Miri adalah melalui kaedah secara *remote* sahaja untuk *First Level Support*. Antara fokus utama penyelenggaraan pada tahun 2025 adalah melibatkan perkara seperti berikut:

- i. Memantau dan mengenal pasti masalah dan menyelenggara perkakasan ICT dan membuat instalasi perisian bagi yang memerlukan;
- ii. Mengemaskini rangkaian pada semua komputer dan menyemak semula IP dan DNS pada semua komputer;
- iii. Melakukan konfigurasi semula *Access Point* (AP) untuk capaian internet tanpa wayar di JAS Negeri Sarawak termasuk Cawangan;
- iv. Menaiktaraf komputer 2012 sehingga 2018 dengan menambah perkakasan SSD dan RAM; dan
- v. Menukar Perisian Antivirus kepada Blackberry Cylance.

Jadual 4.4 di bawah menunjukkan aktiviti penyelenggaraan yang telah dibuat secara berkala bagi tempoh sepanjang tahun 2024.

Jadual 4.4 : Penyelenggaraan berkala peralatan ICT bagi tahun 2025

<i>Bulan</i>	<i>JAS Kuching</i>	<i>JAS Sibu</i>	<i>JAS Bintulu</i>	<i>JAS Miri</i>
Januari	√			
Februari	√			
Mac	√			
April	√			
Mei	√			
Jun	√			
Julai	√			
Ogos	√			
September	√			
Oktober	√	13-14	15-16	17
November	√			
Disember	√			

Penyelenggaraan di JAS Negeri Sarawak adalah secara berterusan mengikut aduan yang diterima. Perancangan lawatan ke cawangan hanya dapat dilakukan sebanyak 1 kali setahun atas kekangan peruntukan kewangan dan masa. Sebagai menggantikan lawatan tersebut, pendekatan secara *Remote* menggunakan *Teamviewer* dilakukan bagi pelaksanaan kerja Fasa Pertama.

Pengurusan Sistem

Unit ICT terlibat secara terus dengan pengurusan sistem-sistem yang diguna pakai di JAS Negeri Sarawak. Salah satu tugas utama adalah memastikan kelancaran sistem agar memudahkan kerja-kerja kakitangan JAS Negeri Sarawak. Jadual 4.5 berikut adalah senarai sistem Jabatan Alam Sekitar bagi tahun 2025.

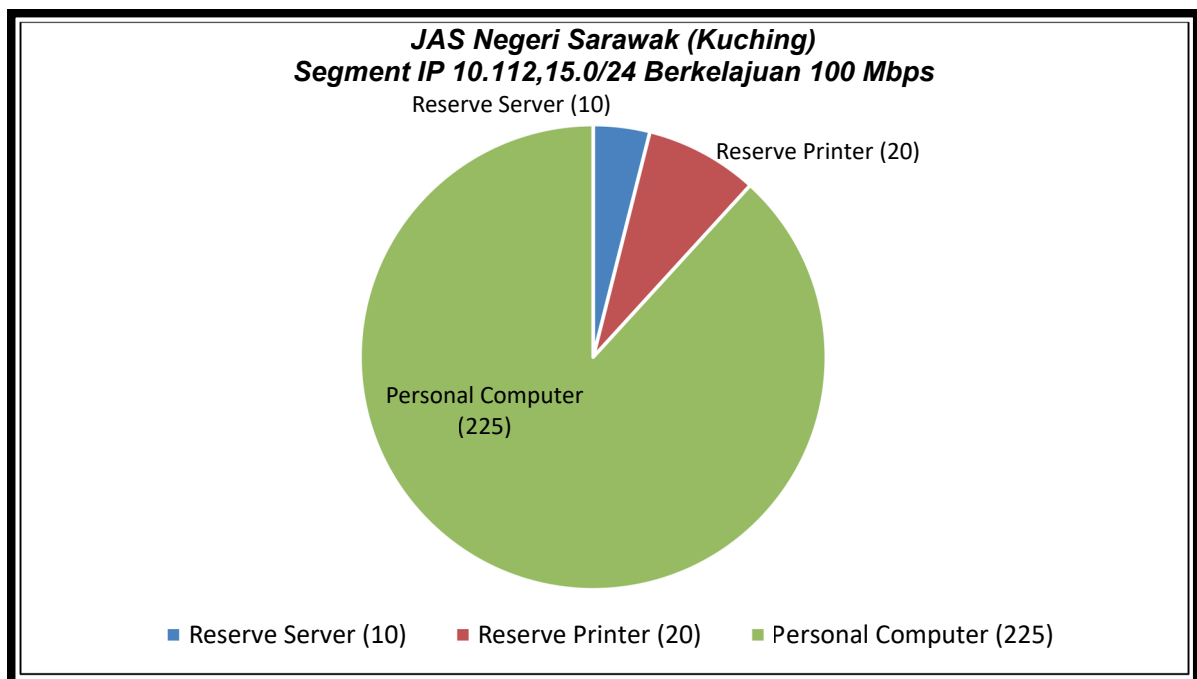
Jadual 4.5 : Sistem Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak bagi tahun 2025

<i>Sistem</i>	<i>Perkara</i>
<i>APLIKASI WARGA JAS / E-KERAJAAN</i>	1)Sistem Pemantauan Operasi Tugas (SPOT-Me) 2)Sistem Maklumat Pengurusan Sumber Manusia (HRMIS) 3)Sistem Digital Document Management System (DDMS) 4)Sistem Organizational Anti-Corruption Plan (OACP) 5)Sistem Pengurusan Aduan Awam Portal (SISPAA) 6)Sistem Elektronik Kawalan Alam Sekitar (eKAS) 7)Sistem Hydrocarbon Fingerprinting (HyFis) 8)Sistem Geospatial Alam Sekitar (GeoSpAS) 9)Sistem Kehadiran Pejabat (DTA) 10)Sistem Latihan Bersepadu (SLB) 11)Sistem Pengurusan Fail 12)Sistem Pengurusan Aset 13)Sistem MyMesyuarat 14)Sistem ePerolehan 15)Sistem ePejabat 16)Sistem myProjek 17)Laman Web MyGovUC 2.0 18)Laman Intranet JAS 19)Laman Web LawNet 20)Permohonan Pengemaskinian Maklumat Portal JAS 21)Permohonan Pengemaskinian Maklumat di Portal Intranet JAS 22)Portal Operasi, Rangkaian, dan Pusat Data JAS (UORPD)
<i>APLIKASI MOBIL</i>	1) Aplikasi MyJAS EQMS (versi Android) 2) Aplikasi MyJAS EQMS (versi iOS) 3) Aplikasi Enviro Games (versi Android) 4) Aplikasi myJAS Aduan (versi Android) 5) Aplikasi myJAS Aduan (versi iOS) 6) Aplikasi MyDOE (versi Android) 7) Aplikasi MyDOE (versi iOS) 8) MYHRMIS MOBILE

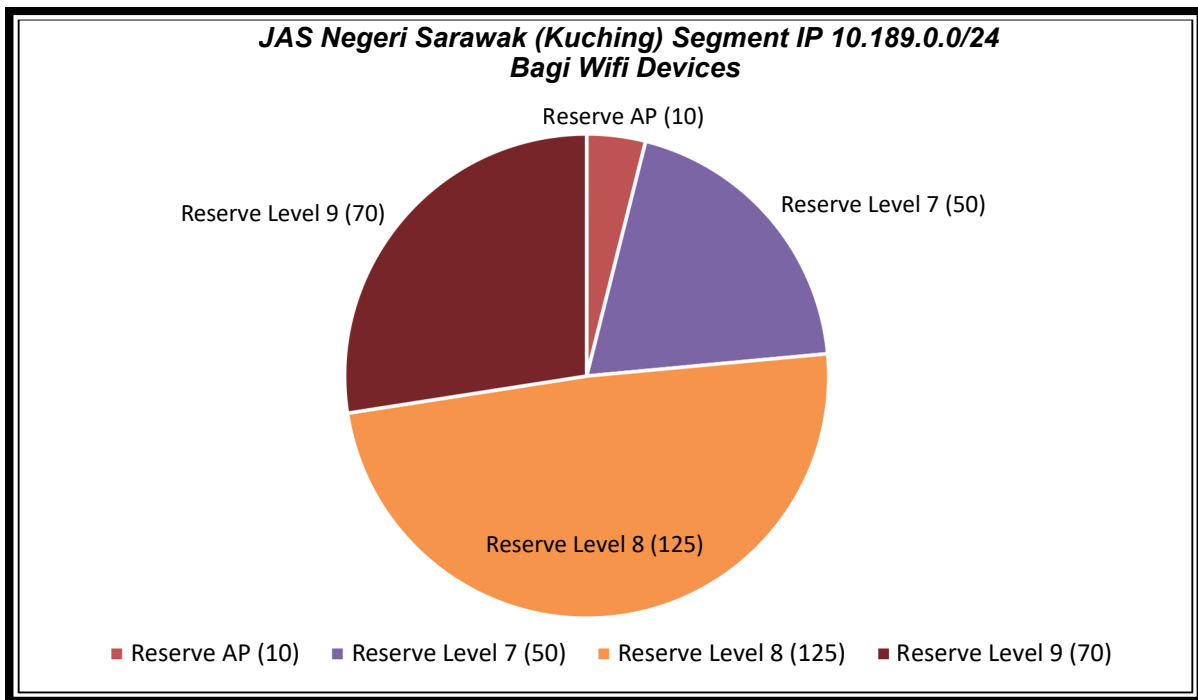
AD server	Konfigurasi AD Server – telah berfungsi sepenuhnya
Email Mygovuc GWS	Memantau penggunaan Mygovuc GWS
Aplikasi E-Pejabat	Penggunaan Aplikasi Sistem E-Pejabat

Pengurusan Rangkaian

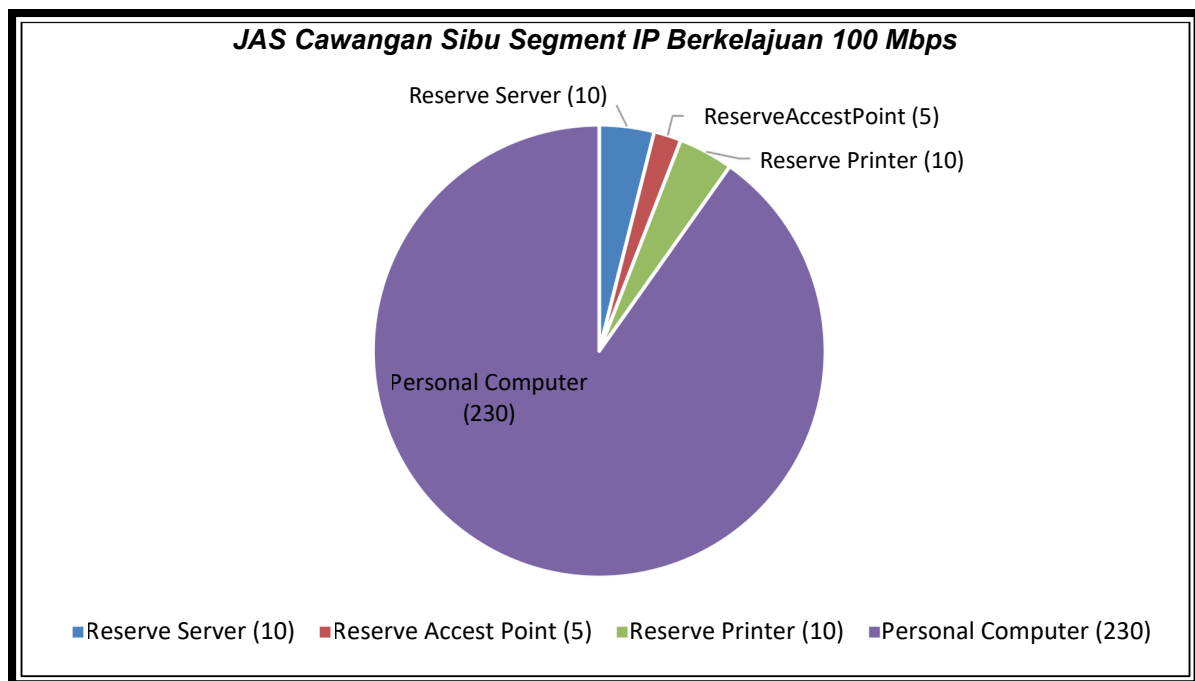
JAS Negeri Sarawak mempunyai 5 *segment IP Address*. Penggunaan *IP Address* di JAS Negeri Sarawak disusun dengan mengasingkan *Local Area Network* (LAN) yang menggunakan kabel dan juga *Wifi*. Rajah-rajah di bawah menunjukkan pecahan penggunaan *IP* dan rangkaian di pejabat JAS Negeri Sarawak (Kuching), JAS Cawangan Sibu, Bintulu dan Miri.

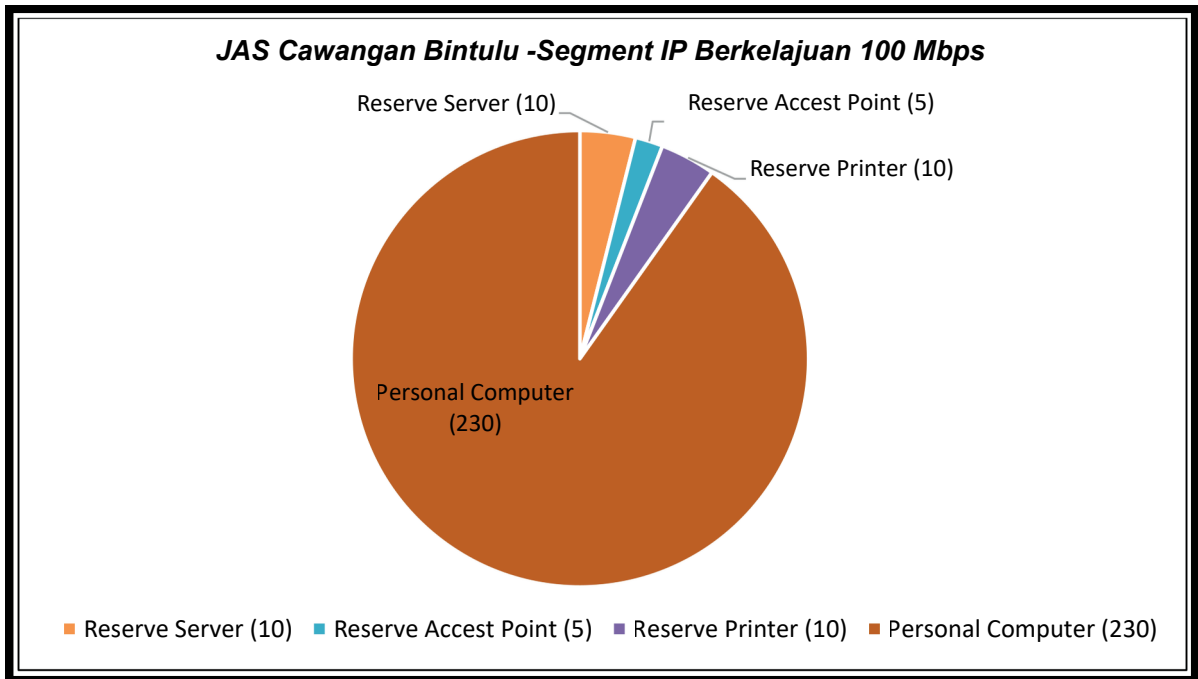
Rajah 4.10 : Bilangan penggunaan IP di JAS Negeri Sarawak (Kuching)

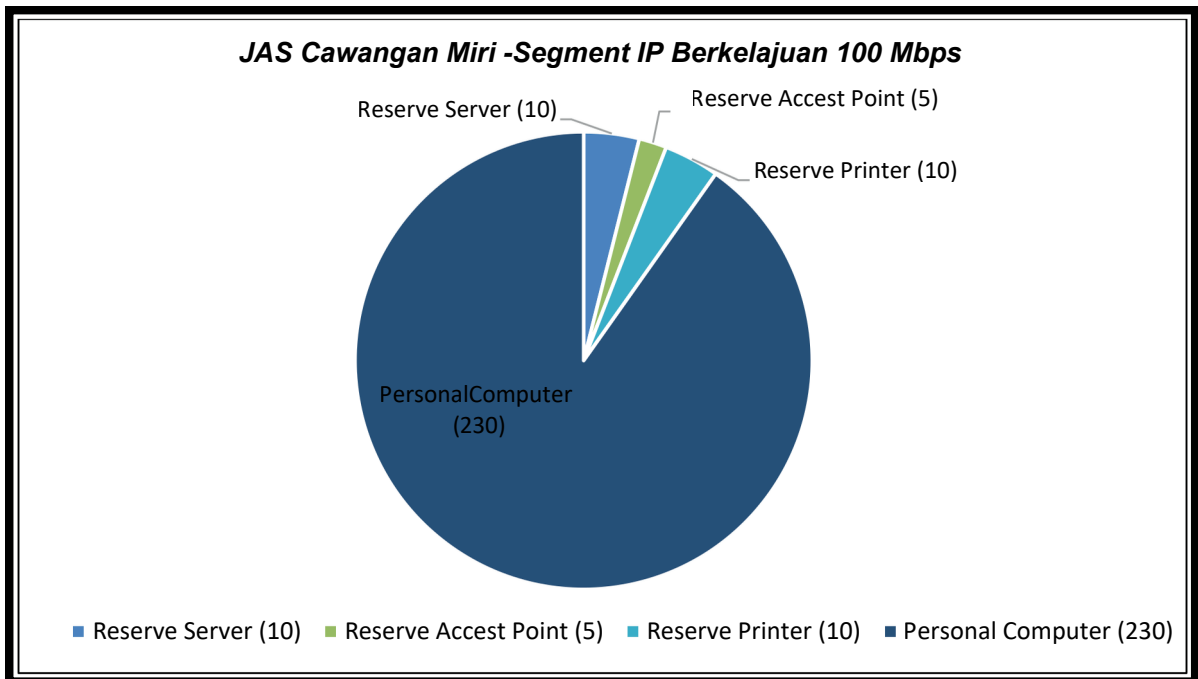
Rajah 4.11 : Bilangan penggunaan IP di JAS Negeri Sarawak (Kuching) bagi **Wifi Devices**

Rajah 4.12 : Bilangan penggunaan IP di JAS Cawangan Sibuan

Rajah 4.13 : Bilangan penggunaan IP di JAS Cawangan Bintulu

Rajah 4.14 : Bilangan penggunaan IP di JAS Cawangan Miri

Kelajuan internet bagi JAS Negeri Sarawak, JAS Cawangan Sibul, Bintulu dan Miri adalah 100 mbps. Kelajuan ini adalah mencukupi bagi kegunaan seluruh pengguna di JAS Negeri Sarawak.

Perolehan Peralatan ICT

Berikut adalah jumlah perolehan semasa peralatan ICT JAS Negeri Sarawak sehingga hujung tahun 2025 mengikut pecahan pejabat di Kuching dan cawangan.

Jadual 4.6 : Jumlah perolehan semasa JAS Negeri Sarawak bagi tahun 2025

NO	NAMA PERALATAN ICT	KUCHING		SIBU		BINTULU		MIRI		JUMLAH
		HM	INV	HM	INV	HM	INV	HM	INV	
1	Komputer Desktop	86		17		16		19		138
2	Komputer Riba	20		5		4		6		35
3	Tablet	3		1						4
4	Rugged Tablet (GIS)	10		2		2		2		16
5	Thermal Printer	10		2		2		2		16
6	Pencetak Hitam Putih	14	26	4	2		12	3	8	69
7	Pencetak Warna	6		1			1	1		9
8	Pengimbas	11	2		3		2		1	19
9	Pencetak Barcode	1	1	1	1		1		1	6
10	Pengimbas Kod Jalur	1			1					2
11	Server	5		1		1		1		8
12	UPS	1	1		1		1		1	5
		168	30	34	8	25	17	34	11	
		327								

PROGRAM PENGAWASAN KUALITI ALAM SEKELILING

JAS Negeri Sarawak menjalankan pengawasan status kualiti alam sekitar bagi mendapatkan status kualiti alam sekitar semasa. Selain itu, pengawasan secara berterusan ini juga dapat mengesan sebarang perubahan terhadap kualiti alam sekitar supaya punca-punca kepada perubahan dapat dikenalpasti dan suatu langkah penambahbaikan dapat dilaksanakan. Data-data pengawasan yang diperolehi ini juga akan dikongsi dengan bahagian penguatkuasaan dan agensi lain sebagai salah satu usaha bagi mempertingkatkan lagi aktiviti pengawalan pencemaran. JAS Negeri Sarawak memantau tiga segmen utama persekitaran iaitu kualiti air sungai, kualiti air laut dan kualiti air tanah.

Foto 4.7 : Pemandangan di sekitar kawasan Sungai Saribas, Pusa, Betong

KUALITI AIR SUNGAI

Stesen Pengawasan Kualiti Air Sungai Manual

Sungai dan persekitarannya perlu dijaga dan dilindungi agar tidak terus dieksploitasi secara berlebihan dan tanpa kawalan sehingga boleh menyebabkan kemusnahan persekitarannya. Di Sarawak terdapat sebanyak 117 buah stesen pengawasan kualiti air sungai manual (MRWQM) yang memantau kualiti 62 batang sungai yang terdiri daripada 22 lembangan sungai. Pada tahun 2025, sejumlah 702 persampelan air sungai telah dilaksanakan dan dianalisis.

Foto 4.8 : Peta lokasi stesen pengawasankualiti air sungai manual di Negeri Sarawak

Stesen Pengawasan Kualiti Air Sungai Automatik

Terdapat 2 buah stesen pengawasan kualiti air sungai automatik (CRWQM) yang beroperasi di Sarawak. Stesen pengawasan kualiti air sungai automatik tersebut terletak di Sungai Sarawak Kiri dan Batang Sadong. Parameter-parameter yang diukur melalui stesen-stesen tersebut adalah pH, oksigen terlarut, keperluan oksigen biokimia dan kimia, amoniakal nitrogen dan jumlah pepejal terampai. Stesen pengawasan kualiti air sungai automatik ditempatkan di kawasan hulu muka sauk loji rawatan air (LRA) sebagai salah satu mekanisma untuk memberi amaran awal kepada pengendali loji rawatan air sekiranya berlaku pencemaran air sungai di kawasan hulu muka sauk.

Foto 4.9 : Peta lokasi stesen pengawasan kualiti air sungai automatik (CRWQM) di Negeri Sarawak

Foto 4.10 : Stesen pengawasan kualiti air sungai automatik (CRWQM) yang terletak di Sungai Sarawak Kiri

Data kualiti air sungai dan maklumat Indeks Kualiti Air (IKA) boleh diakses oleh orang awam melalui portal **Malaysia Environmental Quality Management System**, MyEQMS (eqms.doe.gov.my) manakala bagi permohonan data kualiti air, permohonan perlu dikemukakan secara dalam talian melalui portal permohonan data Jabatan Alam Sekitar seperti berikut iaitu <https://btm.doe.gov.my/permohonandata/>.

Standard Kualiti Air Kebangsaan Malaysia

Standard Kualiti Air Kebangsaan Malaysia digunakan untuk melindungi kepelbagaian ekosistem sungai di Malaysia, manakala Indeks dan Kelas Kualiti Air Sungai Malaysia mewakili status dan kelas kualiti air sungai negara bagi memberikan maklumat yang mudah difahami bukan sahaja kepada pihak berkepentingan yang berkaitan, malah kepada orang awam. Jadual di bawah menunjukkan Standard Kualiti Air Kebangsaan Malaysia, Indeks dan Klasifikasi Kualiti Air Sungai Malaysia.

Jadual 4.7 : Standard Kualiti Air Kebangsaan Malaysia

Parameter	Unit	Kelas					
		I	IIA	IIB	III	IV	V
Ammoniacal Nitrogen	mg/l	0.1	0.3	0.3	0.9	2.7	> 2.7
Biochemical Oxygen Demand	mg/l	1	3	3	6	12	> 12
Chemical Oxygen Demand	mg/l	10	25	25	50	100	> 100
Dissolved Oxygen	mg/l	7	5 - 7	5 - 7	3 - 5	< 3	< 1
pH	-	6.5 - 8.5	6 - 9	6 - 9	5 - 9	5-9	-
Colour	TCU	15	150	150	-	-	-
Electrical Conductivity*	S/cm	1000	1000	-	-	6000	-
Floatables	-	N	N	N	-	-	-
Odour	-	N	N	N	-	-	-
Salinity	ppt	0.5	1	-	-	2	-
Taste	-	N	N	N	-	-	-
Total Dissolved Solid	mg/l	500	1000	-	-	4000	-
Total Suspended Solid	mg/l	25	50	50	150	300	300
Temperature	°C	-	Normal + 2 °C	-	Normal + 2 °C	-	-
Turbidity	NTU	5	50	50	-	-	-
Faecal Coliform**	count/100 ml	10	100	400	5000 (20000)a	5000 (20000)a	-
Total Coliform	count/100 ml	100	5000	5000	50000	50000	> 50000

Jadual 4.8 : Indeks Kualiti Air Sungai Malaysia

Kategori	Nilai Indeks
<i>Bersih</i>	81 - 100
<i>Sederhana Tercemar</i>	60 - < 80
<i>Tercemar</i>	0 - < 59

Jadual 4.9 : Klasifikasi Kualiti Air Sungai Malaysia

Kelas	Nilai Indeks
<i>I</i>	> 92.7
<i>II</i>	76.5 – 92.7
<i>III</i>	51.9 – 76.5
<i>IV</i>	31.0 – 51.9
<i>V</i>	< 31.0

KUALITI AIR MARIN

Stesen Pengawasan Kualiti Air Marin Manual

Perairan marin dan persekitarannya adalah ekosistem yang mengandungi pelbagai hidupan yang menyumbang kepada keseimbangan alam sekitar. Oleh itu, pengawasan dan pemantauan kualiti air marin adalah penting bagi mengenal pasti status kualiti air marin dan menentukan tahap pencemaran daripada punca-punca di daratan dan juga di laut. Punca-punca pencemaran ini boleh menimbulkan ancaman kepada sumber kehidupan marin dan mengganggu kestabilan dan kepelbagaian ekosistem marin. Pada tahun 2025, sebanyak 40 stesen yang terdiri daripada 14 stesen kuala, 23 stesen pantai dan 3 stesen pulau telah di pantau oleh Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak. Pemantauan di setiap stesen berkenaan dilakukan sebanyak 6 frekuensi setahun. Sebanyak 240 persampelan dilakukan di 40 buah stesen pengawasan kualiti marin tersebut. Jadual di bawah menunjukkan lokasi dan justifikasi lokasi tersebut dipilih untuk tujuan pengawasan kualiti air marin.

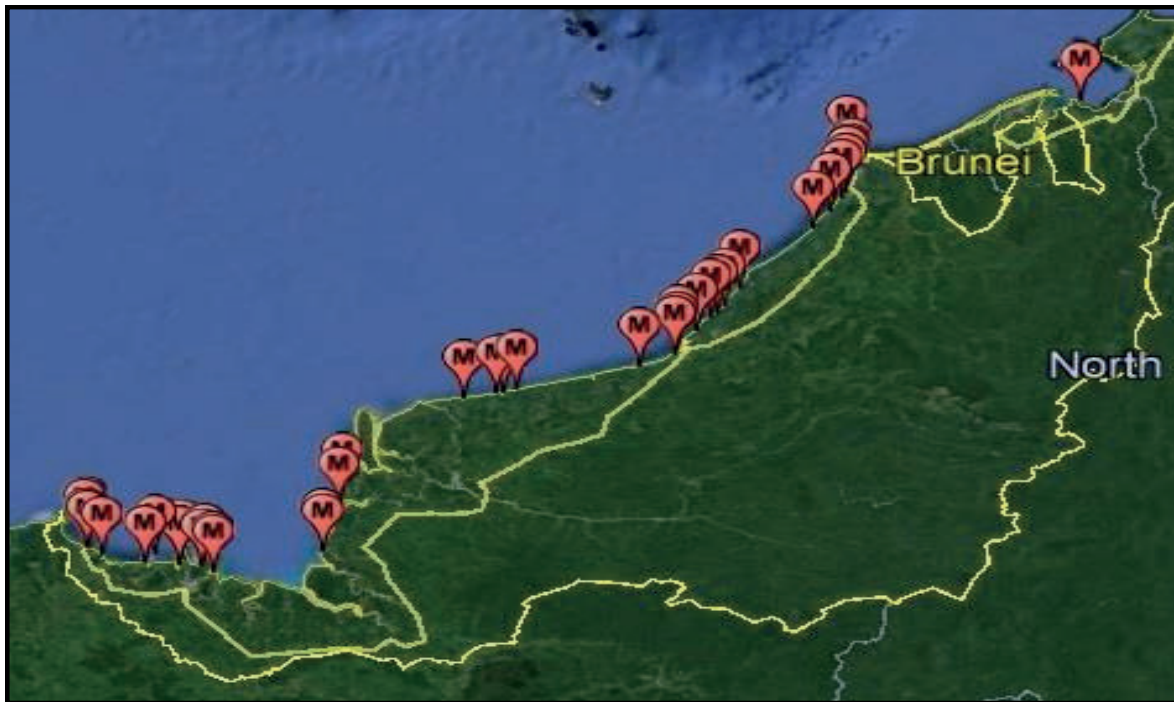

Foto 4.11: Peta lokasi stesen pengawasan kualiti air marin (Kuala/Pantai/Pulau) di Sarawak

Jadual 4.10 : Stesen pengawasan kualiti air marin di Negeri Sarawak

Bil	Nama Stesen	Kegunaan Air	Punca Pencemaran	Kawasan
1	Kuala Sungai Sematan	Pelayaran	Bot/Domestik	Kuala
2	Kuala Sungai Santubong	Perikanan/Pelayaran	Bot/Domestik	Kuala
3	Kuala Bako	Perikanan	Bot/Domestik	Kuala
4	Kuala Sungai Sarawak	Perikanan/Pelayaran	Efluen Industri	Kuala
5	Kuala Sungai Krian	Perikanan	Domestik/Efluen/ Kumbahan	Kuala
6	Kuala Batang Rajang	Pelayaran	Bot	Kuala
7	Kuala Sungai Mukah	Perikanan	Domestik/Kumbahan	Kuala
8	Kuala Batang Kemena	Pelayaran	Domestik/Efluen/ Kumbahan	Kuala
9	Muara Sungai Panipah	Perikanan	Domestik	Kuala
10	Kuala Tanjung Similajau	Perikanan	Domestik	Kuala
11	Kuala Pantai Nyalau	Perikanan	Domestik	Kuala
12	Kuala Sungai Miri	Pelayaran	Bot/Domestik	Kuala
13	Kuala Sungai Baram	Perikanan	Bot/Domestik	Kuala

14	Kuala Sungai Trusan	Perikanan	Bot/Domestik	Kuala
15	Pantai Sematan	Rekreasi	Domestik	Pantai
16	Pantai Pandan	Rekreasi	Domestik	Pantai
17	Pantai Damai	Rekreasi	Kumbahan	Pantai
18	Pantai Bako	Rekreasi	Domestik	Pantai
19	Pantai Pasir Putih	Rekreasi	Kumbahan	Pantai
20	Pantai Tanjung Kembang	Rekreasi/Perikanan	Domestik	Pantai
21	Pantai Belawai	Perikanan	Bot/Domestik	Pantai
22	Pantai Harmoni	Rekreasi	Domestik/ Kumbahan	Pantai
23	Pantai Tanjung Batu	Rekreasi	Domestik	Pantai
24	Pantai Likau	Rekreasi	Domestik	Pantai
25	Pantai Emas	Rekreasi	Domestik	Pantai
26	Pantai Bungai	Rekreasi	Domestik	Pantai
27	Pantai Beraya	Rekreasi	Domestik	Pantai
28	Pantai Esplaned	Rekreasi	Domestik	Pantai
29	Pantai Brighton	Rekreasi	Domestik	Pantai
30	Pantai Piasau	Rekreasi	Domestik/ Kumbahan	Pantai
31	Pantai Mukah	Rekreasi	Domestik/ Kumbahan	Pantai
32	Tanjung Kidurong	Rekreasi	Domestik/ Kumbahan	Pantai
33	Pasir Pandak	Rekreasi	Domestik/ Kumbahan	Pantai
34	Rambungan	Rekreasi	Domestik/ Kumbahan	Pantai
35	Sri Tanjung Lawas	Rekreasi	Domestik	Pantai
36	Luak	Rekreasi	Domestik/ Kumbahan	Pantai
37	Pasir Panjang	Rekreasi	Domestik/ Kumbahan	Pantai
38	Pulau Satang	Peranginan/Pelayaran	Bot	Pulau
39	Pulau Talang-talang Kecil	Peranginan/Pelayaran	Bot	Pulau
40	Pulau Talang-talang Besar	Peranginan/Pelayaran	Bot	Pulau

Foto 4.12 : Pemandangan sekitar stesen pengawasan kualiti air marin manual di Kuala Sungai Santubong, Kuching

Stesen Pengawasan Kualiti Air Marin Automatik

Stesen Pengawasan Kualiti Air Marin Automatik ini bertujuan untuk menyediakan data kualiti air marin hampir pada waktu sebenar. Terdapat 1 stesen pengawasan kualiti air marin automatik yang beroperasi di Sarawak. Stesen pengawasan kualiti air marin automatik tersebut terletak di Jeti Pejabat Perikanan Laut Wilayah 1, Santubong, Kuching. Parameter-parameter yang diukur melalui stesen tersebut adalah pH, oksigen terlarut, kemasinan, konduktiviti, kekeruhan, klorofil, hidrokarbon, *fluorescent dissolved organic matter*, jumlah pepejal terlarut dan jumlah pepejal terampai.

Foto 4.13 : Stesen pengawasan kualiti air marin automatik (CMWQM) yang terletak di kuala Sungai Santubong, Kuching

Data kualiti air marin dan maklumat Indeks Kualiti Air Marin Malaysia (IKAMM) boleh diakses oleh orang awam melalui portal **Malaysia Environmental Quality Management System**, MyEQMS (eqms.doe.gov.my) manakala bagi permohonan data kualiti air marin, permohonan perlu dikemukakan secara dalam talian melalui portal permohonan data Jabatan Alam Sekitar seperti berikut iaitu <https://btm.doe.gov.my/permohonandata/>.

Standar Dan Indeks Kualiti Air Marin Malaysia

Standar Kualiti Air Marin Malaysia (SKAMM) digunakan terutamanya untuk melindungi kepelbagaian ekosistem marin yang kaya di Malaysia, manakala Indeks Kualiti Air Marin Malaysia (IKAMM) mewakili status kualiti air perairan laut negara dan maklumat yang mudah difahami bukan sahaja kepada pihak berkepentingan yang berkaitan, malah kepada orang awam. Jadual di bawah menunjukkan Standar Kualiti Air Marin Malaysia dan Indeks Kualiti Air Marin Malaysia.

Jadual 4.11 : Standar Kualiti Air Marin Malaysia (SKAMM)

PARAMETER ($\mu\text{g/l}$) melainkan dinyatakan sebaliknya	KLASIFIKASI					
	KELAS 1	KELAS 2	KELAS 3	INTERIM KELAS 1	INTERIM KELAS 2	INTERIM KELAS 3
	Habitat Marin Sensitif	Perikanan (Termasuk Marikultur)	Industri, Aktiviti Komersial & Kawasan Kediaman Pesisir Pantai	Muara Sungai		
				Dataran Pantai	Lagun	Rangkaian Kompleks
Oksigen Terlarut (mg/l)	>6.0	>5.0	>3.0	>5.0	>5.0	>5.0
Jumlah Pepejal Terampai (mg/l)	25	50	100	30	30	30
Fosfat	5	75	670	100	180	180
Nitrat	10	60	700	200	570	430
Ammonia	35	50	320	5	10	10
Merkuri	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04
Kadmium	0.5	2	3	1	1	1
Kromium (VI)	0.14	10	20	10	10	10
Kuprum	1.3	2.9	8	1	1	1
Sianida	2	7	14	5	5	5

Plumbum	2.2	8.5	12	1.3	2	2
Zink	7	50	100	16	5	5
Arsenik (III)	1	3	3	3	1	1
Aluminium	27	27	55	27	27	27
TBT	0.001	0.01	0.05	0.002	0.002	0.002
PAH	100	200	1000	5	5	5
Jumlah Fenol	1	10	100	10	10	10
Minyak & Gris (mg/l)	0.01	0.14	5	1	1	1
Faecal Conform (Cfu/100ml)	70	70	70	70	70	70
Suhu (°C)	≤ 2 °C bertambah melebihi ambien maksimum					
pH	6.5 - 9.0					
Marine litter	Bebas dari <i>marine litter</i>					

Jadual 4.12 : Indeks Kualiti Air Marin Malaysia (IKAMM)

Kategori	Nilai Indeks
Terbaik	90 – 100
Baik	80 – <90
Sederhana	50 – <80
Tercemar	0 – <50

KUALITI AIR BAWAH TANAH

JAS Sarawak telah memantau 11 telaga pengawasan air bawah tanah bagi memantau kesan guna tanah persekitaran terhadap kualiti air bawah tanah. Jadual di bawah menunjukkan lokasi dan klasifikasi stesen atau gunatanah bagi stesen pengawsan air bawah tanah di Sarawak.

Jadual 4.13 : Jadual lokasi stesen pengawasan air bawah tanah di Negeri Sarawak

<i>Bahagian</i>	<i>Lokasi</i>	<i>Bil. Telaga</i>	<i>Klasifikasi Stesen / Gunatanah</i>
Kuching	Bau	3	Bekas lombong emas
Betong	Kabong	1	Bekalan air tempatan
Sibu	Jalan Oya	2	Tapak pelupusan bangkai khinzir
	Kemuyang	2	Bekas tapak pelupusan sampah
Miri	Lambir	2	Bekalan air tempatan
Lawas	Kuala Lawas	1	Bekalan air tempatan

Indeks Kualiti Air Tanah Malaysia (IKAT) digunakan sebagai satu kaedah untuk menentukan kategori dan status kualiti air tanah. IKAT dibangunkan berdasarkan 7 parameter utama iaitu pH, besi, jumlah pepejal terlarut, nitrat, *E.coli*, fenol dan sulfat. IKAT yang berskala 0 hingga 100 akan menentukan kategori kualiti air tanah dari Sangat Tercemar hingga Terbaik. Jadual di bawah menunjukkan Klasifikasi Indeks Kualiti Air Tanah (IKAT).

Pada tahun 2025, sebanyak 44 sampel telah diambil dan dianalisa untuk organik meruap (VOCs), racun perosak, logam berat, anion, bakteria (*coliform*), sebatian berfenol, jumlah keliatan, jumlah pepejal terlarut, pH, suhu, konduktiviti dan oksigen terlarut.

Jadual 4.14 : Klasifikasi Indeks Kualiti Air Tanah (IKAT)

KATEGORI	NILAI INDEKS
Sangat Baik	90 – 100
Baik	70 – 89
Sederhana	40 – 69
Tercemar	16 – 39
Sangat Tercemar	0 – 15

Foto 4.14 : Persampelan di stesen pengawasan kualiti air tanah di Loji Air, Bau

Foto 4.15 : Penyelenggaraan di stesen pengawasan kualiti air tanah di Loji Air, Bau

KUALITI UDARA

Pengawasan status kualiti udara dilaksanakan oleh Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak melalui 12 stesen pengawasan automatik kualiti udara yang ditempatkan di seluruh Negeri Sarawak. Stesen-stesen pengawasan kualiti udara tersebut ditempatkan di lokasi yang strategik merangkumi kawasan bandar, sub-bandar, perindustrian dan luar bandar yang bertujuan untuk mengesan sebarang perubahan ketara ke atas kualiti udara yang mungkin memberi kesan berbahaya kepada kesihatan dan alam sekitar.

Jadual 4.15 : Lokasi stesen pengawasan automatik kualiti udara di Sarawak tahun 2025

<i>Bil</i>	<i>Bahagian / Daerah</i>	<i>Lokasi</i>	<i>Kategori Stesen</i>
1	Kuching	Depot Ubat Kementerian Kesihatan Malaysia	Bandar
2	Samarahan	Pejabat Daerah Samarahan Kompleks	Luar Bandar
3	Sri Aman	Sukan Sri Aman	Luar Bandar
4	Sarikei	Balai Polis Pusat Sarikei	Luar Bandar
5	Permyjaya, Miri	Institut Latihan Perindustrian Miri Sek.	Luar Bandar
6	Miri	Men. Dato Permaisuri	Sub-Bandar
7	Bintulu	Balai Polis Pusat Bintulu	Sub-Bandar
8	Samalaju	Kawasan Perindustrian Samalaju	Perindustrian
9	Mukah	Politeknik Mukah	Luar Bandar
10	Limbang	Dewan Suarah Limbang	Luar Bandar
11	Kapit	Stadium Tertutup Kapit	Luar Bandar
12	Sibu	Ibu Pejabat Polis Sibu	Sub-Bandar

Foto 4.16 : Stesen pengawasan kualiti air udara automatik (CAQM) di Institut Latihan Perindustrian Miri

Status kualiti udara dilaporkan dalam bentuk Indeks Pencemar Udara (IPU) dan bacaan IPU sentiasa dipaparkan di laman web APIMS. IPU adalah dikira berdasarkan kepekatan 6 bahan pencemar utama iaitu ozon di permukaan bumi (O_3), karbon monoksida (CO), nitrogen dioksida (NO_2), sulfur dioksida (SO_2), habuk halus bersaiz kurang dari 10 mikron (PM_{10}) dan habuk halus bersaiz kurang dari 2.5 mikron ($PM_{2.5}$). Bahan pencemar yang mempunyai kepekatan tertinggi (dominan) akan menentukan nilai IPU. IPU dikategorikan sebagai baik, sederhana, tidak sihat, sangat tidak sihat dan berbahaya seperti dalam jadual di bawah. Bermula pada 16 Ogos 2018, pengiraan IPU di Malaysia telah mengambil kira kepekatan habuk halus yang bersaiz diameter 2.5 mikron dan ke bawah ($PM_{2.5}$).

Jadual 4.15 : Kategori status kualiti udara

<i>BACAAN IPU</i>	<i>STATUS KUALITI UDARA</i>
<i>0 – 50</i>	Baik
<i>51 – 100</i>	Sederhana
<i>101 – 200</i>	Tidak Sihat
<i>201 – 300</i>	Sangat Tidak Sihat
<i>> 300</i>	Berbahaya

Jadual 4.16 : Standard Kualiti Udara Ambien Malaysia

PARAMETER/ PARAMETER	MASA PURATA/ AVERAGING TIME	UNIT/ UNIT	GARIS PANDUAN SEDIA ADA/ EXISTING GUIDELINES	STANDARD KUALITI UDARA AMBIEN MALAYSIA/ MALAYSIAN AMBIENT AIR QUALITY		
				IT-1 (2015)	IT-2 (2018)	STANDARD (2020)
PM ₁₀	1 Tahun	µg/m ³	50	50	45	40
	24 Jam	µg/m ³	150	150	120	100
PM _{2.5}	1 Tahun	µg/m ³	-	35	25	15
	24 Jam	µg/m ³	-	75	50	35
SO ₂	1 Jam	µg/m ³	350	350	300	250
		ppm	0.135	0.135	0.115	0.095
	24 Jam	µg/m ³	105	105	90	80
		ppm	0.040	0.040	0.035	0.030
*CO	1 Jam	mg/m ³	35	35	35	30
		ppm	30.6	30.6	30.6	26.2
	8 Jam	mg/m ³	10	10	10	10
		ppm	8.75	8.75	8.75	8.75
NO ₂	1 Jam	µg/m ³	320	320	300	280
		ppm	0.170	0.170	0.160	0.150
	24 Jam	µg/m ³	75	75	75	70
		ppm	0.040	0.040	0.040	0.037
O ₃	1 Jam	µg/m ³	200	200	200	180
		ppm	0.100	0.100	0.100	0.090
	8 Jam	µg/m ³	120	120	120	100
		ppm	0.060	0.060	0.060	0.050

Nota: *mg/m³ IT-Interim Tier (tahun)

BAB 5

PENDIDIKAN DAN PROMOSI KESEDARAN ALAM SEKITAR

PENDIDIKAN DAN PROMOSI KESEDARAN ALAM SEKITAR

Program pendidikan dan promosi kesedaran alam sekitar yang dilaksanakan bertujuan untuk meningkatkan kesedaran orang ramai terhadap kepentingan pemuliharaan dan pemeliharaan alam sekitar. Program-program yang dijalankan meliputi pelbagai aktiviti seperti ceramah, pameran dan kem kesedaran alam sekitar di samping penyebaran maklumat alam sekitar melalui media cetak, media elektronik dan media sosial. Perkhidmatan pusat sumber juga disediakan sebagai sumber rujukan orang awam, pihak jururunding dan pelajar.

CERAMAH ALAM SEKITAR

Aktiviti ceramah alam sekitar yang diberikan kepada para pelajar sekolah dan orang awam/masyarakat bertujuan untuk menanam kesedaran terhadap kepentingan pemuliharaan dan pemeliharaan alam sekitar. Ceramah bersifat promosi alam sekitar turut digunapakai khususnya kepada komuniti industri bagi meningkatkan tahap pengurusan alam sekitar selaras dengan Dasar Alam Sekitar Negara dan Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974. Sepanjang tahun 2025, sebanyak 55 siri ceramah alam sekitar telah dilaksanakan melibatkan beberapa kumpulan sasaran di seluruh Negeri Sarawak seperti dalam jadual di bawah.

Jadual 5.1: Ceramah kesedaran alam sekitar tahun 2025

Bil.	Senarai Ceramah Alam Sekitar	Tarikh	Tempat
1	Ceramah Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974, Pindaan dan Implikasi	27 Februari 2025	Imperial Hotel, Kuching
2	Ceramah Perundangan dalam Pengurusan Efluen Perindustrian - myPremis (Modul Notifikasi – Sistem Pengolahan Efluen)		
3	Ceramah Perundangan dalam Pengurusan Buangan Terjadual		
4	Ceramah Electronic Scheduled Waste Information System Version 2 (eSWIS V2)		

5	Ceramah Pengurusan Sisa Domestik dan Langkah Kawalan Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak	21 April 2025	Politeknik Kuching
6	Ceramah Bertajuk Kitar Semula Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
7	Ceramah Hidup Sihat Rakan Bumi Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
8	Ceramah Pengurusan e-Waste Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
9	Ceramah Pencemaran Air dan Perundangan JAS sempena Kursus Kebersihan Loji Rawatan Air Samalaju Tahun 2025	23 April 2025	Universiti Putra Malaysia, Bintulu
10	Ceramah <i>Bintulu Development Authority Strategic Plan 2024-2030 Towards Low Carbon Industrial Hub</i> oleh Lembaga Kemajuan Bintulu	13 Mei 2025	Hotel Promenade, Bintulu
11	Ceramah Pematuhan Industri Terhadap Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Effluen Perindustrian) 2009 Oleh Jabatan Alam Sekitar Cawangan Bintulu		
12	Ceramah Kepentingan Penjagaan Sungai-Sungai Sarawak oleh Lembaga Sungai-Sungai Sarawak		
13	Ceramah Pengenalan Projek River Recovery Sungai Plan oleh Universiti Putra Malaysia Kampus Bintulu		
14	Ceramah Penguatkuasaan, Pematuhan dan Hala Tuju Pengurusan Buangan Terjadual di Sarawak	21 Mei 2025	Dewan Wisma STA, Kuching
15	Ceramah Sistem MyPremis & Jadual Pematuhan Lesen: Pelaksanaan dan Pematuhan		
16	Ceramah dan Hands-On Electronic Scheduled Waste Information System (e-SWIS) V2		
17	Ceramah Pengurusan Buangan Elektrik & Elektronik Sempena Sambutan Hari Alam Sekitar Sedunia Tahun 2025	23 Mei 2025	Sarawak Skills, Kuching
18	Ceramah Pengurusan Buangan Terjadual e-Waste Sempena Minggu Kecemerlangan Kesihatan, Keselamatan, Sekuriti dan Alam Sekitar (HSSE) Sarawak Energy Berhad 2025	8 Julai 2025	Training Centre Batang Ai Operator Residence, Batang Ai

19	Ceramah Hala Tuju dan Pematuhan Kilang Kelapa Sawit di Negeri Sarawak	24 Julai 2025	Imperial Hotel, Kuching
20	Ceramah Sistem NRCEP dan Pematuhan CPD Hours		
21	Ceramah " <i>From Palm Oil Mill Effluent and Emissions to Green Energy</i> "		
22	Ceramah " <i>Clearing up the opacity of Particulate Emissions from Palm Oil Mill Boilers</i> "		
23	Ceramah Penggunaan Sistem Eswis V2 (Pengeluar Buangan)		
24	Ceramah Pencegahan Kebakaran Tanah Gambut Program Komuniti Projek SMPPEM	19 Ogos 2025	Dewan Sri Balau, UiTM Cawangan Sarawak Kampus Mukah, Sarawak
25	Ceramah Kawalan Kebakaran Program Komuniti Projek SMPPEM		
26	Ceramah Larangan Pembakaran Terbuka Program Komuniti Projek SMPPEM		
27	Ceramah Kesan Jerebu Kepada Kesihatan Program Komuniti Projek SMPPEM		
28	Ceramah Pertanian Program Komuniti Projek SMPPEM	25 Ogos 2025	Loji Hidroelektrik Bakun, Belaga, Sarawak
29	Ceramah Pindaan AKAS 1974 Sempena HSSE Excellence Week 2025		
30	Ceramah Pindaan AKAS 1974 Sempena Kempen HSSE 2025	27 Ogos 2025	Pertama Ferroalloys Sdn Bhd, Samalaju
31	Ceramah Pindaan AKAS 1974 Sempena Kempen HSSE 2025	19 Sept 2025	Harbour Link Group, Bintulu
32	Ceramah Pengenalan dan Kaedah Pelaksanaan SLAAS	23 Sept 2025	Auditorium Jabatan Belia dan Sukan Negeri Sarawak, Kuching
33	Ceramah Konsep dan Komponen Pelaksanaan SLAAS		

34	<i>Coaching</i> secara <i>Hands-on</i> Sistem MySLAAS		
35	Ceramah Program <i>E-Waste</i>		
36	Ceramah Keselamatan Elektrik Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak	27 Sept 2025	Mydin Hypermarket Vista Tunku, Petrajaya, Kuching
37	Ceramah Kesedaran Alam Sekitar Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak		
38	Ceramah Pengenalan dan Kaedah Pelaksanaan SLAAS	2 Oktober 2025	Dewan Kuliah, SMK Tinggi, Sarikei
39	Ceramah Konsep dan Komponen Pelaksanaan SLAAS		
40	Ceramah perkongsian dari SJKC Min Daik		
41	<i>Coaching</i> secara <i>Hands-on</i> Sistem MySLAAS		
42	Ceramah Program <i>E-Waste</i>	8 Oktober 2025	Dewan CENTEXS, Kampus Lundu
43	Ceramah Kesedaran Larangan Pembakaran Terbuka oleh Jabatan Alam Sekitar		
44	Ceramah Kesedaran Larangan Pembakaran Terbuka oleh Lembaga Sumber Asli dan Alam Sekitar Sarawak (NREB)		
45	Ceramah Kesedaran Larangan Pembakaran Terbuka oleh Jabatan Kesihatan Negeri Sarawak (JKNS)		
46	Ceramah Kesedaran Larangan Pembakaran Terbuka oleh Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia Daerah Lundu	17 Oktober 2025	Kem Belia Pueh, Sematan, Sarawak
47	Ceramah di Eco Camp Peringkat Daerah Lundu tahun 2025 Bersempena Hari Alam Sekitar Negara (HASN) Peringkat Sarawak Tahun 2025		

48	Ceramah di Program Kesedaran Alam Sekitar bersama Komuniti Bersempena Sambutan Hari Alam Sekitar Negara (HASN) Peringkat Sarawak 2025	25 Oktober 2025	Kg. Sebat Melayu, Sematan, Sarawak
49	Ceramah Alam Sekitar	27 Nov 2025	SK Senibong, Bau, Sarawak
50	Ceramah Tatacara Pemberitahuan Bertulis di bawah AKAS 1974	27 Nov 2025	Imperial Palace Hotel, Miri
51	Ceramah Pemantauan Prestasi Alat Kawalan Pencemaran: Cabaran dan Implikasi		
52	Ceramah Halatuju Pengurusan e-waste di Malaysia		
53	Ceramah dan Hands On eSWIS Version 2		
54	Ceramah Penipisan Ozon terhadap Kesihatan Manusia	3 Disember 2025	Bilik Mesyuarat Sanutubong, JAS Sarawak
55	Ceramah Langkah-langkah Pencegahan dan Kesedaran Awam Mengenai Ozon		

Foto 5.1 & 5.2: Ceramah Pengenalan dan Kaedah Pelaksanaan SLAAS di Auditorium Jabatan Belia dan Sukan Negeri Sarawak, Kuching dan Dewan Kuliah, SMK Tinggi, Sarikei pada 23 September dan 2 Oktober 2025

PAMERAN ALAM SEKITAR

Pada tahun 2025, sebanyak 14 aktiviti pameran alam sekitar telah diadakan sempena pelbagai sambutan dan acara perasmian yang diadakan oleh pelbagai agensi kerajaan, pihak sekolah, institusi pengajian tinggi awam dan swasta. Pelaksanaan pameran tersebut seperti di jadual di bawah.

Jadual 5.2: Pameran alam sekitar tahun 2025

Bil.	Tajuk Pameran	Tarikh	Tempat
1	Pameran Alam Sekitar Sempena Seminar Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 : Pindaan, Implikasi dan Pemerkasaan Peraturan-Peraturan dibawahnya	27 Februari 2025	Imperial Hotel, Kuching
2	Pameran Alam Sekitar Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak	21 Apr 2025	Politeknik Kuching
3	Pameran di Seminar Kesedaran Alam Sekitar Bersama Sektor Industri Di Bawah Projek River Recovery (R2) Sungai Plan, Bintulu Tahun 2025	13 Mei 2025	Hotel Promenade, Bintulu

4	Pameran Sempena Expo Bulan Kebersihan (Persekitaran Bersih, Komuniti Prihatin, Bandaraya Lestari)	20 Julai 2025	Amphitheatre Kuching Waterfront
5	Pameran di Seminar Pemerkasaan Pematuhan Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 dan Peraturan-peraturan dibawahnya & Penyerahan Lesen Premis Yang Ditetapkan Kilang Kelapa Sawit 2025/2026	24 Julai 2025	Imperial Hotel, Kuching
6	Pameran Alam Sekitar Program Komuniti Projek SMPPEM	19 Ogos 2025	Dewan Sri Balau, UiTM Cawangan Sarawak Kampus Mukah
7	Pameran Alam Sekitar Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak	27 Sept 2025	Mydin Hypermarket Vista Tunku, Petra Jaya, Kuching
8	Pameran Alam Sekitar sempena Program Komuniti	8 Oktober 2025	Dewan CENTEXS, Kampus Lundu
9	Pameran Sempena Jelajah Agenda Nasional Malaysia Sihat (ANMS) Peringkat Parlimen Samarahan dan Hari Terbuka Wellness Hub Kota Samarahan 2025	18 Oktober 2025	Klinik Kesihatan Kota Samarahan, Sarawak
10	Pameran Sempena Sambutan Bulan Malaysia Sihat Sejahtera Pusat Beli - Belah (BMSS MALL) 2025 Bahagian Kuching	19 Oktober 2025	Kuching Sentral, Sarawak
11	Pameran di Program Sambutan Bulan Malaysia Sihat Sejahtera (BMSS) dan World Physical Activity Day (WOPAD) Peringkat Negeri Sarawak Tahun 2025	25 & 26 Oktober 2025	Mydin Vista Tunku, Kuching, Sarawak
12	Pameran sempena Majlis Sambutan Hari Alam Sekitar Negara (HASN) 2025 Peringkat Sarawak	29 Oktober 2025	Roxy Beach Resort, Sematan, Sarawak
13	Pameran Alam Sekitar	27 Nov 2025	SK Senibong, Bau, Sarawak
14	Pameran Alam Sekitar di Karnival Gaya Hidup Rakan Muda @ Sarawak Tahun 2025	28 & 29 November 2025	Jabatan Belia dan Sukan Negeri Sarawak, Kuching

Foto 5.3: Aktiviti pameran sempena Gaya Hidup Rakan Muda pada 28 November 2025 di Kompleks Belia dan Sukan Negeri Sarawak, Kuching

Foto 5.4: Aktiviti pameran pada 27 November 2025 di SK Senibong, Bau.

Foto 5.5: Lawatan oleh Premier Sarawak, YAB Datuk Patinggi Tan Sri (Dr) AbangHaji Abdul Rahman Zohari bin Tun Datuk Abang Haji Openg ke reruai pameran Jabatan Alam Sekitar Sarawak semasa Sambutan Hari Alam Sekitar Negara Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak

PENYEBARAN MAKLUMAT ALAM SEKITAR

Sepanjang tahun 2025, pelbagai bahan risalah dan poster Jabatan mengenai pencemaran sungai, pencemaran udara, buangan terjadual, teknologi bersih (*Cleaner Production*) dan pemeriksaan asap hitam kenderaan (enjin diesel dan petrol) telah diedarkan kepada pihak industri, orang awam dan pelajar sekolah, manakala pengumpulan maklumat mengenai alam sekitar melalui keratan akhbar tempatan dijadikan rujukan sebagai mendapatkan input atau aduan daripada orang awam.

Foto 5.6: Bahan-bahan risalah maklumat alam sekitar

PROGRAM KEMPEN PENGUMPULAN BUANGAN ELEKTRIK DAN ELEKTRONIK (BEE) ISI RUMAH

Program Kempen Pengumpulan Buangan Elektrik dan Elektronik (BEE) Isi Rumah ini bertujuan bagi menggalakkan orang ramai melupuskan buangan elektrik dan elektronik dari rumah (*household e-waste*) dengan cara yang betul dan mesra alam serta menggalakkan penglibatan masyarakat di dalam program kitar semula bahan-bahan buangan *e-waste*. Ia adalah selaras dengan inisiatif Kerajaan supaya *e-waste* dapat dilupuskan dengan sempurna mengikut Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Buangan Terjadual) 2005 dan dikendalikan oleh pihak atau premis yang dilesenkan oleh Jabatan Alam Sekitar. Sepanjang tahun 2025, sebanyak 35 program kempen pengumpulan buangan elektrik dan elektronik (BEE) isi rumah telah dilaksanakan di seluruh Sarawak. Jadual di bawah menunjukkan senarai kempen pengumpulan buangan elektrik dan elektronik yang telah dijalankan sepanjang tahun 2025.

Jadual 5.3: Pelaksanaan aktiviti-aktiviti program kempen pengumpulan buangan elektrik dan elektronik (BEE) tahun 2025

Bil	Program	Tarikh	Tempat	Kuantiti (Kg)
1	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	11 Januari 2025	Tempat Parkir Tingkat Bawah, Aeroville Mall, Kuching, Sarawak	3053.92
2	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	15 Februari 2025	Taman Rekreasi MJC Batu Kawah, Kuching	1674.99
3	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	16 Februari 2025	Dewan Masyarakat MBKS, Kuching	1448
4	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	8 Mac 2025	Bersebelahan Mr DIY Batu Kawa, Kuching	1330.42
5	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	12 Apr 2025	Balai Raya Lorong 20, Desa Wira	1913.67

6	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik Sempena Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak	21 Apr 2025	Politeknik Kuching, Sarawak	774.7
7	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	17 Mei 2025	Tapak Semaian MPP, Lorong 5, Desa Wira, Kuching, Sarawak	882.28
8	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	14 Jun 2025	Parkir Belakang Matang Mall, Kuching, Sarawak	1062.31
9	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	12 Julai 2025	Tempat Parkir, Jalan Dogan, Kuching, Sarawak	1714.55
10	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	9 Ogos 2025	Tempat Parkir, Hadapan Pizza Hut, Batu 7, Kuching	543
11	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	13 Sept 2025	Tempat Parkir, Hadapan Everrise, Batu 4 1/2, Kuching, Sarawak	593.25
12	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak	27 Sept 2025	Mydin Hypermarket Vista Tunku, Petrajaya, Kuching	897.6
13	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	4 Oktober 2025	Majlis Daerah Sri Aman, Sarawak	2787.43
14	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	4 & 5 Oktober 2025	Dataran Pehin Mukah, Sarawak	1337
15	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik Sempena Program Komuniti	8 Oktober 2025	CENTEXS Lundu, Sarawak	291.66
16	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	11 Oktober 2025	Pejabat Majlis Daerah Serian, Sarawak	632.37
17	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	11 & 12 Oktober 2025	Dataran Tun Tuanku Bujang Fasa 1, Sibul, Sarawak	2490
18	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	18 Oktober 2025	Pitcher Plant Garden, Kuching, Sarawak	1130.15

19	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	18 Oktober 2025	Dewan Suarah Limbang, Sarawak	3809.58
20	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	23 Oktober 2025	Bangunan Baitul Makmur II, Kuching, Sarawak	778.88
21	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	25 Oktober 2025	Pusat Komuniti Hijau, Market Bandar Riyal, Samarahan, Kuching	396.94
22	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	25 Oktober 2025	Kawasan Parkir ANW Cafe, Kuching	410.35
23	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	25 & 26 Oktober 2025	Terminal Bas Sematan, Sarawak	1162.92
24	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	1 Nov 2025	Kenyalang Park, Kuching, Sarawak	789.06
25	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	8 Nov 2025	Pusat Komersial JPJ Batu 11, Kuching, Sarawak	1265.37
26	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	8 Nov 2025	Prima Bintawa, Kuching, Sarawak	356.74
27	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	14 Nov 2025	Perkarangan Market Kanowit, Sarawak	513.22
28	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	15 Nov 2025	Kenyalang Market, Kuching	721.41
29	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	22 Nov 2025	Tempat Letak Kereta Bangunan Chemsain, Kuching, Sarawak	2,489.02
30	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	29 Nov 2025	Aeroville Mall, Kuching, Sarawak	957.55
31	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	29 Nov 2025	Tapak Pasar Tani MPKS, Kota Samarahan, Sarawak	154.4
32	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	6 Disember 2025	Kenyalang Park, Kuching, Sarawak	1290.74

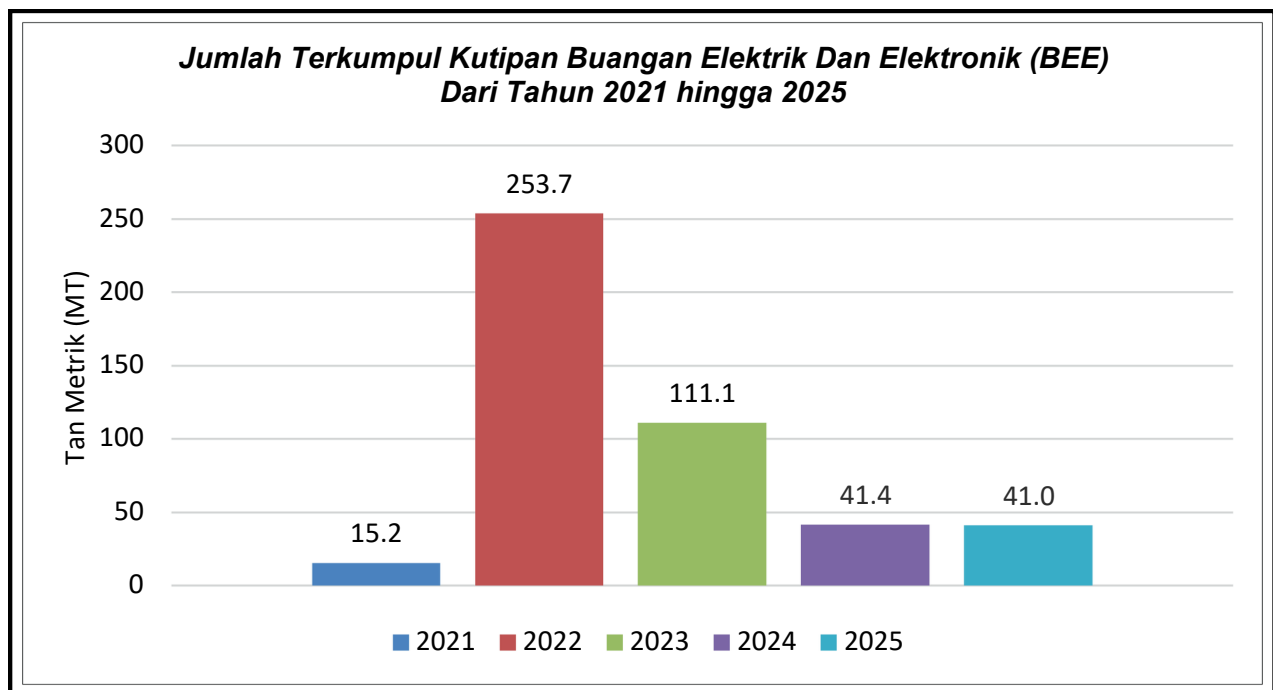
33	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	13 Disember 2025	Prima Bintang, Kuching, Sarawak	99.72
34	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	13 Disember 2025	Tempat Parkir Majlis Daerah Serian, Sarawak	192.94
55	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	19 Disember 2025	SMK Singai, Bau, Sarawak	664.49

Foto 5.7: Program Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik di Tempat Parkir Chemsain Konsultant Sdn Bhd, Kuching pada 22 November 2025

Foto 5.8: Program pengumpulan buangan elektrik dan elektronik (BEE) sempena Sambutan Hari Bumi Peringkat Sarawak Tahun 2025 di Politeknik Kuching pada 21 April 2025

Rajah 5.1: Jumlah terkumpul kutipan buangan elektrik dan elektronik (BEE) dari tahun 2021 hingga 2025

SAMBUTAN HARI BUMI

Hari Bumi adalah satu acara tahunan yang disambut pada 22 April setiap tahun oleh masyarakat di 192 negara seluruh dunia. Umumnya setiap kali kedatangan Hari Bumi, ianya disambut dengan pelbagai aktiviti yang berlandaskan penjagaan bumi, mengekang perubahan iklim termasuk perlindungan spesies flora dan fauna serta ekosistem alam yang saban tahun menerima tekanan kemerosotan kualiti akibat pembangunan dan pelepasan pencemar dari pelbagai punca. Sambutan Hari Bumi 2025 dengan tema "Our Power, Our Planet" bertujuan untuk meningkatkan kesedaran masyarakat terhadap kepentingan penjagaan alam sekitar dan peranan tenaga hijau dalam melestarikan bumi. Program ini juga bertujuan untuk menggalakkan penglibatan komuniti dalam usaha pemuliharaan alam sekitar serta memupuk rasa tanggungjawab terhadap planet kita.

Tema ini menggariskan tanggungjawab manusia dalam memanfaatkan kuasa dan sumber yang kita miliki untuk melindungi dan melestarikan planet. Ia membawa mesej bahawa tindakan kolektif kita, sama ada dalam penggunaan tenaga, pemuliharaan sumber, atau pengurangan pencemaran, mampu menentukan masa depan bumi. Fokusnya adalah pada penggunaan tenaga yang lestari dan teknologi hijau sebagai langkah penting untuk mengurangkan kesan perubahan iklim dan memastikan kelangsungan hidup ekosistem bumi. Tema ini juga mengajak setiap individu, komuniti, dan organisasi untuk berfikir tentang bagaimana kuasa mereka, sama ada dari segi ilmu, teknologi, atau tindakan kecil seharian, boleh memberi impak positif kepada planet kita.

Pada tahun 2025, Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak bersama rakan strategik iaitu Trienekens (Sarawak) Sdn Bhd dan Politeknik Kuching telah mengadakan majlis perasmian sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak yang dirasmikan oleh YB Datuk Haji Len Talif Salleh, Timbalan Menteri Perancangan Bandar, Pentadbiran Tanah dan Alam Sekitar Sarawak. Pelbagai aktiviti yang dijalankan sebelum dan selepas majlis perasmian yang melibatkan pelbagai lapisan masyarakat.

Antara aktiviti-aktiviti serta program yang dilaksanakan sempena sambutan Hari Bumi 2025 Peringkat Negeri Sarawak adalah seperti berikut:-

- Pertandingan "Enviro Hunt" Sempena Hari Bumi 2025 Bertemakan "Our Power, Our Planet"
- Pertandingan reka cipta daripada bahan buangan sempena sambutan Hari Bumi Tahun 2025 peringkat pelajar IPTA/IPTS;
- Pertandingan dekorasi kek bertemakan keindahan alam sekitar;
- Pertandingan bakat belia;
- Gerak Usahawan Belia anjuran Politeknik
- Pameran alam sekitar dan agensi-agensi kerajaan dan swasta;
- Kempen pengumpulan buangan elektrik dan elektronik (BEE) dan pengumpulan minyak masak terpakai;
- Ceramah alam sekitar oleh agensi-agensi kerajaan dan swasta; dan
- Majlis Perasmian Sambutan Hari Bumi 2025 Peringkat Negeri Sarawak di Dewan Jubli Perak, Politeknik Kuching, Sarawak.

Selain daripada itu, terdapat beberapa program dilaksanakan bersempena dengan Sambutan Hari Bumi 2025 Peringkat Sarawak. Secara keseluruhan, sebanyak 15 program telah dilaksanakan sempena Hari Bumi 2025.

Jadual 5.4: Aktiviti-aktiviti sempena sambutan Hari Bumi tahun 2025

Bil	Aktiviti	Tarikh	Tempat
1	Seminar Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974: Pindaan, Implikasi dan Pemerkasaan Peraturan-Peraturan dibawahnya Sempena Sambutan Hari Bumi 2025 Peringkat Negeri Sarawak	27 Februari 2025	Imperial Hotel, Kuching
2	Program Pembersihan Pantai Trombol Sempena Hari Bumi 2025 Peringkat Negeri Sarawak	19 Apr 2025	Pantai Paradise Trombol
3	Pertandingan Bakat Belia (PolyCC Talent) Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak	20 Apr 2025	Politeknik Kuching
4	Pertandingan Dekorasi Kek Bertemakan Keindahan Alam Sekitar Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak	21 Apr 2025	

5	Pertandingan Reka Cipta Arca daripada Bahan Buangan Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
6	Pertandingan Enviro Hunt Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
7	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik Sempena Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
8	Ceramah Bertajuk Kitar Semula Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
9	Ceramah Pengurusan Sisa Domestik dan Langkah Kawalan Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
10	Ceramah Hidup Sihat Rakan Bumi Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
11	Ceramah Pengurusan e-Waste Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
12	Pameran Alam Sekitar Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
13	Saringan Kesihatan dan Wellness on Wheel Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
14	Gerak Usahawan Belia Sempena Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		
15	Majlis Perasmian Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak		

Foto 5.9: Simbolik perasmian oleh Yang Berhormat Datuk Hj. Len Talif Salleh disaksikan oleh barisan tetamu kehormat semasa Majlis Perasmian Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak

Foto 5.10: Majlis Perasmian Sambutan Hari Bumi Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak pada 21 April 2025 di Politeknik Kuching

SAMBUTAN HARI ALAM SEKITAR SEDUNIA

Sambutan Hari Alam Sekitar Sedunia yang disambut pada 5 Jun setiap tahun adalah bertujuan untuk meningkatkan tahap kesedaran masyarakat dunia terhadap isu alam sekitar serta meningkatkan tindakan dan penglibatan terhadap perubahan alam sekitar. Hari Alam Sekitar Sedunia merupakan hari untuk semua orang, iaitu ia memberi peluang kepada semua pihak untuk mengambil bahagian dalam tindakan sejagat bagi menggalakkan perlindungan terhadap iklim, menggunakan sumber dengan lestari serta mengamalkan gaya hidup yang mesra alam. Tema Hari Alam Sekitar Sedunia tahun 2025 adalah "*Beat Plastic Pollution*" yang berfokus kepada usaha global untuk mengurangkan pencemaran plastik yang semakin serius terhadap alam sekitar, kesihatan manusia dan hidupan liar. Tema ini menyeru masyarakat dunia untuk bersama-sama mengurangkan pencemaran plastik melalui perubahan gaya hidup, pengurusan sisa yang lebih baik dan tindakan kolektif demi melindungi alam sekitar serta kesejahteraan generasi akan datang. Pada tahun 2025, sebanyak 5 aktiviti telah dilaksanakan bersempena dengan sambutan Hari Alam Sekitar Sedunia seperti dalam jadual di bawah.

Jadual 5.5: Pelaksanaan aktiviti sempena Hari Alam Sekitar Sedunia tahun 2025

Bil	Aktiviti	Tarikh	Tempat
1	Seminar Kesedaran Alam Sekitar Bersama Sektor Industri di bawah Projek River Recovery (R2) Sungai Plan, Bintulu Tahun 2025	13 Mei 2025	Hotel Promenade, Bintulu
2	Seminar Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974: Pematuhan Syarat-Syarat Lesen dan Penyerahan Lesen Premis Yang Ditetapkan Buangan Terjadual (PYDT-BT) 2025/2026	21 Mei 2025	Dewan Wisma STA, Kuching
3	Ceramah Pengurusan Buangan Elektrik & Elektronik Sempena Sambutan Hari Alam Sekitar Sedunia Tahun 2025	23 Mei 2025	Sarawak Skills, Kuching
4	Seminar Pemerkasaan Pematuhan Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974 dan Peraturan-peraturan dibawahnya & Penyerahan Lesen Premis Yang Ditetapkan Kilang Kelapa Sawit 2025/2026 Sempena Hari Alam Sekitar Sedunia	24 Julai 2025	Imperial Hotel, Kuching
5	Gading Eco Hike 2025 bersama Rakan Alam Sekitar Sempena Sambutan Hari Alam Sekitar Sedunia Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak	9 Ogos 2025	Taman Negara Gunung Gading, Lundu, Sarawak

Foto 5.11: Seminar Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974: Pematuhan Syarat-Syarat Lesen dan Penyerahan Lesen Premis Yang Ditetapkan Buangan Terjadual (PYDT-BT) 2025/2026 sempena Hari Alam Sekitar Sedunia Tahun 2025

Foto 5.12 : Acara menanam pokok sempena Hari Alam Sekitar Sedunia Tahun 2025 di Taman Negara Gunung Gading, Lundu

Foto 5.13 : Gading *Eco Hike* 2025 bersama Rakan Alam Sekitar Sempena Sambutan Hari Alam Sekitar Sedunia Tahun 2025 Peringkat Negeri Sarawak sempena Hari Alam Sekitar Sedunia Tahun 2025 pada 9 Ogos 2025 di Taman Negara Gunung Gading, Lundu, Sarawak

PROGRAM KESEDARAN PERLINDUNGAN LAPISAN OZON

Program Kesedaran Perlindungan Lapisan Ozon sempena Hari Ozon Antarabangsa dilaksanakan bertujuan untuk memberi kesedaran tentang kepentingan melindungi lapisan ozon daripada ancaman Bahan Pemusnah Ozon (BPO) seperti Klorofluorokarbon (CFC) dan lain-lain. Tema Hari Ozon Sedunia tahun 2025 ini adalah "From Science to Global Action" yang menekankan penemuan dan kajian saintifik berkaitan lapisan ozon telah diterjemahkan kepada tindakan bersama di peringkat dunia untuk melindungi bumi. Usaha global ini menunjukkan kejayaan apabila lapisan ozon kini sedang pulih secara berperingkat. Ia membuktikan bahawa tindakan bersama berasaskan sains mampu menangani isu alam sekitar dunia. Antara program yang dijalankan pada tahun 2025 adalah seperti dalam jadual di bawah

Jadual 5.6: Pelaksanaan program sempena sambutan Hari Ozon Sedunia tahun 2025

Bil	Program	Tarikh	Tempat
1	Program Penanaman Pokok Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025	12 Jun 2025	Hutan Simpan Sabal, Simunjan, Sarawak
2	Majlis Perasmian Program Komuniti bagi Peningkatan Kesedaran Berkaitan Pembakaran Terbuka di bawah Projek Sustainable Management of Peatland Ecosystem in Malaysia (SMPEM) Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025	19 Ogos 2025	Dewan Sri Balau, UiTM Cawangan Sarawak Kampus Mukah, Sarawak
3	Pameran Alam Sekitar Program Komuniti Projek SMPEM		
4	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik serta Minyak Masak Terpakai Sempena Program Komuniti Projek SMPEM		
5	Demonstrasi Pemadaman Kebakaran Program Komuniti Projek SMPEM		
6	Demonstrasi Penghasilan Sabun Program Komuniti Projek SMPEM		
7	Ceramah Pencegahan Kebakaran Tanah Gambut Program Komuniti Projek SMPEM		
8	Ceramah Kawalan Kebakaran Program Komuniti Projek SMPEM		
9	Ceramah Larangan Pembakaran Terbuka Program Komuniti Projek SMPEM		
10	Ceramah Kesan Jerebu Kepada Kesihatan Program Komuniti Projek SMPEM		

11	Ceramah Pertanian Program Komuniti Projek SMPEM		
12	Pertandingan Video Pendek Promosi Kesedaran Alam Sekitar dan Pencegahan Pembakaran Terbuka Antara Pelajar IPT Program Komuniti Projek SMPEM		
13	Pertandingan Membina Arca dari Bahan Buangan Kitar Semula antara Kampung Program Komuniti Projek SMPEM		
14	Bengkel Promosi Program Sekolah Lestari-Anugerah Alam Sekitar (SLAAS) Sesi 2025/2026 Sempena Sambutan Hari Ozon Sedunia 2025 Peringkat Sarawak	23 September 2025	Auditorium Jabatan Belia dan Sukan Negeri Sarawak, Kuching
15	Majlis Perasmian Sambutan Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak	27 September 2025	Mydin Hypermarket Vista Tunku, Petrajaya, Kuching
16	Pameran Alam Sekitar Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak		
17	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak		
18	Kempen Pengumpulan Minyak Masak Terpakai Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak		
19	Pertandingan Eco-Fashion bertemakan "From Science to Global Action" Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak		
20	Ceramah Keselamatan Elektrik Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak		
21	Ceramah Kesedaran Alam Sekitar Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak		

22	Saringan Kesihatan Sempena Sambutan Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak		
23	Demonstrasi Pembuatan Sabun dari Minyak Masak Terpakai Sempena Sambutan Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak		
24	Demonstrasi Penghasilan Baja Kompos Sempena Sambutan Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak		
25	Seminar Kesedaran Penjagaan Kesihatan Akibat Penipisan Ozon	3 Disember 2025	Bilik Mesyuarat Santubong, JAS Sarawak
26	Ceramah Penipisan Ozon terhadap Kesihatan Manusia		
27	Ceramah Langkah-langkah Pencegahan dan Kesedaran Awam Mengenai Ozon		
28	Majlis Pelancaran Minggu Operasi Gerak Kenderaan Motor Peringkat Kebangsaan Bersempena Sambutan Hari Ozon Sedunia Tahun 2025	4 Disember 2025	Dewan Masyarakat Majlis Bandaraya Kuching Selatan

Foto 5.14: Sesi penjurian pertandingan **Eco-Fashion** bertemakan "From Science to Global Action" Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak

Foto 5.15 : Pertandingan **Eco-Fashion** bertemakan "From Science to Global Action" Sempena Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak pada 27 September 2025 di Mydin Hypermarket Vista Tunku, Petrajaya, Kuching

Foto 5.16 : Majlis Perasmian Sambutan Hari Ozon Sedunia Tahun 2025 Peringkat Sarawak pada 27 September 2025 di Mydin Hypermarket Vista Tunku, Petrajaya, Kuching

SAMBUTAN HARI ALAM SEKITAR NEGARA PERINGKAT NEGERI SARAWAK

Sambutan Hari Alam Sekitar Negara merupakan acara tahunan dan pelbagai aktiviti dirancang dan dilaksanakan sebagai usaha berterusan kerajaan untuk menerap dan meningkatkan kesedaran alam sekitar di kalangan masyarakat. Penganjuran program ini juga adalah selari dengan matlamat kerajaan untuk menjadikan Malaysia sebagai sebuah 'Negara Lestari' (*Sustainable Nation*). Tema Hari Alam Sekitar Negara pada tahun 2025 adalah "Alam Sekitar Tanggungjawab Bersama". Pada tahun 2025, Jabatan Alam Sekitar Negeri Sarawak menjadi penganjur bersama Lembaga Sumber Asli dan Alam Sekitar Sarawak serta rakan-rakan strategik yang lain. Penganjuran majlis sambutan telah diadakan pada 29 Oktober 2025 di Roxy Sematan Beach Resort, Sematan, Sarawak yang disempurnakan oleh Premier Sarawak Yang Amat Berhormat Datuk Patinggi Tan Sri (Dr) Abang Haji Abdul Rahman Zohari bin Tun Datuk Abang Haji Openg.

Jadual 5.7: Pelaksanaan aktiviti-aktiviti sempena sambutan Hari Alam Sekitar Negara 2025
Peringkat Negeri Sarawak

Bil	Aktiviti	Tarikh	Tempat
1	Bengkel Promosi Program Sekolah Lestari-Anugerah Alam Sekitar (SLAAS) Sesi 2025/2026 Sempena Sambutan Hari Alam Sekitar Negara 2025 Peringkat Sarawak	2 Oktober 2025	Dewan Kuliah, SMK Tinggi, Sarikei
2	Pertandingan Sebako Enviro Hike di Program Komuniti Peningkatan Kesedaran Berkaitan Larangan Pembakaran Terbuka Di Kawasan Tanah Gambut Dan Kawasan Lain Berisiko Kebakaran Untuk Mengatasi Jerebu Sempena Hari Alam Sekitar Negara 2025	4 Oktober 2025	Dewan Masyarakat Kampung Sebako dan Air Terjun Sebako, Lundu
3	Pertandingan Mewarna di Program Komuniti Peningkatan Kesedaran Berkaitan Larangan Pembakaran Terbuka Di Kawasan Tanah Gambut Dan Kawasan Lain Berisiko Kebakaran Untuk Mengatasi Jerebu Sempena Hari Alam Sekitar Negara 2025		

4	Pertandingan gubahan bunga daripada bahan buangan di Program Komuniti Peningkatan Kesedaran Berkaitan Larangan Pembakaran Terbuka Di Kawasan Tanah Gambut Dan Kawasan Lain Berisiko Kebakaran Untuk Mengatasi Jerebu Sempena Hari Alam Sekitar Negara 2025		
5	Penanaman pokok di Program Komuniti Peningkatan Kesedaran Berkaitan Larangan Pembakaran Terbuka Di Kawasan Tanah Gambut Dan Kawasan Lain Berisiko Kebakaran Untuk Mengatasi Jerebu Sempena Hari Alam Sekitar Negara 2025		
6	Saringan Kesihatan di Program Komuniti Peningkatan Kesedaran Berkaitan Larangan Pembakaran Terbuka Di Kawasan Tanah Gambut Dan Kawasan Lain Berisiko Kebakaran Untuk Mengatasi Jerebu Sempena Hari Alam Sekitar Negara 2025		
7	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	4 & 5 Oktober 2025	Dataran Pehin Mukah, Sarawak
8	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik		Community Hub, Taman Yakin, Miri, Sarawak
9	Majlis Perasmian Penutup Program Komuniti Peningkatan Kesedaran Berkaitan Larangan Pembakaran Terbuka di Kawasan Tanah Gambut dan Kawasan Lain Berisiko Kebakaran untuk Mengatasi Jerebu & Program Latih Amal & Uji Cuba SOP (Hands-On PTO) Tanah Gambut Sempena Hari Alam Sekitar Negara 2025	8 Oktober 2025	Dewan CENTEXS, Kampus Lundu
10	Pameran Alam Sekitar sempena Program Komuniti		
11	Demonstrasi Pembuatan Sabun dari Minyak Masak Terpakai Sempena Program Komuniti		
12	Ceramah Kesedaran Larangan Pembakaran Terbuka oleh Jabatan Alam Sekitar		
13	Ceramah Kesedaran Larangan Pembakaran Terbuka oleh Lembaga Sumber Asli dan Alam Sekitar Sarawak (NREB)		

14	Ceramah Kesedaran Larangan Pembakaran Terbuka oleh Jabatan Kesihatan Negeri Sarawak (JKNS)		
15	Ceramah Kesedaran Larangan Pembakaran Terbuka oleh Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia Daerah Lundu		
16	Demonstrasi Pemadaman Kebakaran oleh Jabatan Bomba dan Penyelamat Malaysia Daerah Lundu		
17	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik Sempena Program Komuniti		
18	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	11 Oktober 2025	Pejabat Majlis Daerah Serian, Sarawak
19	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	11 & 12 Oktober 2025	Dataran Tun Tuanku Bujang Fasa 1, Sibu, Sarawak
20	Eco Camp Peringkat Daerah Lundu tahun 2025 Bersempena Hari Alam Sekitar Negara (HASN) Peringkat Sarawak Tahun 2025	17 - 19 Oktober 2025	Kem Belia Pueh, Sematan, Sarawak
21	Program Pembersihan Pantai Sempena Sambutan Hari Alam Sekitar Negara Peringkat Sarawak 2025	23 Oktober 2025	Pantai Pandan, Lundu, Sarawak
22	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	25 Oktober 2025	Kawasan Parkir ANW Cafe, Kuching
23	Kempen Pengumpulan Buangan Elektrikal dan Elektronik	25 & 26 Oktober 2025	Terminal Bas Sematan, Sarawak
24	Ceramah di Program Kesedaran Alam Sekitar bersama Komuniti Bersempena Sambutan Hari Alam Sekitar Negara (HASN) Peringkat Sarawak 2025	25 Oktober 2025	Kg. Sebat Melayu, Sematan, Sarawak
25	Pameran sempena Majlis Sambutan Hari Alam Sekitar Negara (HASN) 2025 Peringkat Sarawak	29 Oktober 2025	Roxy Beach Resort, Sematan, Sarawak
26	Majlis Sambutan Hari Alam Sekitar Negara (HASN) 2025 Peringkat Sarawak		
27	Seminar Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974: Pematuhan Dan Pemerkasaan Peraturan-Peraturan Dibawahnya Sempena Hari Alam Sekitar Negara	27 November 2025	Imperial Palace Hotel, Miri

Foto 5.17: Bengkel Promosi Program Sekolah Lestari-Anugerah Alam Sekitar (SLAAS) Sesi 2025/2026 Sempena Sambutan Hari Alam Sekitar Negara 2025 Peringkat Sarawak pada 2 Oktober 2025 di Dewan Kuliah, SMK Tinggi, Sarikei

Foto 5.18 : Program Pembersihan Pantai Sempena Sambutan Hari Alam Sekitar Negara Peringkat Sarawak 2025 pada 23 Oktober 2025 di Pantai Pandan, Lundu

Foto 5.19 : Majlis Perasmian Sambutan Hari Alam Sekitar Negara Peringkat Sarawak 2025 pada 29 Oktober 2025 di Dewan Wave, Roxy Sematan Beach Resort, Sematan

Foto 5.20 : Majlis Perasmian Sambutan Hari Alam Sekitar Negara Peringkat Sarawak 2025 pada 29 Oktober 2025 di Dewan Wave, Roxy Sematan Beach Resort, Sematan